

168 IG ASSAG OSZLOPA.

1. Hogy Abbreviatiokkal, rövidetésekkel írtam némely szokat.

Annysit téfzen azért, valahol látod a'

p. o: Példának okáért.

és t: És többek, vagy többeké, ket, kiül,

u. m: Ugymint. (és t,

Mind ezek felett:

2. Diphthongusokra, két hangju Deák betűkre, nem ismerek szükségünket. Mert annyit téfzen, ha Prédicatiót írok E betűvel, mint æ-vel írnám. Elég nekünk ő, ű és t.

3. A' C betűt mi elég erőssen ki-mondgyuk. Azért jól írok azzal akarmi szót-ú, e és i követvén, mint Cégér, Cigány és t. mellyet a, o, és t. követvén, igazábban írom cz betűkkel, mint czafolás, czopogás, és t.

4. A' Duplex consonanások, két zengésű betűk között, a' csattago vagy súvöltő zengést igazábban írom cs betűkkel, mint csuda, csömör, csomo, és t.

5. A' H betű nélkül el-végezheti a' g a' szokat.

V E G E.

B I B L I A
T A N U I;

Mellyeket

A' Biblia állatott-elő, a' mennyei tudomány tökéletessége mellett, hogy az ő áldott Tanubizonyságtételeiből a' gyengék, a' mi igaz Vallásunk fejeit, meg-tudhassák, és ottan, a' Biblia körül-is igazgattassanak. Ezek

Fordéttak

MIKOLAI HEGEDŰS JÁNOS
által.

Sólt. 19. 8. Az Urnak igaz Tanubizonyságtétele bölcseséget ad a' kisdedeknek.

Ugy, hogy azt mondhatták végre Dáviddal;

Sólt. 119. 100. A' vén embereknél bölcsesé-
vagyok. Lásd a' 98. 99. v.

33(0)33

S Z E B E N B E N,

Nyomtatva SZENCI K. ABRAHAM.

clō 10c LXV.

1. Hogy Abbreviatiokkal, rövidetésekkel írtam némely szokot.

Annysit téssen azéit, valahol látod a'

p. o: Peldának okáért.

és t: Estöbбек, vagy többeké, ket, kiül,

u. m: Ugymint. (és t,

Mind ezek felett:

2. Diphthongusokra, két hangju Deák betűkre, nem ismerem szükségünket. Mert annyit téssen, ha Prédicatiót írok E betűvel, mint æ-vel írnám. Elég nekünk E, ü és t.

3. A' C betűt mi elég erőssen ki-mondgyuk. Azért jól írok azzal akármi szót-ú, e és i követvén, mint Cégér, Cigány és t. mellyet a, o, és t. követvén, igazábban írom cz betűkkel, mint ezafolás; czopogás, és t.

4. A' Duplex consonansok, két zengésű betűk között, a' csattago vagy súvöltő zengést igazábban írom cs betűkkel, mint csuda, csömör, csomo, és t.

5. A' H betű nélkül el-végezheti a' g a' szokot.

V E G E.

T A N U I;

Mellyeket

A' Biblia állatott-elő, a' menyei tudomány tökéletessége mellett, hogy az ő áldott Tanubizonyságtételeiből a' gyengék, a' mi igaz Vallásunk fejeit, meg-tudhassák, és ottan, a' Biblia körül-is igazgattassanak. Ezek

Fordétattak

MIKOLAI HEGEDŰS JÁNOS által.

Sólt. 19. 8. Az Urnak igaz Tanubizonyságtétele bölcseséget ad a' kisdedeknek.

Ugy, hogy azt mondhattyák végre Dáviddal;

Sólt. 119. 100. A' vén embereknél bölcsésvagyok. Lásd a' 98. 99. v.

33(0)55

S Z E B E N B E N,

Nyomtatta SZENCI K. ABRAHAM.

clō lōc LXV.

Ebben, a' maga hit Tudóskul meg-verendő,
De az Istenes Gyengéket szépen építendő í-
ráskában, ezek találatnak-fel?

1. Mint egy Gyenge, de tanulni igyekező
értekezvén: A' Sz. Írásnak azon szavaiból,
meg-tanératik, a' Vallás fejeire. Ezt tészik
ide elő, a' Biblia Tanui.

2. Hajolván a' jóra, eleiben adattatik né-
ki, mint egy Motivajul, indító okul, a' Vá-
lasztattak hármass Allapattya.

3. Kívánván oktattatni, a' szent Írást
utaztatik, a' holott mint egy Mediumul,
eszközül léfzen néki, a' Biblia körül, a' Gyen-
gék Igazgatása.

Ne szégyenld magad is, jo akaro Tudos
Uram, meg-olvasni, s' nem vesztet el arra köl-
tőt idődöt.

Noha ennek

Az olyan vékony állapotukért, vagyonsó-
képpen;

Az elei, a' kik Bibliát nem vehetnek;
a' többi azokért, a' kik, ha vehetnek-ü, de
kellétént nem olvashatták: Vagy a' kik ol-
voshatnák-ü, de gyengeségek miatt, a' Hit-
nek fejeire nem szabhatták.

Az Istenes

O L V A S O N A K,

kegyelem és békesség az Urtól.

Keresztyén Olvasó,

A Nyomorultnak ügyét fel-
venni, s' azt eléb mozdítani, kelle-
metes dolog, annyival inkább, ha
annak sok le-rapodói vadnak, és remenség
vagyons, hathato segítség által, annak fel-
menekedése felől. Sok le-rapodói, számtalan
el-nyomói vadnak a' szent Írásnak ü világ
szerte, számtalanon üldözik a' Bibliát, az
Isten áldott Sz. Könyvét; Mindazáltal nem
kell hadni, nem kell remenségünknek meg-
halni, annak fel-verekedése felől. Régen
meg-mutatta ezt a' bölcs Isten. Mert az ő
titkainak égből le-hozója, a' mi dicsőséges
Urunk, (a' Jelenes könyve 11. részében), két
Tanuinak a' Bestiátul leendő meg-öletteté-
sekrül panaszkodik; De ugyan ott jóvendőli-
is azon ő Tanuinak ottan hamar fel-elevene-
déseket. Noha e' Tanukon értik sokan a' Sz.

Írás Talmácsi között, s' helyesen is, az igaz vallást állító kevés, de az Ur előtt igen kedves Tanukat, a' Reformatórokat, sokan a' Prophetákat és Apostolokat, kik ellen hartzolt a' Bestia, az Antichristus; De ha ugyan megnézzük, mint némellyek jól magyarázzák, azokkal az Ur Tanuival együtt, az ő Tanubizonságoknak könyvei is, az O és Uj Testamentomok, felette helyesen értetnek. Mert ugyan is, miben ölheti meg a' Prophetákat és Apostolokat, hanem e' Sz. könyveknek elrejtésében? Miért öldöklí az Isten hív szolgáit is a' fene Bestia? Azért bizony, hogy e' szentságes Tanubizonságokat elrekkenthesse, és azok helyett a' maga mérgét ez egész világon elszéleszthesse. Ez húságes Tanubizonságok tehát azok, kik ellen a' Bestia fenekedik: Ez áldott Biblia a' kit ugyan meg is ölt vala az Antichristus, elannyéra, hogy majd ez egész világról elöltya vala, ha az Ur, az ő szolgáit, e' mellett fel nem serkenti vala. Azután heverték Tanuknak holt teste, minden rendek eltiltattak volt ettől, nem tölték azokat koporsóba, nem tölték azoknak

isztelességet. Bizonyosság erte Német ország, Cseh ország és t. a' kikben annyéra győzedelmeskedett, ez hív Tanukon a' Bestia, hogy sok kazal Bibliák ott meg is égettettek; Sőt bizonyosság ez egész keresztyén világ, kitől eltiltatott vala, ez az Ur Tanubizonságának Sz. Könyve; De áldott a' jó Isten, az erős Isten érette, kinek beszéde örökké megmarad, hogy ez ő Tanuit, harmad napnak és fél napnak utánna, fel-elevenítette! Bizony mind az O s' mind az Uj Testamentom ugy fel-elevenedett, hogy immár a' pokol kapui sem vehetnek birtokot rajta. Olvassák már réggen, sok keresztyén nemzetek között, az hol az Antichristus dühössége azt megölte vala is. Az egy mi nyomorult nemzetünk az, a' kiben majd leg nehezebben kaphat lábra ez fel-támadt mennyei világosság; De mitsoda ennek ott is az oka? A' köz népnek iszonyu tudatlansága. Hát annak megént mitsoda az oka? A' mi a' több olyan fogyatkozásoknak, s' mitsoda azoknak? Ugy vagy, hogy valoba sokok vadnak ez aránt, mind távolab, s' mind közeleb valok: hadgyuk el bár az ol-

lyakkal sújtolo okot, hadgyuk-el az ollyakat érdemlő közönséges okot, s' szálljunk közelebb: En ezentúl két vagy három Catalogust- is csinálhatnékitt, ha ki akarná érteni; De azok között az első Catalogusért, felő hogy a fő rendek haragját kellene viselnem, kiknek szertelen magok szolgálataja miatt, a' szegénység Istent sem szolgálhattya: A' másik Catalogusért a' Tanitok menyköve esnék fejemre, kik között sokan, mint igyekeznek az Ur gyengéinek legeltetésekre, láttya az ő Juhainak soványságát keferülő Jesus Christus: A' harmadikért, a' kötség- is komor szemmel nézne reám, el-bálozván az ő lelki tunyaságát, és hányván, noha rész szerént helyesenné, az ő Egyiptomi nagy inségét: A' több Catalogusokért- is lenne vitám; De hogy ez egy közönségest el-halgassam, nem lehet; mely ez tudniillik: hogy a' mi Nemzetünkben, minden rendek, csak a' magok jóvát keresik, az Isténére s' a' közönséges joráigén keveset hajtának. Nem kell ezt rendeltatogatnom, nézd-el az alsóktul fogván a' felsőig mit cselekezik egész Nemzetünk:

El-

El-hadták azt a' mi az Uré, de bizony az Ur- úgy el-hadta őket, hogy majd sem a' nagy Istené, sem a' magoké nem fog lenni közörtök. Igazitok mindeneket az Ur könyvére, nézzék-meg magokat abból, mint egy tükörből, vessék-öszve cselekedeteiket azzal. Hol vagy az, ki azt tegye, a' mit az Ur szolgálja Nehemias. (Nehem. 13.) De bőven meg vagyon a' mit a' Sz. Lélek mond (Efsai. 5. 11. 12.) mellyért a' 13. versis menten következik. Meg vagyon az Phil. 2. 21. Amos. 6. 5. 6. De bezzeg nincs, Amos 6. 6. 1. Cor. 10. 24. 33. 2. Cor. 12. 14. ést. Nincs a' szegénységre való gond. Ez a' szörnyű törvéntelenség, hogy a' kik a' testieket oly bőven kiszolgálattyaik amazoknak, hogy majd mint egy földi paradicsomban tartatnak, s' még- is azok nem viselik gondgyát ezeknek lelki jóvóknak! Oh Uram, Izraelnek Istene! vallyon s' mikor adsz a' te maradék Izraelnek bár csak egy Nehemiást és egy Esdrást? Mikor kémslelik-meg a' mi népünk fejei az Isten városán esett szörnyű részeket? Az étzaka meg vagyon, de nem kél fel Nehemias, s' nincsen

Esdras Szegény nemzetünk! Bezzeg, méltán panaszkodhatunk inségünkről! méltán tudatlanságunkról! Valóba méltán bizony, hogy kiváltképpen-ü esék ki-fejezése panaszunknak a Tudosok ellen-ü: Mennyi sok nagy elméjű Tudosokat, derekas mély tudományu embereket adott Isten, csak mi emlékeztünkre-ü, ennyi romlottságában-ü szegény hazánknak, a kik többet rehttek volna, hogy sem sok híres emberek egyéb országokban, de ugyan csak ugyl-mulnak, valamit tudnak, a' roszda ötte-meg sokaknál a' szép Gírákat. A' régiékrül nem szolok. Mert eleget fáradtak volt a' Reformálásban. De mostánában bár csak egy egy tenyérni papirosson badták volna oly elmékedéseket, eddig még-ü mehertünk volna valamire; De a' mint egy Poeta panaszkodott az Urak felől:

Magnates dare parva pudet, dare magna recusant.

Szintén azt mondhattuk mi a' mi Tudós Urainkról, hogy ók nagyot nem akarnak, s' kicsint szegyenlenek, magok írni restellik, s' fordítani szegyennek ismeriké, vagy hogy vadnak el benne, de ezt lártuk, hogy ritkán épí-

tenek

tenek ugy. Jóvallom a' magnanimitást akar mely nemzetben-ü, de bezzeg ez aránt nem dicsérem ezt a' jó Uraimban. Ha a' Bölcs intéséhez tartanak magokat lehetne valami mentségek, Pred. 12. 16. De felő inkább, hogy ugy ne tegyenek mint másut mondgya a' Bölcs, Péld. 26. 13. 14. mint mentségek-ü azt mutatya: Kevés a' Typographia; Lám a' mellyek vadnak-ü, csak a' sokrosz historiák fabulák és t. kelnek belőlök: Nem értené a' Kösség? Irnál csak, nem szegyenleném én Magyarra fordítani: Csak Fordétásnak nevezgetnék? Am lenne az némelyektül, de nem mindenek cselekednék, én ha magam componálnék-ü valamit, nem szegyenleném fordétásnak nevezni, mit nem veszünk másokból, ha más kaptára üttük-ü? Nincs a' nap alatt ujság. Osztán: Meg-kellene hiszeni szintén azért a' népet tanítani, én ra felelek hogy jó neven-ü venné ottan írásodat: Sok a' közönséges dolog! Azt ugyan meg kell vallani, hogy én nem láttam hol volna annyi elvonnattatások a' Tudosoknak, mint hazánkban, dolgok-ü elég volna a' Tanétoknak; De még

erre-ís azt mondhatom a mit Urunk régen,
 hogy azokat-ís meg kellene cselekedniek, s'im
 ezeket sem kellene el-hadniok, Matt. 23. 23.
 hogy pedig szűk a Typographia; mind a töb-
 bíhez tudjuk azt-ís: Mit nem terem a mi
 hazánk gyönyörű földé? minden értzeke,
 ezüstör, aranyát-ís; Nem kellene ott az Ur
 háza építésére való fakért Hiramhoz küldeni,
 1. Kir. 5. 6. és t. Elég erdő vagyon hazánk-
 ban: Papiros kútyához elég Patakok, folyo-
 vizek vadnak, csak Várad körül s' tul, egy-
 nehány Kereseket tudok csak én-ís; rongyot-
 ís (ugy itélem) kaphatnának ahhoz: Várnyi
 nagy udvarokat s' bokrossával építeti a mal-
 mokat csak egy oly Nemes ember-ís, s' ihol
 (Felséges Isten!) nincs ki a közöniségről
 gondolkodnék! Egy Város, annál inkább egy
 Varmegye, annál inkább egy tartomány, annál
 inkább egy Ország azt nem tehetné? Nem cse-
 lekszi bizony, mert csakkí-ki magának. Oh
 nyomorult és felette nyavalyás állapot! Ihol
 az Ur az ő szolgálai által tanácsoltatta a Ma-
 gyar Scholák építetését, s' meg fogyatkozik a
 szegénység! Egy olly Collegiumot Magyar-
 ország

ország nem tarthatna? Egy Ur-ís tarthat a
 más valláson. Bizony meg-haladta a mi há-
 ládatlanságunk a Pharao Pohárnakjának
 feledékenységet. Mert az ugyan meg-emleke-
 zék végre Josephről; De mi csak kaphassunk
 elő, oda hadgyuk osztán a szegény Josephet,
 nem hogy egy s' két, de tizenhét esztendő mul-
 va sem jut eszánkbe a tömlöczben nyomorgo.
 Nem így tört az Isten népe, Solt. 126. 4. nem
 emlékezünk meg-ís mi ez épületre való dol-
 gokrul, maga az olyanok által épülhetne sze-
 gény Nemzetünknek külső belső boldogsága.
 Így szolna-el a tudatlanság köde, így nyílnék-
 fel voltaképpen az Isten Sz. könyve Neme-
 zünknek. Tudom mindazáltal, hogy sok Iste-
 nes lelkek (mert nem mindenekről értem, a
 mit írok) elmélkednek effélékrül; De mit
 tehet magában kevés szám? Mindazáltal
 még-ís tovább kellene. En e körül-ís munká-
 lodtam, hogy ebben-ís támadnának-fel az Ur
 Tanubizonságinak Tanui, szegény hazánk u-
 tzáin-ís, lenne az Ur beszéde a Gyengékben,
 tudnak a Sz. írást épületesen olvasni. Ilyen
 forma írás volt ugyan ama kü könyv-ís, mel-

lyet Fons Vitæ-nek neveznek : Bölcsebben
ment elő abban e' mi időnknek Deborahja, Ke-
glelmes Fejedelem Aszfzonyunk (ugy tettzik,
mint egy szemérmekre sok Tudos Uraimnak)
egykori idveséges Munkájában ; De azokat-
is ritkábban láttuk mint keüenének ; ta-
lam a nyomtatók is azért nem nyomtatták
a' jokat, mert a' vévők is nem akarják venni.

Uram, seregeknek Istene, ki e' világ setét-
sége között is a' te igéd világot köztünk fel-
gyujtottad, ne engedd azt, az emberi agyak-
tul koholtatott tudományoknak el-oltani, ne
engedd hogy restségünk miatt lelki abrakunk
biveid között ki-fodgyon ; Hanem inkább tá-
maszd-fel a' te igazságodnak ennyire el-nyo-
matott Tanuit-is, kik a' te Tanubizonságia-
nak legyenek gyámoli. Támasz olyakat, Uram
erős Isten, kik szerezsek a' te áldott könyve-
det, és igyekezzék azt eléb mozdítani köz-
tünk, hogy itt abból tanéttatván a' te jósa-
godrul, végre költöthassuk azt ugy, a' mint
tanéttatunk, és ugy dicsérhesünk tégedet
vég nélkül.

A M E N.

BIBLIA TANUI,

Mellyeknek

Tanu-bizonságtételiből, az
idveségnek fundamentomit, a'
mi Keresztýén igaz vallásunkat, az együ-
gyűvek, a' szent írásnak azon szavai-
val meg-mutathatták,

I. R E S Z.

AZ ISTENRŐL, ES AZ Ó IS-
MERETIRŐL.

K E R D E S.

IT kell tened tenned egész éle-
tednek napjaiban ?

F E L E L E T.

Az én Teremtőmről meg-kell emle-
keznem. Predic. 12. 3.

K. Ki teremtett tégedet ?

F. Az Isten teremtette az embert.
Teremt. 1. 27.

K. Kitsoda az az Isten ?

A 7.

F. A.

F. A' Jehova az, a' ki teremtetete a' mennyet, földet és a' tengert, minden-
ezekben valokkal együtt. Kijöv. 20. 11.

K. *Vagyoné több Isten azon kívül?*

F. Ninesen, hanem csak egy az Isten,
1. Cor. 8. 6.

K. *Hát miért mondgya a' szent írás, hogy
hármán vadnak az égben?*

F. Mert ugyan hármán vadnak, kik
bizonságot téfznek az égben, az Atya, az
Ige, és a' szent Lélek; De a' három csak
egy. 1. Ján. 5. 7.

K. *Miképpen lehetnek ezek hármán nem
több Istenek, hanem csak azon egy Isten?*

F. Igen mely titok ez; De tudd-meg,
hogy a' Fiú az Atyában, az Atya a' Fiú-
ban vagyon: Így az igaságnak Lelke-
is, az Atyától és Fiútól származik. Ján. 14.
11. 26. és 15. 26. versével. Így azért há-
rom az Isten személyében, de állattya-
ban csak egy.

K. *Láttát valaki az Atya Istent valaha?*

F. Soha senki az Atya Istent nem lát-
ta. Ján. 1. 18.

K. *Hát*

K. *Hát hogy tudsz róla szólni?*

F. Mert az Istennek egy szülötte, ki
az Atyának kebelében vagyon, ki-jelen-
tette őtet. Ján. 11. 8.

K. *Mint jelentette-ki őtet a' Christus?*

F. Ugy, hogy ő a' testben meg-jelen-
tetett Isten volt. 1. Tim. 3. 16.

K. *Szükségese tenéked ismerned mind az
Atyát, mind a' Jesus Christust?*

F. Igen-is. Mert ez az örök élet, hogy
meg-ismérjenek igaz Istennek lenni té-
gedet, és kit el-bocsáttál a' Jesus Chri-
stust. Ján. 17. 3.

K. *Ismeriké mindenek ezt az egy igaz
Istent?*

F. Nem. Mert a' bolond azt mond-
gya az ő szívében, hogy nincsen Isten;
Psal. 14. 1.

K. *Hát ha azt mondaná, hogy vagyon
Isten?*

F. Ambár mondaná-is szájával, de
minden ő gondolati ezek, hogy nincsen
Isten. Solt. 10. 4.

K. *Ismeriké hát e' világ minden bölcssei az
Istent?*

F. E'

F. E' világ az ő bölcseségéből nem ismeri az Istent. 1. Cor. 1. 21.

K. Lám az olyan világiak is azt vallyák, hogy ők is ismerik az Istent?

F. Vallyák ők, hogy ismerik az Istent, de cselekedetekben meg-tagadták azt. Tit. 1. 16.

K. Tehát mind azok, kik láttatnak az Istent ismérni, nem ismerik mind őtet?

F. Bizony dolog, hogy a' ki mond-gya, hogy ő ismeri az Istent, de az ő parancsolatit meg nem tartja, hazug az, és nincs igazság abban. 1. Ján. 2. 4.

K. Hát az idvezülendők hogy ismerhetik-meg az Istent?

F. Meg-tanítatnak az Istentől. Ján. 6. 45.

K. Magoktól semmit nem tanulhatnak az emberek Isten felől?

F. Tanulhatnak. Mert a' mit Isten felől tudhatnak az emberek, nyilván van ő benne. Rom. 1. 19.

K. Hát a' teremtetett állatokból, nem tudhatni-meg, hogy van Isten?

F. Ugy is meg. Mert a' mi Istenben

lát-

láthatatlan, e' világ alkotványából meg-láttathatnak. Rom. 1. 20.

K. Te azért csak ezekből tanulóé az Isten ismeretit, és az idveiség dolgait?

F. Mind ezek felett én akarom gyer-mekségemről fogván a' szent írást tudni, melly bölcsé teher az idveiségre. 2. Tim. 3. 15.

K. Micsoda az Isten?

F. Az Isten Lélek. Ján. 4. 24. 2. Cor. 3. 17. kinek élete ő magában van. Ján. 5. 26.

K. Az Isten mind örökké volt, és mind örökké lesz-e?

F. Öröktől fogván mind örökké Isten ő. Solt. 90. 2.

K. Vagy-e valami változás ő benne?

F. Nincsen ő benne semmi változás, sőt csak árnyéka sincs az el-fordulásnak. Jac. 1. 17.

K. Nem hasonlíthatni hát az Istent sem-mihez?

F. Mihez hasonlítotok engemet, hogy én hasonló lennék ahoz? azt mondja a' szent Isten. Esai. 40. 25.

K. Igaz

K. Igaz hát ez, hogy senki nincs olyan mint az Isten?

F. Eő maga mondgya a' Jehova: En vagyok az Isten, és senki nincs hasonló én hozzám. Esai. 46. 9.

K. Hát a' Christus sem hasonló ő hozzá?

F. Igen-is az. Mert ő a' láthatatlan Isten képe. Col. 1. 15.

K. Micsodás képe ő az Istennek?

F. Ollyan, hogy ő benne lakik az Istenségnek minden tellyelisége, voltaképpen avagy állattya szerént. Col. 2. 9.

K. Így tehát a' Christus egyenlő az Istennel?

F. Ugy vagyon. Mert ő Isten formájában lévén, nem alétá ragadománnak lenni, az Istennel való egyenlőségét. Phil. 2. 6.

K. Szintén ugy kell tehát tisztelni a' Fiú Istent, mint az Atya Istent?

F. Az ő igaz Istenségében, ez bizony dolog, hogy miképpen tisztelik mindenek az Atyát, ugy kell tisztelni a' Fiú Istent-is. Ján. 5. 2.

K. Hogy

K. Hogy lehet az, holott a' Christus ember volt?

F. Ugy, de nem csak csupa ember, hanem olly, ki kezdet előtt-is az Istennél volt, és ő ugyan Isten volt. Ján. 1. 1.

K. Eg'gyesült hát it az Isten az emberrel?

F. Bizony dolog, hogy ez a' férfi az Istennek társa volt. Zach. 13. 7.

K. Így tehát volt a' Christus míg a' testben el nem jött is?

F. Ez nyilván vagyon, hogy ő még örök időknek előtt fel-kenetett, kezdet előtt, a' földnek létele előtt-is volt ő. Péld. 8. 23.

II. R E S Z.

AZ ISTEN MUNKAIRÓL.

MIT cselekedett Isten az előtt, míg e világot nem teremtetete?

Akkor ő némellyeket a' Christusban el-választott. Eph. 1. 4.

Mi végre?

Az ő dicsőséges kegyelmességének dicséretire. Eph. 1. 6.

Ugyan

Ugyan bizonyos dolog hát ez, hogy az Isten némelyeket El-választott?

Ez igen-is bizony dolog, melyre lásd meg. Mát. 24. v. 22. 24. 31. Rom. 8. 33. és 1. 9. 11. 1. Tim. 5. 21. 2. Tim. 2. 10. 1. Pet. 1. 2. és 2. Pet. 1. 10. 2. Thef. 2. 13.

Mitsodára választotta Isten az El-választottakat?

Az idvességek el-vételére az Ur Jesus Christus által. 1. Thef. 5. 9.

Bizonyosok lehetnek az El-választottak idvességek felől?

Igen-is. Mert az Isten erős fundamentuma meg-áll, melynek ez pecsétje: Tudgya az Isten kik legyenek az ővei. 2. Tim. 2. 19.

Hogy lehetnek bizonyosok idvességekről?

Mert ezt meg-ígérte az Isten, ki hazudni nem tud, még örök időknél előtt. Tit. 1. 2.

Mitsoda fundamentumon adatik Istentől az idvesség?

Ezen, mivel az emberek el-estek, hogy a' Christus az ő Lelkét tegye-
le a'

le a' bűnért való áldozatul. Esaiæ 53. 13.

El-végeztetett volt hát még az előtt, hogy a' Christus meg-haljon?

Ugy vagyon. Es azért mondatik meg-öletettnék lenni, még világ daltatásának előtt. Jelen. 13. 8.

Az volt hát az Isten szándéka, hogy idvezülünk a' Christus által idvezűly

Ő azt el-végezte, és adta az ő ke-mét minékünk a' Christusban, ő-dóknél előtt. 2. Tim. 1. 9.

Hogy lehetett az, holott még az ember nem-is voltak?

Meg-lehetett. Mert Isten szerette azokat örökké való szerelmével. Jer. 31. 3.

Mond-meg hát immár, ha a' Christus volt él, vagy a' teremtetett állatok?

A' Christus legelső születt, minden teremtetett állatok előtt. Col. 1. 15.

Hogy bizonyítod-meg hogy a' Christus minden teremtetett-állatok előtt volt?

Mert mindenek ő általa teremtettek. Ján. 1. 3.

Nem az Atya Isten teremtetett volna hát mindenekeket?
Ugy

Ugy érts ezt, hogy az Atya Isten teremtetett mindeneket a' Jესus Christus által. Eph. 3. 9.

Kiért teremtetett az Isten mindeneket?

Az Isten mindeneket ő magáért cselelt. Péld. 16. 4.

Mindenek jók voltaké, a' mikor Istentől jöttek?

Mindenek igen jók voltak. Ter. 1. 31.

Micsoda volt első ember, kit Isten terem-

Adam. 1. Cor. 15. 45.

Miből teremtetette volt Isten az Adamot?

A' földnek porából. Ter. 2. 7.

Micsoda képre és hasonlatosságra teremtetett volt?

Az Isten hasonlatosságra. Ter. 5. 1.

Hogy volt az?

Ugy, hogy ő teremtetett volt igaságban. Préd. 7. 2.

III. R E S Z.

A Z E S E T R Ó L.

Meg-maradté Adam abban az Igaságban?

Nem

Nem maradt; hanem ő keresett sok incselkedéseket és hijában-valo gondolatokat. Préd. 7. 29.

Mit tött, és miben vétett azért Adam? ő

Nem engedett az Istennek. Rom. 5. 19.

Mi jött-ki az ő engedetlenségéből?

Az Halál. Rom. 5. 12.

Kikre? Minden emberekre. Rom. 5. 12.

Miért minden emberekre?

Mert mindenek vétkeztek ő bennük. Rom. 5. 12.

Rom. 5. 12.

De hogy hozott volna mindenekre itéle. az egy véték?

Egy áttalában-valo dolog ez, hogy az egy véték által jött az ítélet minden embereknek káhozzatnyokra. Rom. 5. 18.

Te is bűnös vagy tehát az Adam vétke miatt?

Igen-is az. Mert az egy ember vétke miatt mindenek bűnösökké lőttek. Rom. 5. 19.

Mikor kezdetett te benned ez bűnőség?

Imé én álnokságban fogontattam, és az én anyám bűnben melegegetett engemet. Solt. 51. 7.

Mű.

Mindenek úgy bűnben fogantatván, vétkezneké mihelt születtetnek?

El-idegenültek az ő anyyok méhétől fogván, házugságot szolván. Solt. 58. 4.

De miképpen vétkezhetnek a gyermekek ez iránt?

A' bűn oda ragadt a' gyermeknek-is szívéhez. Péld. 22. 15.

Vétkes tehát a' szív?

Az ember szívének minden indulatya és gondolattya csak gonosz mindenkör. Ter. 6. 5.

Holott ennyi gonosz vagyon emberben, nincse tehát valami jó?

Még szent Pál-is azt meri maga felől mondani: En bennem a' jó nem lakik. Rom. 7. 18.

Hát ugyan mindenek bűnösök?

Nincsen csak egy-is a' ki jót cselekednék, csak egy-is nincsen. Rom. 3. 12.

Mitsoda állapottyok vagyon tehát mindeneknek?

Mind ez egész világ méltó Isten előtt a' kárhozatra. Rom. 3. 19.

At

Az ilyen állapotban meheré valaki magától az idvességre?

Nem. Mert a' mint mindenek vétkeztek, úgy el-is maradtak az Isten dicsőségeinél. Rom. 3. 23.

Még-is kérdlek, ha ugyan csak egy ember sincse ez egész világon is bűn nélkül?

Nincsen csak egy igaz ember-is e földön, ki jot tenne, és nem vétkeznék. Pred. 7. 20.

Igy lévén a' dolog, alig igazétathatik tehát senki meg, az ő jo cselekedetiből?

A' törvény cselekedetiből csak egy test sem igazul-meg az Isten előtt. Rom. 3. 20.

Miért hogy a' kik leg jobban tartják-meg a' törvént, még-is az által nem igazétathatnak-meg?

Mert a' ki az egész törvént meg-tartya-is, de ha egyben vétkezik mindenik ellen vétkes. Jac. 5. 10.

Igy tehát midőn te egyszer vétkezvén meg-szegted a' törvént, azontul nyavalyás vagy?

Igen-is a' vagyok. Mert meg vagyon

B

irva,

irva, hogy átkozott minden, a' kinem
marad-meg mind azokban, mellyek
meg-irattattak a' törvény könyvében,
hogy azokat cselekedgye. Gal. 3. 10.

IV. RESZ.

A' MEG-VALTATÁSROL.

Holott mind így meg romlottunk, hát
hogy idvezülhetünk?

Bizony nem az igaságnak cselekedé-
siből, mellyeket mi cselekedtünk volna,
hanem csak az ő irgalmaságából tar-
tott-meg Isten minket. Tit. 3. 5.

Mint lótt ez?

Az ő igéreti szerént, Isten támasztotta
a' szabadé o' Jesus Christust, A'ct. 13. 23.

Kitsoda volt az?

Az Immanuel, a' mi velünk Isten volt
az, Már. 1. 23.

Ki Fia volt az?

A' nagy Isten Fia, Luc. 1. 35.

Hogy tudod te hogy ő Isten Fia volt?

Mert az Isten mondotta ő rola: Ez
amaz én szerelmes Fiam, Már. 3. 17.

Ugy

Ugy, de a' Christus ember-is volt egyszer
s' mind?

Ő ember-is volt, 1. Tim. 2. 5.

Hogy volt ő ember?

Igy, hogy őtet a' Szűz mehében fo-
gadta és szülte, Efa. 7. 14. Mat. 1. 23.

Miképpen foganthatta és szülhette a' Szűz?

A' Szűz terehben esett a' szent Lélek-
től, Mat. 1. 18. Luc. 1. 35.

Hogy lótt az, hiszem Joseph vőtte volt
el Máriát, a' Christus anyját?

Ugy vagyon, de mindazonáltal nem
ismeré őtet miglen szülé amaz ő első
szülött Fiát, és nevezé azt Jesusnak,
Már. 1. 25.

Hát miért hivatik a' Christus David
Fiának?

Mert ő a' David magvából lótt test
szerént, Rom. 1. 3.

Mitsoda Nemzetiségből származott a'
Christus?

Nyilván való dolog, hogy a' Juda-
nemzetiségből származott a' mi Urunk,
Sid. 7. 15.

Holott született volt a' Christus?

Bethlehemben, Mát. 2. 1. 1. Ján. 7. 42.

Mikor született a' Christus? (Mic. 5. 2.)

Minekutánna el-jött a' tellyes idő, melyet az Atya arra rendelt, Gal. 4. 2, 4.

Mitsodás emberi ábrázatban lőtt a' Christus?

Ó hasonlatos lőtt egyéb emberekhez, Phil. 2. 7.

Mindenképpen hasonlo volté Christus egyéb emberekhez?

Mint mi úgy ő-is meg-kétfertetett mindenekben hasonlatosképpen, a' bűntől meg-válva, Sid. 4. 15.

Miért kellett így mi hozzánk mindenekben hasonlónak lenni?

Hogy könnyörülő lenne, és hiv Pap, az Isten előtt való dolgokban, hogy a' népnek bűnét el-törlené, Sid. 2. 17.

Itt volté a' Christus e' világon?

Ó itt e' világon vala, Ján. 1. 10.

Mit csinált itt e' világon?

Széllyel járt, jóltévén, és mindeneket kik ördög hatalma alatt voltak, meg-

gyogét.

gyógyétván, Actorum 10. v. 48.

Nem törté a' Christus valami bűnt e' világon jártában?

Ó bűnt nem tört, és álnokság nem találtatott az ő szájában, 1. Pet. 2. 22.

Lám azt mondgyák, hogy az Isten őtet bűné törté?

Ugy mi érettünk, 2. Cor. 5. 21.

Hogy hogy lehetett az?

A' mi bűneinket hordozta az ő testében, 1. Pet. 2. 24.

Miért kellett viselni a' mi bűneinket, vagy annak büntetését?

Mert ő minékünk kezésünk közben-járonk lőtt, Sid. 7. 22.

Mit tört a' menyiben kezésünk volt?

Meg-holt a' mi bűneinkért, 1. Cor. 15. 3. Mitsoda halállal holt-meg?

A' Kereszt-fának halálával, Phil. 2. 8.

Mitsodas halál volt az?

Atkozott halál. Mert meg vagy on-ir-va: Atkozotr valaki fán függ, Gal. 3. 13.

Honnét lőtt ez, hogy a' Christus halálra adassék?

Az Istennek tanácsából és rendeléséből adattatott halálra, Act. 2. 23.

Mitsoda emberek ölték meg a Christust?

A' Jerusalemi lakosi, és azoknak fejei, semmi halálra való okot nem találván. Ő benne, kérék Pilátust, hogy ő megölettetné. Act. 13. 27, 28.

Hát a' te bűneid cselekedtéke, hogy a' Christus megölessék?

Igen-is. Ő meg-sebesztetett a' mi álnokságinkért, meg-rontatott a' mi bűneinkért, Esa. 53. 5.

Az Isten haragját viselte hát ő?

Szent David által maga mondgya: Isten a' te haragod én rcám szállott. Solt. 88. 8.

Miért szenvedte mind ezeket?

Hogy ő meg-szabadérana minket ama' jövődő haragtul, 1. Thef. 1. 10.

Senki nem volté, ki minket segéltett volna, hanem csak a' Christus?

Nem volt, ugyan-is azért cselekedte ő, mert látta hogy senki nem volna az ő népének segétoje, Esa. 63. 5.

De mi szükségünk volt erre, ha a' törvény által is tökéletesekké lőttünk volna?

Ugyan-is, de semmiben nem vitt tökéletességre a' törvény, Sid. 7. 19. Rom. 8. 3.

Mi érettünk volt tehát szükség, hogy a' testet vegye-fel magára?

Igen-is szükség volt, hogy ő neki lenne a' mit adna áldozatra, Sid. 8. 3.

Nem idévezéthetett hát a' Christus más-keppen, hanem meg-kellett halni?

Nem. Mert vérontás nélkül nem lehetett bocsánat, Sid. 9. 23.

Mire nézett Christus az ő életének letételében?

Hogy adgya az ő életét váltságra sokakért, Mát. 20. 28. Esa. 53. 11.

Nem e' végre holt hát meg a' Christus, hogy az ő érdeme által mindenek meg-igazóssanak? Nem.

Miképpen bizonyítod te azt meg?

Mert a' Christus által minden a' ki hiszen, meg-igazul, Act. 13. 39. Ján. 3. 18.

Meg-bizonyíthatodé még-ü?

Meg. Mert a' kiket meg-igazét, azok meg-is dicőiti, Rom. 8. 30. & 5. 9.

Hát csak némelyeknek lőtt idűeségekre a' Christus érdeme?

Azt mondám, hogy mindenkhez és mindenen, a' kik hisznek, Rom. 3. 22.

Kibez való indulattyából adta a' Christus magát halálra?

A' Christus szerette az Anyaszentegyházat, és adta ő magát azért, Eph. 5. 25. Act. 20. 28.

Mitsodások voltak az emberek mikor a' Christus meg-holt érettek?

Bűnösök, Rom. 5. 8.

Mitsoda állapotbeli bűnösök?

Christus nélkül valók, az Izrael társaságátul idegenek, az ígéretnek szövetségétől tavoly valók, kiknek nem vala reménségek, és e' világon Isten nélkül valók voltak, Eph. 2. 12.

Mit szerzett a' Christus az ő halálával?

Mind a' Sidokat, mind a' pogányokat meg-engesztelte Istennek, Eph. 2. 16.

Mit értesz ez Istennek engesztelésén?

Ezt,

Ezt, hogy immár kik régentávol valók voltak, közel valók lőttek, a' Jesus Christus vére által, Eph. 2. 13.

Az Atya Istennek volté erre akarattya, hogy ő meg-engeszteltessek?

Ugy vagyon. ő a' Christus által, meg-engesztelte magának e' világot, nem tulajdonéván nékiek a' bűnöket, 2. Cor. 5. 19.

Hányszor áldozta-meg magát a' Christus?

Csak egyszer, e' világnak utolsó részében, Sid. 9. 26.

Kellé töb áldozatokat tenni a' bűnért?

Nem kell többé a' bűnért való áldozat, Sid. 10. 18.

Elég tókélletes áldozatot tört hát a' Christus?

Ugy vagyon, el-annyéra, hogy az ő egy áldozattyával tókélletefekké törté mind örökké azokat, kik meg-szenteltetnek, Sid. 10. 14.

Miképpen törölhette-el a' Christus egy áldozattya ennyi sokaknak ily sok vétkeket?

Mert ő az örökké való Lélek által, ön-

nón magát, ártatlan lévén, áldozta-meg az Istennek, Sid. 9. 14.

Nem kárhoztathatnaké azok, kikért a' Christus meg holt?

Nem. Mert ugyan-is, kitsoda az a' ki kárhoztatná azokat? Holott a' Christus az, a' ki meg-holt, sőt a' ki fel-támadott, ki az Istennek jobján vagyon, és a' ki esedezik mi érettünk, Rom. 8. 14.

Mit nyert még-is Christus mind ezekkel?

Órok váltáságot, Sid. 9. 12.

Mitül váltott-meg minket a' Christus?

A' törvénynek árkatul, Gal. 3. 13.

A' meg-vettetteknek nem használ hát ok-képpen a' Christus érdeme?

Nem. Noha mindenek ő általa tartatnak-meg, 1. Tim. 4. 10. Luc. 6. 59.

V. R E S Z.

A' H I T R Ó L.

MI T kell tenni, a' ki idvezülni akar?
Hidgyena' Jesus Christusban, és idvezül, Act. 16. 31.

Miért kell hinni a' Jesus Christusban?

Mert

Mert ez az Isten parancsolattya, 1. Ján.

3. 23.

Mit kell binned a' Christustól?

Ezt, hogy ő szeretett engemet, és adta ő magát én érettem, Galat. 2. 20.

Hogy bihetnéd azt, holott bűnös vagy?

Ugy, de ugyan-is a' bűnösökért holt ő meg, Rom. 5. 6.

Talám csak el-hitetted magadat, hogy te bűnös lévén, hiszezz a' Christusban?

Nem, hanem ezzel az Isten igaságának adom alája magamat, Rom. 10. 3.

Valljon s' nem szégyenülzék-meg e' te bűné-sédért?

Nem. Mert az irás mondgya, hogy valaki hiszen ő benne, meg nem szégyenül, Rom. 10. 11.

Mitsoda annak veszedelme, a' ki nem hiszen?

A' ki nem hiszen el-kárhozik, Marc. 16. 16.

Hát mi haszna vagyon annak a' ki hiszen?

Az vészti bűnének bocsánattját, Act. 10. 43.

Vagyóné vagy egy hívő, kinek bűne meg-
nem bocsáttatnék?

Nincsen. Mert minden, a' ki hiszen
meg-igazul, Act. 13. 39.

Nem minden emberek hisznek?

Nem. Mert nem mindeneké a' hit,
2. Thef. 3. 2.

Honnét vagyom ez, hogy nem mindenek
hisznek?

Innét hogy nem mindenek hallottak
a' felől, Rom. 10. 14.

Hát az Evangéliom nem prédicáltatotté
még többeknek is ezeknél, a' kik hisznek?

Ugy, de nem mindenek engednek az
Evangéliomnak, Rom. 10. 16.

Mi akadályoztatja meg azokat, hogy ne
hídigyenek?

A' Sátán, e' világnak Istene, az ő el-
méjeket meg-vakétotta, hogy a' Chri-
stus dicsőséges Evangéliomának világos-
sága ne fénylők nekik. 2. Cor. 4. 4.

Hát te, te magadtul híbersz?

Nem. Mert a' hit Isten ajandéka, Eph.
2. 8.

Hon-

Honnét tetzik ez meg, hogy te magadtul
nem híbersz?

Innét, hogy nem vagyunk alkolmato-
sok mi magunktól valaminek csak meg-
gondolására-is, hanem hogy alkolmato-
sok vagyunk, Istentől vagyom, 2. Cor. 3. 5.

Hát csak akaratod-is nincsené te magad-
tul a' hívésre?

Nincs. Mert az Isten az, ki azt csele-
kezi bennünk mind hogy akarjuk, mind
hogy véghez vigyük, Phil. 2. 13.

A' Christusban hinni, talám csak az Isten
népére tartozott, és nem te reád-is?

Inkább ez minden pogányoknak, né-
kem-is ígértetett, Mat. 12. 21. kihez lásd.
Ján. 6. 37. és 12. 32.

Hogy jutottál te a' hitre?

Az Evangéliom beszédének hallása-
által, Rom. 10. 14.

Mitsoda részéből leszel ez inkább az Evange-
liomnak?

Midőn hallūk az Ur Jესus Christurol,
arról pedig a' ki meg-feszéttetett, 1. Cor. 2. 2.

Mit vettél te az Evangéliomban?

En vöttem a' szent Lelket, Gal. 3. 2.
Aét. 10. 44.

Mitsodásá löttél te a' Lélek vevése után?

Készen akaróvá, Solt. 110. 3.

Azontul mit törtél te?

Fel-kiáltván, ezt mondtam: Uram,
mit akarsz hogy cselekedgyem? Aét. 9. 6.

VI. R E S Z.

A' M E G - T E R E S R Ó L.

Mit tört az Isten még továbbá- és te ve-
led?

Meg-terést adott az életre, Aét. 11. 18.

Mitsoda az a' meg-terés?

Penitentiát tartván Istenhez térni, és
meg-tért emberekhez illendő cseleke-
deteket tenni, Aét. 26. 20.

Hogy indultál a' meg-terésre?

Halván, hogy Christus a' bűnösöket
hívja a' penitentiára, Mat. 9. 13.

Mitsoda indétott azért arra leg inkább?

Az Isten kegyelmessége indétott a
meg-terésre, Rom. 2. 4.

Hogy lött az?

Igy,

Igy, hogy én arról szívesen gondol-
kodván, reá tekintettem, a' kit bocszsu-
sággal illetem, Zach. 12. 16.

Mit szerzett ez te benned?

Szomorkodván firtam ő előtte, Je-
len. 1. 7.

Mitsodás szomorkodás volt az?

Az volt Isten szerént való bánat,
2. Cor. 7. 10.

Meg-ésméredé meg-és bűnös voltodat?

Enaz én bűneimet ésmérem, és az én
bűnöm szüntelen előttem forog enné-
kem, Solt. 51. 5.

Miképpen vallod azért meg bűneidet?

Azt mondom én az Istennek: Atyám,
vétkéztem az ég ellen, és te ellened, és
nem vagyok immár melto, hogy hia-
nak hivattassam, Luc. 15. 21.

*De ugyan tudodé te a' te természetebéli
híváságodat?*

Imé én melly hitván el-vetett vagyok,
mit felelhetnék neked erre egyebet? Job.
39. 37.

*Mit teszezs te, látván ez te heá bavalosá-
godat?*

Méj

Méltónak irélem magamat, hogy ki-
vágattassam minden gonofságokért, a'
mellyeket cselekedtem, Ezech. 10. 43.

Lészen ez valami változásokra?

Lészen, el-annyéra, hogy jóllehet a'
test meg-hal a' bűnért, de a' lélek élet az
igaságért, Rom. 8. 10.

*Hát ugyan semmi állapotodban nem vagy
bűn nélkül?*

Ha azt mondgyuk, hogy nincsen bűn
mi bennünk, magunkat meg-csallyuk,
és igazság mi bennünk nincsen, 1. Ján. 1. 8.

*Mit részesz midőn erről szívesen gondol-
kodol?*

Csak keservesen fel-kiáltok: Oh én
szegény ember! kitsoda szabadét-meg-
engemet ez halálnak testéből, Rom. 7. 14.

*Holott ily bűnös vagy tehát, mi-vel biz-
tatod magadat?*

Ezzel, hogy minékünk vagy on szó-
szolónk az Atyánál, az igaz Jéhus Chri-
stus, 1. Ján. 2. 1.

*Christus által ekképpen nyeredé bűnöd bo-
csánattját?*

Maga

Maga mondgya az Isten: Kegyelmes
léfzek az ő álnokságoknak és az ő bű-
nöknek, és az ő álnokságokról meg nem
emlekezem többé, Sid. 8. 12.

VII. RÉSZ.

A' TÖRVÉNYRŐL, ISTEN
NEL VALÓ MEG-BEKEL-
LESÜNK UTAN.

Holott minden állapotodban vékezel,
tehát nem foglalé még-is bé tégedet a'
törvény?

Nem. Mert a' mit a' törvény mond, a'
zoknak mondgya, kik a' törvény alatt-
vadnak, Rom. 3. 19.

Nem vagy tehát te a' törvény alatt?

Nem, kárhoztatására nézven; Hanem
a' kegyelem alatt, Rom. 6. 14.

Nem tagadodé ezzel a' törvény hasznát?

Nem. Mert a' törvény szent, a' paran-
csolat-is szent, igaz és jó, Rom. 7. 12.

*Vörtedé hát valami hasznát valaha a'
törvénynek?*

Igen-is. Mert a' bűnt nem tudtam

volna

volna meg, hanem a' törvény által; a' gonosz kívánságot is nem tudtam volna meg, ha a' törvény nem mondta volna: Ne kívánniad; Rom. 7. 7.

Mennyére volt még is ez?

A' parancsolat által a' bűn én bennem felette igen nagyálott, Rom. 7. 13.

De holott te immár hiszsz, ugyan még is a' törvény alatt vagy?

En még is a' Christus törvényének a' lája vettem, 1. Cor. 9. 21.

Hogy vagy az?

Ugy hogy, én immár tartozom a' Christushoz szolgálni, a' léleknek ujságában, és nem a' betűnek ovságában, Rom. 7. 6.

Világosíts meg ezt jobban még is nékem?

Erre szabadultunk mi meg a' mi ellenségeknek kezeiből, hogy minden kételkedés nélkül szolgáljunk ő néki, füzentséggel, igassággal, életünknek minden idejében, Luc. 1. 74. 75.

Mitsoda indét tégedet, hogy a' Christushoz szolgálsz?

A' Christ-

A' Christushoz ama' szerelme, 2. Cor.

5. 14.

Mitsodásoknak találtad a' Christus parancsolatit?

Gyönyörűségeknek és könyűknek, Mát. 11. 30. 1. Ján. 5. 3.

Bé-tölheted te a' törvény igasságát?

Bé a' Christus által. Mert a' törvénynek ama' kívánsági mi bennünk bé-telnek, kik nem test szerént járunk, hanem lélek szerént, Rom. 8. 4.

De mitsoda törvény bé-töltése ez?

Ez ugyan ama' királyi törvénynek cselekedése, Jac. 2. 8.

Mitsoda törvény az?

Az igaz szeretet ez, Mát. 22. 37.

Kiket szeretsz te?

Az Istent, és az ő fiait, 1. Ján. 5. 1, 2.

A' szeretet által bé-tölhetni a' törvényt?

Bé néműnéműképpen. Mert a' törvénynek bé-töltése a' szeretet, Rom. 13. 10.

Az egész törvény be-foglaltatik az Isten és az ő fiainak szeretésében?

Ugy nagyon. Mert e' két parancsolat-

tok-

tokban függ mind a' törvény, és a' Propheták, Mát. 22. 40.

Hát ha csak a' szeretetben vagyom a' törvény be-töltése, te nem töltetheted-bé azt?

Nem. Mert ha szinten én valamit cselekedhetném-is, de mint a' meg-fertezett ruha, olyan minden igaságom, Esa. 64. 6.

VIII. R E S Z.

A' FOGADOTT-FIUSAGROL,
ES A' KEGYELEMENBEN VALO
MEG-MARADASROL.

Holott bé nem tölttheted a' törvényt, nincsen tehát te benned, abbol lelki örömed és békesseged?

Nincsen abbol; hanem hitnek általa vagyom, Rom. 15. 13.

Hihetedé te, hogy a' Christus tiéd, és te-ő övé vagy?

Ugy. Mert az én szerelmem sem enyém, és én-is övé vagyok, Enek. 2. 16.

Honnét tudod te azt?

A' Lélek által, kit ő nekem adott, 1. Ján. 3. 24. Rom. 8. 15.

Hogy

Hogy tudod te azt az által?

Igy, hogy az a' fiúság ak Lelke téfzen bizonyosságot, a' mi lelkünkkel eg'gyütt, hogy mi Istennek fiai vagyunk, Rom. 8. 16.

Nem kárhoztathat tehát a' te szived tégedet? Nem engemet.

Minek a' jele az?

Ennek, hogy bizodalmunk vagyom Istennél, 1. Ján. 3. 21.

Mire való bizodalmunk?

Hogy öt Atyáknak kiáltuk, Gal. 4. 6.

Mikor bizonyosodnak ezekről a' hívek?

Minekuránna hitünk, meg-pecsételttünk az ígéretnek Lelkével, Eph. 1. 13.

De mi hasznait találod te e' Léleknek magadban?

Ez nemes gyümölcsseit, ugymint: Szeretetet, Örömet, Békeséget, Kegyelmeséget, Jólagot, Hitet, Alázatosságot, Mértékletességet, Gal. 5. 22.

Nem oly állapotban vagy hát te, melyben mindenkor felnél?

Nem. Mert nem adott nekünk az Isten

Itca

Isten félelemnek lelkét, hanem erőnek, és szeretetnek, és jozan elmének lelkét, 2. Tim. 1. 7.

Hát te benned nincsé soha kételkedés?

Vagyon; de ez az én nyavalyám és gyarlóságom, Solt. 77. 11.

Mit térsz te, mikor ugy kételkedel?

Az Istennek ígéretit nem vizsgálom meg, hihetetlenégetből, Rom. 4. 20.

De ugyan, hogy hihetsz te, holott magadban is bűnnél egyebet nem látsz; rajtad kívül-miben hihetsz?

Ugyan-is, a' hit olly dolgoknak való-sága, mellyek nem láttatnak, Sid. 11. 1.

Hogy élsz hát te?

Hit által, Sid. 10. 38. Gal. 2. 20. és 3. 12. Rom. 1. 17. Hab. 2. 4.

Miképpen vagyon?

Igy: Mert én bizonnal el-hittem, hogy semmi el nem szakaszthat engem az Isten szerelmétől, melly vagyon a' mi Urunk Jéhus Christusban, Rom. 8. 38. 39.

Honnét tudod te hogy Isten meg-marad hozzád való szeretetiben?

Innét

⁴⁷
Innét, hogy ő szerette az ővéit, és mind végig szerette azokat, Ján. 13. 1.

Még-is bizonyíts-meg ezt?

Christus Urunk meg-ígérte, hogy mi az ő szeretetiben meg-maradunk, Ján. 15. 10.

Hát nem vétkezhetele, és ugy nem esel-e?

Ugy, de hiv az Ur, ki meg-erősít és meg-őriz minden gonosztul, 2. Thef. 3. 3.

Hát mint jár-sz, ha ugyan el-esel?

Ha mi szintén el-esünk-is, meg nem rontatunk. Mert az Ur meg-erősít az ő kezével, Solt. 37. 24.

Midőn te el-esel, mit cselekszik az Isten?

Meg-gyógyítja az ő tőle való el-szadásunkat, és ingyen való kedvében végszen, Hof. 14. 5.

Honnét bizonyítod, hogy végképpen el nem eshetel?

Mát. 24. 24. és 7. 24. 25. Phil. 1. 6. 1. Pet. 1. 4. 23. Jud. v. 24. 1. Ján. 3. 9. Peld. 24. 16. Sid. 12. 2. Eph. 4. 30. és 5. 27. Rom. 6. 22. és 8. 1. 30.

Még-is kérlek, ha vadnaké olly ígéretek, mellyek.

mellyekkel valoban biztathatod magadat,
hogy ki nem eshetel Isten kedvéből?

Lásd meg: Ján. 3. 36. és 4. 14. és 5. 24.
és 6. 40. 47. 54. és 10. 27. 28. 29. és 14.
16. 1. Cor. 1. 8. 1. Pet. 2. 6. 2. Pet. 1. 10.
1. Sam. 12. 22. Solt. 94. 14. Peld. 10. 30.

Holott im végképpen ki nem eshetel a ke-
gyelemből, nem vehetsz ebből szabadságot a
bűn tételre?

Hogy ilyen kegyelemben vagyok,
azért vétkezném én? Tavol légyen. Til-
tya ezt az Isten, Rom. 6. 15.

Mire indét hát inkább tégedet?

Erre, hogy meg-tartsam a' mi remén-
ségünknek igaz vallását a' torgás nélkül,
Sid. 10. 23.

IX. R E S Z.

A' MEG-SZENTELETTETESRŐL.

Miben foglalkod te ténnyen magadat?

E az Isteni szolgálatra köte-
leztem magamat a' jó cselekedetekkel,
1. Tim. 2. 10. és 4. 8.

Mit értesz ezen?

Bo

En az Isten Fiában valo hit által Isten-
nek clek, Gal. 2. 20.

Hogy térszed ezt?

Ugy hogy én mindeneket az Isten di-
csőségére mivelek, 1. Cor. 10. 31.

A' kik ezt mondgyák, sőt ugyan csele-
kezik-ü külsőképpen, mind kegyeseké azok?

Nem. Mert sokak az Isteni szolgálát-
nak csak külső képét mutattgyák, de an-
nak erejét meg-tagadtgyák, 2. Tim. 3. 5.

Mitsoda a' kegyességek ereje, és kikben va-
gyon az?

Kik lélekben szolgálnak az Istennek,
és dicsekednek a' Jesus Christusban, s'
nem biznak a' testben, Phil. 3. 3.

Mint ismérhetni külsőképpen meg azokat?

Azok az Urnak minden parancsolati-
ban és rendelésiben fegyhetetlenül élnek,
Luc. 1. 6.

Mi haszna vagyon ez Istenes életnek?

Ez mindenre hasznos, melynek igé-
reti vagyon, mind e' világon, s' mind a'
más világon valo meg-ajándékoztatásá-
rol, 1. Tim. 4. 8.

C

Mitsoda

Mitsoda kíváltképpen való meg-ajándékoztatása vagyon ez életben?

Ez, hogy azoknak mindenek jovokra szolgálnak, Rom. 8. 28.

Elegé ez, hogy Isteneseké legyünk?

Nem elég; hanem nevedknünk kell a' kegyelemben, és a' mi Urunk Jesus Christusnak ísméretiben, 2. Pét. 3. 18.

Miképpen nevedel az Istenességben?

Azokat, a' mellyek hátam megett vadnak, el-felejtven, azokra igyekezem, a' mellyek elől vadnak, a' czél felé futok, Phil. 3. 14.

Mire szoktattad azért magadat életedben?

En meg-tanultam, hogy a' miben vagyok, azzal meg-elégedem, Phil. 4. 11.

Hát miért fáradosz az istenességben?

Hogy mind mig itt lakom a' testben, mind osztán e' testből el-költözvén, Istennek kedves legyek, 2. Cor. 5. 9.

Mit várhat sz e' világon, ha szentül élsz?

Háboruságot kell szenvednem, 2. Tim. 3. 12.

Honnét leszen ez?

Mert mi erre rendeltettünk, 1. Thef. 3. 3.

Mi indét és kényszerét a' szenvedésre?

Ez, hogy a' Christus-is szenvedett miértünk, példát hagyván nekünk, hogy mi-is az ő nyomdokit kövessük. 1. Pét. 2. 21.

Miért kell szenvedned?

A' jó cselekedetekért, és nem a' gonosz cselekedetekért, 1. Pét. 3. 17. és 4. 15.

Mivel biztatód magad, ha Isten a' szenvedésre hi?

Ezzel, hogy ha a' Christusért tűrünk, ő véle meg-is dicsőítetünk, 2. Tim. 2. 12.

Mint viseled magadat a' szenvedésben?

Teljes lélek szent Lélek örömével, és békével tűrök, 1. Thef. 16. Rom. 12. 12.

Ugy, de ha a' szenvedés nagy léssen, te nem örülhet?

Inkáb: melynél nagyobbban bővölködnék mi bennünk a' szenvedések, annál inkább bővölködnék a' vigasztalások is a' Christus által, 2. Cor. 15.

Nem szidod, átkozodé azokat, a' ki től szenvedsz?

Nem; hanem el-tűröm, Mát. 5. 39.

De ugyan mit cselekszel azokkal?

Jól tészek azokkal, a' kik gyűlölnek engemet, és imádkozom azokért, a' kik háborgatnak, Mat. 5. 44.

Nem felszé te, hogy ha mikor kívántatnák, nem szenvedhetnél?

Nem. Mert nekünk adattatott a' Christusért, hogy nem csak hidgyünk ő benne, hanem hogy szenvedgyünk is ő érte, Phil. 1. 29.

Hát nem bizolé a' te magad erejében?

Nem bizunk mi magunkban, hanem az Istenben, ki az halottakat fel-támasztja, 2. Cor. 1. 9.

X. R E S Z.

AZ HALALROL, FEL-TÁMASZTASROL, &c.

M*Eg-kellé minden embereknek halniok?*
El-végezett dolog, hogy minden emberek egyszer meg-halynanak, Sid. 9. 27.

Mi lesz azokból, kik meg-halnak?

A' test, mint por, földé lélzen, a' mint

az

iz előtt volt, a' lélek meg-tér Istenhez, a' ki azt adta volt, Pred. 12. 9.

A' Fel-támasz előtt az égből lesznek-e mind az Isteneseknek lelkek?

Az hűveknek lelkek, mielőtt a' testül meg-válnak, azontúl menybe vitetnek, Sid. 12. 23. Ehez lásd. 1. Thef. 4. 14. Luc. 16. 23. és 23. 43. Act. 7. 59. Phil. 1. 21, 23.

Hát az hitetleneknek lelkek mind a' pokolban lesznek-e a' fel-támasztásig?

Ott azok viselik az örök tűznek rettenetes kínnyait, Jud. v. 6, 7. Péld. 9. 16. 1. Pét. 2. 4. Luc. 16. 23.

Mit hiszessz te a' fel-támasztásról?

En bizonyosan el-híszem, hogy mind az hűvek, s' mind az hitetlenek fel-támasztadnak, Act. 24. 15. Ehez lásd. Már. 22. 31, 32. Ján. 5. 28, 29. és 6. 44, 54. és 11. 24, 25. Act. 4. 2. és 23. 6. és 24. 21. 1. Cor. 6. 14. 2. Cor. 4. 14. Sid. 6. 2. Dan. 12. 2. Esai. 26. 19. Job. 9. 25, 26.

Miképpen támasztadnak fel az halottak?

Hirtelen, és egy szempillantásban az

Christus Evangeliomának, 2. Thef. 1. 8.

Mint leszén ez?

Igy, hogy a' Christus eleibe gyűjtetnek minden népek, és el-valasztya őket egymastól, mint a' Pástor a' juhokat a' kecskéktől, Mát. 25. 33.

Félneké a' hivek az ítéletnek napján?

Nem. Sőt inkább minékünk az ítélet napján, nagy bizodalmunk leszén, 1. Ján. 4. 17.

Mit leszének az hitetlenek akkor, ezt eszékben vevén?

Kiáltnak a' hegyeknek és a' kőszikláknak: Effetek mi reánk, rejtsetek-el minket annak színe elől, a' ki a' székben ül, Jelen. 6. 16.

(nek?)

Mitoda tisztességek leszén ott a' szentek?

A' szentek akkor meg-ítélik e' világot, 1. Cor. 6. 2.

Hát mi lesz az hitetleneknek?

Gyalázat és örökké való utálatossági, Dan. 12. 2.

Miben álland a' hivek boldogsága?

Főképpen ebben, hogy mi mindenko-

ron

ron az Urral leszünk, 1. Thef. 4. 17.

Hát az hitetlenek nyavalyája mi leszén?

Meg-büntettetnek örök veszedelemmel, az Urnak országától, és az ő hatalmas dicsőségetől, 2. Thef. 1. 9.

Az idvezült szentek mind egyenlő dicsőségben leszneké?

Akkoron az igazak félnének mint a' nap, az ő attyoknak országában, Mát. 13. 43.

Hát némely el-kárhoztaknak, nagyobb gyötrelmek leszéné, mint a' többinek?

Némellyeknek nehezebb ítéletek és kárhozattyok leszén, Luc. 20. 47.

Mennyinagy lesz az idvezültek boldogsága?

Azokat, szem nem látta, fül nem hallotta, az embereknek gondolattyokban is nem mennek, mellyeket Isten készített az őtet szeretőknak, 1. Cor. 2. 9.

Hát az el-kárhoztak gyötrelmek mennyi nagy leszén?

Azok vettetnek az égő kemenczében, és a' tűzzel és kénköveléggő tóban, az öröggel, és az ő angyalival, holott leszén

C 5

írás

58 BIBLIA TANUI
írás, és fogcsikorgatás, Mát. 13. 50. és
25. 41. Jel. 2. 1. 8. Luc. 16. 24.

Mit tegyenek az hivek, midőn ezt meg-
gondolják?

Órúlyenek, és dicsekedgyenek az
Isten dicsőségének reménsége alatt,
Rom. 5. 2.

Hát az hitetlenek mit tegyenek, ezt ért-
vén?

Intettefienek, hogy az Isten követke-
zendő hatagjáról távoztassák, Mát. 3. 7.
Luc. 3. 7.

BE-REKESZTESE EZ BE- SZELGETESNEK.

HAlván és értvén mind ezeket, én-is te-
veled akarom tartani, csak hogy ez egy-
re még-is taníts-meg, kérlek: Mitől in-
détassam én fel, hogy én-is az én Terem-
tőmhöz hálá-ado legyek, és az ő kedvese-
vel néki szolgáljak?

Sok rendbéli okok indéthatnak ar-
ra; De én el-halgtatván mindeneket ez
uttal, csak ez eg'gyet terétem elődben,
melyhez kívánom, hogy a' mint elné-
dül

túl leg serényebben és mélyebben lehet,
gondold-meg az embereknek, de kívált-
képpen az idvezülendőknek egész álla-
pattyokat, mellyeket én elődben adok,
és ottan meg-látod mit kell tenned.

Mitsoda állapotokul elmélkedgyem illy
mélyen és szívesen?

Erről, hogy mi igen nyavalyások vol-
tunk a' Bűnnek állapottyában, mikor-
még a' Christuson kívül völtünk: Bol-
dogok vagyunk a' kegyelemnek idejé-
ben, midőn elünk a' Christusban: Felette
bóldogok leszünk a' Dicsőség állapot-
tyában, midőn leszünk a' Christussal.

Ez dicsőségnek állapottyát még ez
életben, a' kegyelem országában el-kezd-
gyük. Azért én-is, ezzel eg'gyezőven
írom, sok helyen, elődben.

Add előmben hát ezt, a' tennem állapo-
todban? En a'

Christuson kívül,	Christusban,	Christussal,
1. Testül szü-	Lélektül ujjá-	Minden lelké
lettem volt.	születtem.	privilegiumim
Ján. 3. 6.	Ján. 3. 6.	lesznek. Ján. 1.

66 VALASZTATTAK

- Christus kívül, Christusban, Christussal,
 2. Test voltam Test és lélek *Lelki lélek*
csak Ján. 3.6. vagyok Rom. egészen. 1 Cor.
Ter. 6. 5. és 8. 7. 20, 23, 25. 15. 44, 50, 53.
 21. *Gal. 5. 17.*
3. Test szerént Lélek szerént *Lélek által*
jártam, 2 Cor. járok Rom. 8. meg-elevene-
 10. 3. Rom. 8. 4. Gal. 5. 16. *dem. Rom. 8.*
 4. *11.*
4. Bölcselked. Bölcselkedem *A' lelkiek-*
tem csak a' az idvesség ben bölcs lé-
testiekben. dolgaiban. szek. Rom. 8.
Rom. 8. 5. 2 Tim. 3. 15. 4. 5.
5. A' bűnben A' bűnből A' bűnből ép-
meg-hóltam fel-támad- pen meg-sza-
volt. Eph. 2. 1. tam. Eph. 2. 5. badulok Rom.
1 Tim. 5. 6. 6. 7. és 7. 6. Gal.
4. 26.
6. Gonofság- Szentségben *Tisztaságba,*
ban hever- járok Tir. 2. igazságban
tem. 1 Ján. 5. 12. 2 Im. 3. foglalatosko-
 19. *12. dom. 1 Cor. 5. 8.*
 7. A'

ALLAPATTYA.

67

- Christus kívül, Christusban, Christussal,
 7. A' bűn és Meg-szaba- A' bűnön és
halál törve- dultam attul. halálon tri-
nye alatt vol- Rom. 8. 2. umphálok.
tam. Rom. 8. 1 Cor. 15. 55,
 2. *56, 57.*
8. Gyűlöltem Szeretem az Végre csak az
az Istent és az Istent és az ő Urban győ-
ő törvényét. törvényét. Sol. nyörködöm.
Solt. 139. 21. és 116. 1. és 119. 70, Job. 22. 26.
 81. 14. Rom. 1. 127. 1 Ján. 4. 19.
 30.
9. Meg-vetet- Ohajtom a' Világos értel-
tem minden jó tanétást. mem léfzen.
jó tanétást. Péld. 11. 23. 1 Cor. 13. 12.
Péld. 1. 70. Solt. 86. 11. 2 Cor. 5. 70.
10. A' gono- Társalkodom Meg-ismérke-
szokkal tar- a' szives szen- de, és eg'gyütt
zortam. Solt. tekkkel. Enek. élek minden
 1. 1. Már. 24. 1. 7. Ist. 9. 26. *szentekkel.*
 49. 1. Ján. 1. 3. Solt. Luc. 13. 28. Már.
 16. 3. 27. 53. és 19. 28.
 1 Thef. 3. 13.

Christus kívül, Christusban, Christussal,
 11. A' keresz- Hatalmasan Jutalmát-ia
 tyénséget ül- állatom azt. Vészem annak
 dőztem. Aét. 1 Tim. 6. 12. Phil. 3. 14.
 26. 10. 11.

12. A' Világiak Ki-hivattat- Meg-válasz-
 kőzt egy vol- tam azok köz- tatome' vilá-
 tam, Ján. 15. zúl, Ján. 15. tul. Mát. 13. 49.
 19. 19. és 25. 32. 33.

13. Sötétségben Világosságban Világosságban
 voltam, Eph. jarok, Ján. 8. lakom Istennél
 5. 8. 1 Pet. 2. 9. 12. 1. Thef. 5. 4. 1 Tim. 6. 16.

14. Mezéte- őltőztettem Fel-rubáztá-
 len voltam, a' meg-igazu- tom halhatat-
 Ezech. 16. 7. lásnak biborá- lansággal,
 ban, Jel. 19. 8. 2 Cor. 5. 34.

15. Idegen vol- Baráttya va- Isten kedvese
 tam, Eph. 2. gyok az Urnak, lések örökké,
 12. Esa. 41. 8. Ján. Péld. 3. 4. és 8.
 15. 14. 35.

16. El,

Christus kívül, Christusban, Christussal,
 16. Ellenség Békeségben Idvezűl-vén
 voltam. Rom. vagyok, meg-tartatom
 5. 10. Col. 1. 21. Rom. 5. 10.

17. Kárhozta- Meg-igazé- Itélő lések,
 tásban vol- tattam, Aét. 1 Cor. 6. 2.
 tam, Ján. 3. 13. 39. Rom. 3. Mát. 19. 28.
 18. 24.

18. El-távozt- El-közelítet- Véle maradok
 tam volt I- tem Istenhez, örökké, Ján. 8.
 stentől, Jer. 17. Sid. 7. 19. 35.
 5.

19. A' Sátán Az Ur szaba- Mennyei Sion
 jobbágya vel- dosa vagyok, polgára lések
 tam, Aét. 26. 1 Cor. 7. 22. Eph. 2. 19. Sid.
 18. Eph. 2. 2. Gal. 4. 31. 11. 10. 16.
 1 Pet. 2. 16.

20. Sőt az ör- Isten fia va- Örököse, és
 dög rabja vol- gyok, Rom. 8. Christus örö-
 tam, Sid. 2. 5. 16. kős társa lé-
 szek, Rom. 8.
 17.

21. Iga,

Christus kívül, Christusban, Christussal,
 21. Igasságtul Igasság által Igasságban
 szabad vol- szabad vagyok uralkodom,
 tam, Rom. 6. Rom. 3. 25. Rom. 5. 21.
 20. 2 Pet. 1. 1.

22. Eltem fé- Elek bit által, Elért em hitem
 lelemben, Sid. Galat. 2. 20. végét, 1 Pet. 1.
 2. 15. Rom. 8. 2 Cor. 5. 7. 9.
 15.

23. Reménség- Reménségben Reménségre
 nélkül voltam ditsekedem, nem lesz szűk-
 Eph. 2. 12. Rom. 5. 2. ségem, 1 Cor.
 13. 13.

24. Igérete- Igéretekadat- El-vészem az
 nélkül vol- tak nekem, igéreteket,
 tam, Eph. 2. 12. 2 Cor. 1. 20. Sid. 10. 36. és
 6. 17.

25. Örökké Mindenkor Meg szabad-
 kárhoztatás- bátorságban lok minden
 ban voltam, vagyok. Solt. gonosztul.
 Rom. 2. 12. 4. 9. Ján. 10. Esa. 45. 17.
 Már. 5. 22. 28, 29.

26. Igasságom Most annélkül Tökélletes i-
 által

Christus kívül, Christusban, Christussal,
 által akartam igyekezem o- gaz lések.
 menybē men- da, Phil. 3. 9. Eph. 5. 27.
 ni, Rom. 10. 3. Jud. v. 24.

27. Csak ma- Főképpen az A' dicsőséged
 gam jóvátke- Isten dicsősé- Istennek adom
 restem, Phil. gét keresem, egészen, Jel.
 2. 21. 2 Tim. Phil. 1. 11. 5. 12, 13.
 3. 2. 1 Cor. 10. 31.

28. El-vesz- Meg-talál- Hazámban
 tem volt, Luc. tattam, Luc. lések, 2 Cor.
 19. 10. 1 Pet. 15. 24. 5. 2.
 2. 25.

29. Semmit Rész szerént Szintén ugy
 nem tudtam, tudok, 1 Cor. tudok, mint
 Rom. 3. 11. 13. 12. tanítottatom,
 1 Cor. 8. 2. 1 Cor. 13. 12.

30. Szolgál- Most az igen Szolgálatom
 tom-is meg- kedves, 1 Pet. meg-is jutal-
 gyúllóltetett 2. 5. maztatik,
 volt, Péld. 15. Már. 6. 4. és
 8. 10. 14.

31. Mint

Christus kirüi, Christusban, Christussal;
 31. Mint egy Mint egy feje- Lésezek mint
 barom vol- delem vagyok, egy Isten An-
 tam, Solt. 73. Ter. 23. 6. gyalá, Luc. 20.
 22. Jelen. 1. 6. 36.

32. Testembő Testem a szét Testem lelki
 a bűn lakott, Lélek templo- léssen, 1 Cor.
 Rom. 6. 12. ma, 1 Cor. 6. 15. 44.
 19.

33. Dicsőfsé- Most széken- Lésezek bűn és
 gemet rőttem lem bűnömöt, szégyennélkül
 gyalázatom- Rom. 6. 21. Sid. 9. 28.
 má, Phil. 3. 9. Esa. 45. 17.

34. Mint sár Mint a hajnal Lésezek mint a
 és fertőzőly rus és a hőld, oly nap, a dicsőf-
 voltam, Esa. szép vagyok, ségben, Mát.
 10. 6. és 57. 20. Enek 6. 7. 13. 43.

35. Halál ár- Helyhezter- üléndek ki-
 nyékában ül- tem menyben, rályi székhely
 tem, Luc. 1. Eph. 2. 6. örökké, Márk.
 79. 10. 40. Jel. 3.
 2.

Im értem, mely nagy boldog állapotra vitettél
 te, az igen nyavalyás sorsból; En-is teveled
 akarok az Urnak szolgálni, csak segítsd az
 én tudatlanságomat.

En a' szent írásra igazgatlak, csak vi-
 gyázz oktatásomra.

GYENGEK IGAZGA- TASA A' BIBLIA K Ö R Ű L.

Hogy ez kitsiny írásotska a' szent-
 írásnak majd mind azon ízavaival
 szöveztetett őszve, és a' Magyar nyelven-
 is ugy adattatott-ki, a' gyengékért, nem
 az az oka, mint-ha a' Socinianusoknak,
 vagy más tévelygőknek veszedelmes tu-
 dománya, a' szép consequentiák, helyes
 következtések tagadásában, jovaltatnék,
 avagy hogy ezzel más lelkes írások böcs-
 telenétetnének; Hanem az oda elő meg-
 jelentett vége felett ez, hogy így ezzel-
 is, ha csak mint lehetne-is, édesétetné-
 nek az emberek a' szent írás olvasásához.
 Mert ha meg-gondoljuk ugyan ízive-
 sen,

sen, mely felette idegen a' mi Nemzetünk a' Bibliátul, azon nem csak szomorkodhatik, szánakozhatik, hanem ugyan szörnyűkódéssal ifzonyodhatik-is a' kereszttyén lélek, hogy tudnillik, a' mi lelkünknek éltető abraja ilyen kellettenségben vagyon, majd minden rendek előtt a' mi nyomorult nemzetünkben. A' izegény kőtség, sok helyeken, majd többire csak hírét hallja, hogy vagyon Biblia, vagyon az Istennek olly könyve, melyben idvességünk felől, minden akarratyát meg-jelentette; De inkább sok azt sem tudja, hogy ez arra valo volna. Innét vagyon hogy akarmi könyvet lásson-is ő, azt tudja, hogy mind Biblia. A' fő rendek, ha mikor a' vendégeskedésektől, és sokak ama' szívetirtoztató részesegeskedésektől, avagy más egyéb teft munkáitól érkeznek-is, mihez fognak? Hasunk dolgán kezdettük el; fejünk, szemünk vagy egyéb tagunk dolgához lássunk. Bezzeg ritka, a' ki a' Biblia olvasására fordítaná elméjét! Nem kár-

hoz-

hoztatnám én a' jo Historicus könyveket-is: olvashatná a' felől Marcus Aurelius, és többeket-is; De ezen majd meghafad a' szívem, hogy az hol leg job mod volna-is, a' szent könyv olvasására, nem találathatik idő erre. Sőt nem hogy egyéb rendnél ez kellettént volna, de még a' tanulók-is minn töltik-el majd egész idejeket? Valóban kevés, a' ki ehhez ragaszkodnék akarmi rendben-is; Maga, ha historiákat akarna valaki olvasni; hol olvashatna felségesb és igazab historiákat, mint a' Bibliában? ha régieket kívánna; egész Adámtól fogva vagyon ott: Ha tudománt ohajt valaki tanulni; A' bölcseségeknek bölcsesége tanét itt. Mitsoda Nagyságos ajándék ez? Valóban drága nagy jo adománya ez az Istennek! El-annyéra, hogy soha nem becsülhetnők mi ezt olly nagyra, kinél még-is fellyeb nem kellene becsülnünk, soha nem fáradhatnánk annyit e' mellett, hogy még-is többet nem kellene itt fáradsunk. Minn kellene ugy kapdosnunk mint ez

Isten-

Minden időbeli hivek gyönyörköd-
tek ebben. Innét apolgatta egy keresz-
tyén Poeta-is e képpen:

Sancte liber, venerande liber, liber optime salve,

O anima nostra, Biblia dimidium!

Oh szent könyv, tisztes könyv,

Egészséggel jó könyv,

Mi lelkünknek job része!

Innét szóllottak erről becsültekép-
pen, a' régi Istenes keresztyének, ilyen-
hatható izókkal, úgy mint,

Athanasius: ezt lelkek eledelének hivta.

Basilins: Lelki orvosságok patikájának.

Irenaus: Az igazság meg-változhatat-
lan regulájának.

Augustinus: Theologusok mérő serpe-
nyőjének.

Ambrus: Menyben vezető kalahuznak.

Innét ítéltek a' Tudosok, kit te-is
(kérlek) fontoly-meg, hogy ez,

I. *Dictalójára nézve, a'*

Szent Lélek Bibliothecája, könyvtar-
toja,

Christus ékes sententiai,

A' Nemesb ország fő decretoma,

Isten

Isten kéntstarto háza,

Es az ő pecsétivel meg-erősített job-
keze írása,

Az egek királya levele a' földiekhez,

Az igaz Isten biráglásának ravo me-
stere.

II. *Bőcsire és drágalátóságára nézve:*

Örökké állandó dicsőséges udvar,

Drága kövekből rakatott felséges pa-
lota,

Bőv termékeny mező,

Arany almakat hozó drága kert,

Me-becsülhetetlen gyöngy,

Mennyei polgárok nemes levele,

Menyegzei kőöntött szolgálató tárház,

Mennyei csudákat és titkokat láttató
theatrum.

III. *Hasznára nézve:*

Tévelygések proba-köve,

Mennyei akol kultsa,

Eletnek aczél tűköre,

Keresztyénseg oltalom bastyája,

Lelki fegyverek czajtháza.

En le nem írhatuám, menyit sok szép

D

titum

titulusokkal illetik a' tudosok, ez Isten-
szent könyvét, közönségesen-is; hát
még kiváltképpen a' Biblia talmácsinál
és magyarazoinál, a' ki akarja, meg-lát-
hattya, annak minden könyvei felől,
melly Nagyságos mondásokokat szólnak.
Oh bezzeg el-csábult elme az, a' ki ilyen
jon nem kapdos! Nem akar az élni, a' ki
a' Bibliához kedvetlen.

De hogy közeleb mennyünk: A'
bölcs Salamon mindeneket el-nézett a'
napalatt, tudos volt ő minden tudomá-
nyokban; de ugyan csak azt mondgya-
mindenek felől, hogy csak a' léleknek
nyomorusági, *Pred. 1. 16. 17.* Héjába va-
loságoknak hejába valósági: El-mulnak
csak ottan; Effelől penig azt mondgya-
az igaz Bölcsesség a' Christus, hogy ha az
ég és a' föld el-mulnak-is, de ezek meg-
maradnak, *Mát. 5. 18.* Nem-is csuda:
Mert ennek forrása az örökké állando
Isten szája, *Solt. 78. 1.* Kéntse az Urnak
félelme, *Es4. 33. 6.* Es ugyan-is ezért
nem lehet ennek böcsi ugy e' világon,
mint

mint gyümölcsé és dicsősége leszen a'
más világon. Ez ama' Gyöngy, kirúl
szól Urunk, *Mát. 13.* Mellyért, illendő,
hogy mindenét el-adgya, a' ki eszes em-
ber, és ezt meg-szerezze.

Ez az a' Bölcsesség, mely ha vészéd,

Vezered téged	} mikor	{	lárfsz	} Peld.	
Őriz tégedet			alufzol		6. r.
Beszéll teveled			fel-serkenfsz		22. v.

Es ha ezt bocsúllód, ez

Meg-mert	} teged a'	{	Vizen	} merüléftül.	
Meg-tart			Tűzőn		meg-égestül,
Vízzen			Végezetin		Pokolui,

Az egekben, és ottan meg-nyugot:

*En örömet hozzá fogok, az Ur segétyén,
csak oktatás engemet, elsőben újebben:*

Mitoda a' Biblia?

Azoknak a' szent irásoknak csomója,
a' mellyeket Isten le-iratott, hogy azok-
ban minden ő ki-jelentett akarattját az
emberek elcibe terjefszze, *2 Tim. 3. 16.*
2 Pet. 1. 21.

Mit téfzen a' BIBLIA?

*Ez a' szó, annyit téfzen, mint: KÖNY-
VEK.*

Ezért: Mert az Isten népének Egyiptomból való ki-jövéset írja-le.

Ez a' Törvénynek és igazságnak Regulája.

3. *Leviticus*, } Mozes 3. k. vagy
} Leviták k. Levit. 1. s.

Mert a' Leviták sok tiszteteket és dolgokat írja-le.

Ez a' szent dolgok Laistroma.

4. *Numerorum*, } Mozes 4. k. vagy
} Számlálás k. Num. 1. 2.

Mert sok izrombéli számlálásokat foglal-bé.

Az Isten *Arithmetica*ja, számvetése.

5. *Deutero-* } Mozes 5. k. vag' Törvényeket
nomii, } Ujónan summálo, Deut. 4. 1.

Mert a' törvények itt viszont le-íratatnak.

Häufigen intő Mester.

6. *Josuah*, Josus k. Jos. 1. 10.
Szent hadakozás.

7. *Judicum*, Birák k. Jud. 1.
Mert a' nép Fejeinek igazgatását írja-le.

Magistratusok és tyrannusok táköre.

8. *Ruth*. Rutiz aszfzony k. Rut. 1. 4.

Mert

Mert főképpen Rutiz aszfzonyrul fratal.

Istenes özvegyek és árvák példája.

9. 1. *Samuelis* Samuel első k. 1 Sam. 1. 20.

10. 2. *Samuelis* Samuel 2. k. 2 Sam. 1. 1.

11. 1. *Regum*, Királyok 1k. 1 Reg. 1. 1.

12. 2. *Regum*, Királyok 2. k. 2 Reg. 1. 2.

Mert Samuelnek, és az Isten népe királyinak dolgait írják-le.

Ezek mind szent Politiák.

13. 1. *Chronicorum*, Chronikák 1k. 1 Chr. 1.

14. 2. *Chronicorum*, Chron. 2k. 2 Chron.

Ezek az időknek bizonyos Notáriusai.

15. *Ezra*, Esdrás k. Esd. 7. 1.

16. *Nehemia*, Nehemias k. Neh. 1. 1.

Esdrás fő Papnak, és Nehemiásnak buzgo munkájokat írják-le.

Az *Ecclesia* és népek reformálásának Le-raíszolása.

17. *Esthera*, Esther Aszfzony k. Esth. 2. 7.

Esther jó maga-viseletét és szerencsétjét írja-le.

Az Isten gondviselésének nemes példája.

18. *Jobi*, Szent Job k. Job. 1. 1.

Job szenvedést és meg-ujulását írja-le.

Békeséges társ Oskolája.

19. *Psalmorum*, Solár k. Psal. 108. 2. 3.

Davidnak és több szenteknek énekir-
fogallya-bé.

Ez mintegy { 1. *Lelki magában való Beszelgetés.*
2. *Kitsiny Biblia.*
3. *Lelki ísméretnek Fel-bontzolás.*
4. *Rózsás kert, és gyöngyöket termő sziget.*
5. *Földön budos szentek Paradicsoma.*

20. *Proverbiorum*, Példabeszédek k. Prov. 1. 5.

Hasonlatosságok és példák által böl-
csen tanét.

Theologica, Ethica, Politica, Oeconomica.

21. *Ecclesiastes*, Predicátor k. Eccl. 1. 1.

Predicator beszédinek intituláltak.

A világi dolgok haszontalanságának meg-
tapasztalása.

22. *Canticorum*, Enekek Eneke. Cant. 1. 1.

Mert úgy kezdetik-el e könyv.

Tökös lelki menyegzős Enek.

23. *Esaia*, Elaiás Prophetiája. Esa. 1. 1.

Prophetiai Evangelium.

24. *Jeremia*, Jeremias Proph. Jer. 1. 1.

Szánakozással kefergő arvasi.

25. *Thre-*

25. *Threni*, Jerem. Siralma. Thren. 1. 1.

Özvegy Gerlicze szava.

26. *Ezechielus*, Ezeckiel proph. Ezech. 3.

Az Urin és Thammimnak, Babylonban létele.

27. *Danielus*, Daniel Proph. Dan. 1. 8.

O Testmentombéli mennyei Jelenés.

28. *Hosea*, Hoseás Proph. Hof. 1. 1.

Hímek és penitencia tartásnak Predicatioi.

29. *Joelis*, Joel Proph. Joel. 1. 1.

Rettenő Menyődörgés.

30. *Amos*, Amos Proph. Amos. 1. 1.

Szemben való Feddés.

31. *Obadia*, Abdias Proph. Hobad. 1. 1.

Edomitának Sújtóatása.

32. *Jonas*, Jonas Proph. Jon. 1. 1.

Pogányoknak prophetáló Apostola.

33. *Mica*, Micheas Proph. Mic. 1. 1.

A Bölcsék Csillaga.

34. *Nahumi*, Nahum Proph. Nah. 1. 1.

Az Assur korbácsolatása.

35. *Habacuci*, Habakuk Proph. Hab. 1. 1.

Foglyok vigasztalója.

36. *Tzephanie*, Sophonias Prop. Zep. 1. 1.

Szomorú időre Készítés.

37. *Haggai*, Aggeus Proph. Hag. 1. 1.

Az Isten házához való Buzgóság.

38. *Zacharia*, Zakariás Proph. Zac. 1. 1.

D 5

Pro-

Propheti: i szent dolgokat jegyző Kép-írás.

39. *Malacia*, Malakias Proph. Mal. 1. 1.

Az O és Uj Testamentumoknak Hátárköve.

**Az Uj Testamentum könyveinek
penig ezek**

Nevén,

Magyarul,

Jegyei.

1. *Matthaei*, Máté Evangeliomi írása,

Matt. 1. 1.

2. *Marcus*, Marc. Evang. Marc. 1. 1.

3. *Lucas*, Lucás Evang. Luc. 1. 1.

4. *Johannis*, János Evang. Joh. 1. 14.

Ezek a' király Christusnak eg'gyező Trombitásai.

5. *Actorum*, Apostolok Actái. Act. 1. 13.

Ecclesi: i Historiák Tárháza.

6. *ad Romanos*, Sz. Pál Romában irt levele, Rom. 1. 7.

Keresztényi hitnek Fejei, és Köz. Catechesis.

7. *Corinthios*, Corinthusba irt 1 L. 1 Cor.

1. 1. 2.

Apostoli Reformatio.

8. *2 Corinthios*, Corinthusba irt, 2 Lev.

2. Cor. 1. 1.

Igaz mentőnek Formája.

9. *ad Galatas*, Galatához irt lev. Gal. 1. 2.

A' Romában irt level Compendiuma.

10. *Ephes:*

10. *Ephesios*, Ephesusbéliekhez irt L.

Eph. 1. 1.

Az idvesség mély titkainak felnyitá Ajtaja.

11. *Philippenses*, Philippibe irt L. Phil. 1. 1.

Apostoli Intés.

12. *Colossenses*, Colosseba irt L. Col. 1. 2.

A' Hitnek és magunk vi selésének rövid Regulája.

13. *1 Thessaloni*, Thessalonicaba 1 Thef.

censes, irt 1 Lev. 1. 1.

Practica Theologia.

14. *2 Thessaloni*, Thessalonicába 2 Thef.

censes, irt 2 Lev. 1. 1.

Disputáló Theologia.

15. *1. ad Timotheum*, Timotheus 1 Tim. 1. 2.

nak irt 1 L.

Igaz Predicatorság.

16. *2 Timotheum*, Timotheushoz 2 Tim.

irt 2 L. 1. 2.

Szent írás Meltósága.

17. *ad Titum*, Titushoz irt L. Tit. 1. 3.

Ecclesiabéli Agenda, vagy Gyűlekezet rendiartása.

18. *Philemonem*, Philemonhoz irt L. Ph. 1.

Kétfelnék egybebekeltető Regulája.

19. *Hebraeos*, Sidokhoz irt L. Hebr. 1. 1.

A' Leviták könyvének Commentarius-a magyarán.

D6

20. 74-

20. Jacobi, Jakab Levele. Jac. 1. 1.

A' Keresztýnek aranyas Abc-je.

21. 1 Petri. Péter 1. Levele, 1 Pet. 1. 1.
Theologia summája.

22. 2 Petri, Péter 2. Lev. 2 Pet. 1. 1.
Lelki harczolók Biztatója.

23. 2 Johannis, János 1. Lev. 1 Joh. 1. 3.
Szereteinek világos Tüköre.

24. 2 Johannis, János 2. Lev. 2 Joh. 1.
Istenes Patronának le-risfolt Abrázolása.

25. 3 Johannis, János 3. Lev. 3 Joh. 1.
A' kegyes gazdálkodásnak eleven Képe.

26. Jude, Judas Apostol Lev. Jud. v. 1.
A' hamis prophetáknak Ártélattyok.

27. apocalypseos, Jelenés könyve. Apoc. 1. 1.
Mert mennyei titkokat jelentett Isten
ebben meg. szent János által.

Meg-elevenedett Dániel, vagy

Jövendő dolgok kenésének Ki-nyilatkozása.

Im-ertem a' Biblia könyveinek neveket, és
azt-is, mely ékes titulusokkal tiszteltetnek
azok, mind egyikik a' tudósoktól; De mi-
képpen talállyam én meg-ennyi könyvek kö-
zött, a' szent írás szavát, melyet a' predica-
tion, vagy másutthallok, vagy akarhol olva-
sok?

A' szent

A' szent írás könyvei, szép rendel vad-
nak, mint im le-írtam, Részekre és Ver-
sekre külömböztetvén. Azért könyü
meg-találnod ott, a' mit keresz; De (ha
tetzik) im én még-is, e' végre, Magya-
rul, mind elődben írom.

Azért, a' Biblia könyveinek, Magyarul

Újvek,	Jegyek,	Részek, Verse,	
1. Teremtés könyve,	Ter.	50.	26
2. Ki-jövetel k.	Kijöv.	40.	38
3. Levitik k.	Levit.	27.	34
4. Számlálás k.	Száml.	36.	13
5. Törvényes k.	Törv.	34.	12
6. Josué k.	Jos.	24.	33
7. Birák k.	Bir.	21.	25
8. Ruth k.	Rut.	4.	22
9. Samuel 1 k.	1 Sam.	31.	13
10. Samuel 2 k.	2 Sam.	24.	25
11. Királyok 1 k.	1 Kir.	22.	54
12. Királyok 2 k.	2 Kir.	25.	30
13. Chronicák 1 k.	1 Chron.	29.	30
14. Chronicák 2 k.	2 Chron.	36.	23
15. Esdrás k.	Esd.	10.	44
16. Nehemiás k.	Neh.	13.	35
17. Eszther k.	Esth.	10.	3
18. Job k.	Job.	42.	19
19. Soltár k.	Solt.	150.	6
20. Példás k.	Peld.	31.	31

D7

21. Pré-

21. Prédikátor k.	<i>Pred.</i>	12.	16
22. Enekek éneke,	<i>Enek.</i>	8.	14
23. Elías Proph.	<i>Esa.</i>	66.	24
24. Jeremiás Proph.	<i>Jer.</i>	52.	34
25. Síralmas könyv.	<i>Sir.</i>	5.	22
26. Ezech. Proph.	<i>Ezec.</i>	48.	35
27. Daniel Proph.	<i>Dan.</i>	12.	13
28. Hóseás Proph.	<i>Hof.</i>	14.	10
29. Joel Proph.	<i>Joel.</i>	3.	21
30. Amos Proph.	<i>Amos.</i>	9.	15
31. Abdiás Proph.	<i>Abd.</i>	10.	21
32. Jónás Proph.	<i>Jon.</i>	4.	11
33. Michás Proph.	<i>Mic.</i>	7.	20
34. Nahum. Proph.	<i>Nah.</i>	3.	19
35. Habakuk Proph.	<i>Hab.</i>	3.	19
36. Sophoniás Proph.	<i>Soph.</i>	3.	20
37. Aggus Proph.	<i>Agg.</i>	21.	23
38. Zacariás Proph.	<i>Zach.</i>	14.	21
39. Malakiás Proph.	<i>Mal.</i>	4	6
40. Maté Evangelista.	<i>Mát.</i>	28.	20
41. Márcus Evang.	<i>Már.</i>	16.	20
42. Lucás Evang.	<i>Luc.</i>	23.	13
43. János Evang.	<i>Ján.</i>	21.	25
44. Apostolok Actái,	<i>Act.</i>	28.	31
45. Rómában írt level,	<i>Rom.</i>	16.	27
46. Corinthusban írt 1 L.	<i>1 Cor.</i>	16.	24
47. Corinthusban írt 2 L.	<i>2 Cor.</i>	13.	13
48. Galatákhoz írt L.	<i>Gal.</i>	6.	18
49. Ephesusban írt L.	<i>Eph.</i>	6.	24
50. Philippibe írt L.	<i>Phil.</i>	4.	23
51. Colosséba írt L.	<i>Col.</i>	4.	18

52. Thess.

52. Thessalonicába írt 1 L.	<i>1 Thess.</i>	5.	25
53. Thessalonicába írt 2 L.	<i>2 Thess.</i>	3.	18
54. Timotheushoz írt 1 L.	<i>1 Tim.</i>	6.	21
55. Timotheushoz írt 2 L.	<i>2 Tim.</i>	4.	22
56. Titushoz írt Lev.	<i>Tit.</i>	3.	15
57. Philemonhoz írt L.	<i>Phil.</i>	v.	25
58. Sidokhoz írt Lev.	<i>Sid.</i>	13.	25
59. Jakab Apostol Lev.	<i>Jac.</i>	5.	20
60. Péter Apost. 1 Lev.	<i>1 Pé.</i>	5.	14
61. Péter Apost. 2 L.	<i>2 Pé.</i>	3.	18
62. János Apost. 1 L.	<i>1 Ján.</i>	5.	21
63. János Apost. 2 L.	<i>2 Ján.</i>	v.	13
64. János Apost. 3 L.	<i>3 Ján.</i>	v.	15
65. Judas Apost. Lev.	<i>Jud.</i>	v.	25
66. Jelenés könyve.	<i>Jel.</i>	22.	21

Ezeket mind értem; De miképpen tártassam én meg elmémben e' szent Könyveknek Rendit?

A' Bibliát olvasván-is meg-tarthatod: Itt-is, a' mint én le-írtam elődbe; De ha még-is rövidebben akarod, im én egy-néhány rhythmusokban foglalom-bé rendel minden könyveknek a' kezdetit.

1. Teremt. Kijöv. Levi, Száml. Törvény Summái.
Jof. Bir. Rutz, Samuel, Királyok Könyvei.
Chron. Esdrás, Nehem. Esth. Historiái.
Job, Soltárok, Példák, Predicans, Eneki.

2. Esa.

2. *Esa. Jerem. Ezech. Daniel. Szavival.
Hosé, Jo, Am, Abdi. Jon, Miché, Náhummal.
Habak, Sophon. Aggé, Zach. Malachi. Ifjál.
Márc, Márc, Lucásal, János, az Atyákkal.*

3. *Roma, Corinth. Galat. Ephes. Phil. Colosse.
Thessal. Timot. Titus, Philemon, Sídoké.
Jakab, Péter, János, Judás, Jelenésés.
Ide ne tégy többet, Eddig az Istené.*

*Még töb Könyvei is nincsenek a Bibliá-
nak?*

Ezeket hívják *Canonicus* Könyveknek, mellyeket előszámláltam, a' mellyeken kívül (a' bizonyos dolog) nincsen töb igaz szent irás, mely a' mi hitünknek, és vallásunknak meg-csalhatatlan Regulája lehetne; De vadnak még nemelly könyvek, mellyeket *Apocryphus* könyveknek, alattomban költött bizontalanoknak, hinak. Azokat-is az O Testamentumhoz akarják raggatni a' Tévelygők; De nem helyesen...

Mellyek azok az Apocryphus könyvek?

Egész könyvek némelylek, azok közül, úgy mint a' *Tobiásé, Judithé, Baruké,*
har-

harmad és negyedik *Esdrásé, Macabeusoké,* három. Kellemetesbek a' Bölcseség és Síták. Csak darabok egynehányak, némelyleket hol eg'gyütr, s'hol másut akarták a' Biblia könyveihez foldani, úgy mint a' *Manasse* könyörgése, *Jeremiás* levele, *Daniel* és *Esther* tóldalékjai.

Ezek nem igaz szent irások, hiteletlenek, bizontalanok. Es azért ezekből az idvétség dolgait nem bizonyíthatni, Sőt hogy végre, tudatlanságból, vagy valami indulatból, *Canonicus* szent könyvek gyanánt a' nép ne becsüllye, vagy addig is, ime' szent könyvek olvasásátul az emberek el ne vonattassanak. Holott az olyan mulatozo fabulákra, himes szofia-beszédekre, mellyekkel azok meg-mázoltattak, természetünk szerént inkább sietünk; Sőt hogy egyéb károk-is abból ne következzenek, job a' Bibliából is végképpen ki-hadni mind azokat.

*De még is kérdlek: Miért kell azokat el-
annyéra meg-vetni?*

1. Mert nem *Prophétai* irással, nem Sídó
nyelvén

nyelven irattak. Holott az O Testamen-
tomban, a' Sido nép közt lévén az Isten
Ecclesiája, az ő nyelveken a' Sido és
Chaldeai nyelven, adta-ki Isten minden
szent könyveit, ő nekik, Rom. 9. 4. és 3. 2.

II. Mert ezeknek *authori utolb voltak*
Malakiásnál. Ő utánna penig, Keresztelő
Jánosig, nem volt Prophetálás, mint meg-
tetzik, Mal. 4. 4, 5, 6. Mely volt (mint a'
tudosok számlállyák) világteremtése-
után 3596 elztendőben. Lásd Salian Hist.

III. Mert sem az után, a' Sido Ecclesia,
sem Idvezetőnk, sem az Apostolok, sem or-
tan a' régi Ecclesia ezeket bé nem vőtték. In-
nét lótt, hogy sem az Evangelisták, sem
az Apostolok, azokbol semmi locust
nem citáltak. Urunk-is a' bé-vőtt Ca-
nonicus könyveket parancsollya, hogy
vizsgállyák, Ján. 5. 39.

IV. Mert az után vétettek bé az em-
berektől, némellyek meg-hányálverés né-
kül, némellyek más indulatból hogy té-
velyéseket azokbol támogassák.

V. Mert sem ő magok közt, sem a' több Ca-
nonicus

nonicus szent könyvekkel, a' historiázál-
ban, és egyébben-is, nem eg'gyeznek.
Mint ez meg-terzik azoknak egyben-ve-
telekből.

VI. Mert nincsen olyan felséges irrat-
tatások mint a' szent írásnak, mellyet az
Isten Lelke irattott, 2 Tim. 3. 16. 2 Pet. 1. 21.

VII. Mert a' nyilván valo hazugsá-
gokat, fajra-faj beszédeket, költött Co-
moediákat és Tragoediákat, igaz histori-
ák gyanánt árullyák, minéműek a' To-
biás, Judith, a' Sárkány (csak költött) hi-
storiái, és t.

Mind ezeket mutasd-meg bővebben?

A' Tobias k. (1) mint igaz historiát,
ugy befzelli; Maga csak szófia-beszéd,
az ördög csintétele, Tob. 3. 8. (2) Ha-
zudtattyá az Angyalt, Tob. 5. 13, 14, 15.
(3) Bővös-bájoságra tanét, Tob. 6. 7, 8.
és 8. 2, 3. Az ördög üzést egyébké-
tulajdonétván; Holott az Angyaloknak
Ura, Christus, némely ördögöket bőjtő-
léssel, könyörgéssel mondgya, hogy ki-
űzhetni, Mát. 17. 21. Szent Pál sem azt
tanét.

tanéttya, Eph. 6. 11. Szent Péter penig ki halálz volt el-hajdon, és tudta a' halaknak hasznait, nem az hal májárul és szivérul tanéttya azt, 1 Pet. 5. 8. (4) Mert az Angyalnak tulajdonéttya a' Christusz tiszti, Tob. 12. 12, 15. Végre az Aldozást-is, melyet csak Jerusalemben, és csak a' Papok tehettek, a' Nephtalita Tobiaának tulajdonéttya. Ezeket, és több efféle hibákat találunk csak az egy könyvben-is.

A' *Judit* könyvében-is, elég vagyonsafféle haszontalanság. Mint (1) A' históriákat nem igazán számlállya. Es a' Sídoknak, semmi idejekre ezt nem szabhatni: Manasses és Josiás idejekre, a' fogság előtt ez nem illik. Merr az Isten népét Holofernes nem-is ismérte, Judit. 5. 3, 4. A' Templom földig rontatása, ugyan ott v. 27. Es a' nép hosszú békésege, a' Holofernes veszedelme után, Judit. 16. 28, 30. mind ellenkezik a' Királyok és Chronicák hiteles szent könyveivel: sem a' Nep fogsága után való időre

dőre ezt nem alkalmaztathatni, szabhatni. Mert noha némellyek azt a' Nabukodonozort, kirul e' könyv beszél, amaz Assverusnak, avagy a' Hydaspes Darius fiának állattyák, könnyen megczáfolhatni, avagy csak innét-is, hogy csak egynek-is, a' Persák Királyi közzül, nem volt Nabukodonozor neve. Más az, hogy nem Ninivé, hanem Babylon volt a' Persiai Birodalomnak széki, ott lakott a' Persák királlya. (2) Mert babonás szokást tanét, Judit. 8. 6. (3) Mert az Istentül utáltatott dolgot, a' Simeon és Levi nagy gonofságokat, melyet Istent kárhoztat, Teremt 49. 5, 6. Jóvalya Judit. 9. 2, 3, és t. (4) Mert a' házugságra, tetterésre, családságra készíti magát, és ezekre az Istentül áldást kér, a' rézég, buja Fejedelemnek igéri magát, hogy enged. Mely cselekedetek közzül, eggyik a' kegyességgel, másik a' tisztaséggel nyilván ellenkezik.

A' *Baruké-is*, hogy Baruké, a' Jeremiás Proph. Irodéákjé, Jer. 36. 4. lótt volna; nem

nem igaz. (1) Mert Báruk, Sido lévén; Sidoul irt volna; Ezt pedig Görögül irták. A' honnét meg-terzik, hogy ez valamely melancholicus Görög írása. (2) Mert a' Jeremiás Levelében. a' 2. versben, 70. nemzetségeket mond, holott 70. elztendőket tanét a' szent írás.

A' kiket *Esfdrás* harmad és negyed könyveinek hívják nem igazan; nem méltók, hogy még csak nevezetessenek is arrul a' becsületes névről. Avagy csak ezért-is, hogy annak írója, majd Mofesé téfzi magát, szemtelenül, az utolsó könyvben. Más az: Mert a' kik a' több Apocryphus könyveket bé-vefzik-is, sok okokért meg-vetik sokan, azokat.

A' *Macabeusoké*, az igaz szent Írás ellen (1) dicséri Eleázárnak és Ráziának magok meg-ölését az első könyvben; A' másodikban a' 14. részben a' szent tűzről, a' ládáról és a' 12. részben a' halottakért való áldozatrol nem igazán beszéll. (2) Ő magok közöt-is, sok ellenkezősek vadnak e' könyvekben, ugymint az Antiochus

tiochus haláláról, 1 Mac. 6. 16. és 2 Mac. 1. 16. és 5. 5. és 9. 5, 28. A' Judás haláláról, 1 Mac. 9. 3, 18. és 2 Mac. 1. 10. A' Templom tisztetásáról, 1 Mach. 4. 36. 1 Mac. 10. 3.

A' *Bölcsesség* könyve-is, a' szép titulus alatt igen bé-szinlette magát: Salamonénak állattyák némellyek; Maga sem hire, sem tanácsa Salomonnak benne, nem hogy ő írta volna. Ugyan-is, ha Salomontul kérdett volna tanácsot annak Írója, ha a' bölcs Philo volt-is, mint sokaknak úgy tetzik, nem irt volna olyan dolgokat, mint (1) Nem igazán panaszkodik, Bölcsel. 15. 14. Mert nem voltak Salamon alatt, az Isten népén, kik olyan gonoszul hatalmaskodtak volna. 2. Mert nem igazán beszélli a' Pharizeusi lelkesedést-is, Bölcs 8. A' bálvány ere-detit-is, Bölcs 14. 15, 16. és t.

A' *Sirác* k. Authora még-is jól téfzi, hogy idején meg-vallya maga vétékt. Nem-is ok-n élkül: mert (1) valoba nagyot vét a' Samuel holta után való Prophetálását állatván, Sirac. 46. 23. Ez ellen-

ellenkezik a' szent írással, 1 Sam. 28. 3. 6.
(2) Az Illyés testbéli el-jövését a' Christus ellen tanétván, Sirac. 48. 10.

Illyen hibások mind az Apocryphus Toldalékok-is:

Az *Esther* könyve Toldalékjában a' 11. rész, 1. verse, Ptolomeus és Cleopatráról, ellenkezik az *Esther* hiteles könyvével: A' Mardocheus álmarol, a' 11. rész 2. verse, a' 2. rész 16. versével: A' Tanakodás ki-nyilatkozásáról, a' 12. rész, 5. verse, a' 6. rész, 3. versével. Így Macedorol szol a' 16. rész, 10. versében; Háman Agageusról a' 3. rész 1. versében.

A' *Sarkány* Historiájában, 6. napokon mondatik Daniel lenni az oroszlánok vermében; holott csak egy éjjel volt, Dan. 6. 19.

Sokat számlálhatnánk illyen nyilvánvaló hibákat elő ez Apocryphus könyvekből; De én arra-is bizok ezekben, a' ki azokhoz ragaszkodik, ha szeme-fen meg-olvassa, maga meg-láttya, és azontul meg-eg'gyez én velem, hogy azok

zokat nem kell a' hiteles könyvekhez tudni.

Holott azért ezek így vadnak; Mi-toda lélekből lehetne azokat az emberek nyakára kótni? Miért kellene a' Christus eg'gyűjű juhait, illyen méte-lyes motsáron tekergetni? Holott az Isten kies éltető mezején, bősegefen legeltethetni, hizlalhatni őket.

Ellenvetés.

Lám némelly Conciliumok azokat bé-vőték, és biteleseknek tartották?

Abból nem következik; (1) Mert csak Isten tehetette a' könyveket Canonikusokká. Ha pedig valamely Sinat, a' szent Lélek méltóságát magának mérészelte-is koporétani, és úgy az ő felette valokban-is belé avatta magát, nem tehetőjét tőtte. Mert Isten nem adott nékik arra sáfarkodást, és abban ők nem voltak meg-bíráltattak. Azért semmit sem tőttek. (2) Mert ha némelly Conciliumok bévőték-is, ellenben némelyek meg-vetették mint a' Laodiceai, és t.

E

(3) Sőt

(3) Sőt ha szintén, minden Conciliumok bévőttek-is, de ha az Apostoli Concilium (minémű volt Aét. 15.) bé nem vőtte, azon kívül, csak egy Concilium sem kötelezheti lelkünk ísméretit, a' miben a' szent írással nem eg'gyeznek, sőt az olyanokban, nem végzésnek kell tartanunk decretomokat. (4) Mert a' kik bé-vőttek-is, el-eshető emberekből álló Conciliumok lévén abban, azok vétkeztek, mint a' Carthagobéli, An. D. 260, az eretnekeknek nem csak egy-szeri meg-kerefszteltetéseket állatván, Cyprianus Docttoral: Az Arelatumi, A. D. 356; Sőt a' 2. Constantinoli-is, mely ötödik közönséges volt, A. D. 550. Igy sokakban tévelygettek a' többi-is. A' Tridentinumit pedig nem-is méltó hogy Conciliumnak tartsuk, hanem csak az Anti-Christus fő Octávájának, és Isten ellen való Sinatnak.

2. Ell. v. *Hogy lehet még-is azoknak megvetterések, holott sok régi tudós emberek, Canonicusoknak tartották azokat? Avagy jobbaké a' mostani emberek azoknál?* Szin

Szintén ugy, mint a' felső rendbéliek, azok-is vétkesek voltak azért; Jollehet sok régi tudósok felől olvasuk, ellenben, kik nem hogy bé-vőttek volna, de inkább ellenek irtak ez Apocryphus könyveknek, sőt a' kik néhol ezeket böcsülettel emlétették-is, néhol ísmét ugyan megvaliyák ezeknek mivoltokat, mint Agoston Docttor, Theodoretus, Názianzenus, Ambrus, és t. Oremus-is, noha ő, a' mit a' Görög nyelven talált, eléggé ki-adta, némeltyeket ezek közzúl tagadott hiteles könyveknek lenni, még a' Sirác és Bölcsesség könyveit-is penig, mellyek a' többi közt leg tetteresbek volnának. A' kik bévőttek-is azokat, innét esett tévelygések: (1) hogy a' Canonicus könyvek közt voltak, mint most-is oda akarják (sokan raggatni: (2) hogy a' köz nép-is hiteles könyveknek tartotta. Ugyanis, minthogy e' köben a' régiek-is megbotlottak, azért kell nekünk ezt el-kerülnünk, azért kell a' Bibliából ki-hadnunk mind azokat. Es ha a' régieknél a' mo-

stani emberek nem jobbak-is, mindazáltal nekünk dicsérnünk és áldanunk kell az Istent, hogy minekünk megjelentette, mellyik az ő tiszta igéje, és azazal meg-kell elegendnünk.

3. Ell. v. *Ha azért kell meg-vetnünk* (mint oda fel mondád) *ezeket, hogy sem Idvezitőnk, sem az Apostolok ezekből nem bizonyítottak*: Így tehát az *Abdiás, Nábum és Sophoniás Prophetiái sem volnának hitelesek. Mivel azokból sem bizonyítanak; Ellenben Aratus, Menander, és t. Hitelesek volnának, melyből szent Pál bizonyít?*

Innét az ki nem ül. Mert nem csak azért kell meg-vetnünk; hanem, a' miket oda fel elő számláltam, és t. Az sem igaz, hogy azok a' Propheták nem citáltatnának: Mert közönségesen azokból mondatik, *Act. 7. 42. és 15. 15, 16. Abdiásból a' 8. v. 1 Cor. 1. 19. és a' 21. v. Luc. 1. 33. Nahumból az 1. rész, 15. v. Rom. 10. 15. és ugyan onnét, Már. 17. 10. Már. 9. 11. Luc. 1. 16, 17. Sophoniásból, a' 3. rész, 16, 17. v. Luc. 12. 32. és a' 18. 19. v. Már. 11. 28. és t.*

De

De ha szintén semmi hely némellyekből nem citáltatnék-is az Új Testaméntumban, mindazáltal azok ugyan hitelesek. Mert rajtok a' szent Lélek bélyege, mely nélkül imezek szűkölködnek. Sz. Pál penig, hogy *Act. 17. 29. Aratus Poétából, 1 Cor. 15. 33. Menánderből, 2 Tim. 3. 8. a' Thalmudból, Tit. 1. 12. Epimenidesből, Judás-is, 14. v. Enoch ízavát citállya*: Ezért cselekedték, hogy az ő halgatojokat, kik azokat a' szokat tudták, és nagyra bócsúlték, azokból meg-győzhessék, és nem azért, hogy azoknak írárok *Canonicus* könyvek legyenek. Ezt is ők ritkán cselekedték.

4. Ell. v. *Lám azokból is bizonyít szent Pál, néhol?*

Azt meg nem mutathatni: (1) Mert ha néhol azon szokkal szol-is szent Pál, mint az Apocryphus könyvekben vagon; nem azokból, hanem a' Sz. Lélek dictálásából vagon. (2.) Mert a' miket elő hoznak-is erre, *Roman. 11. 34. és 1 Cor. 2. 16. Esaiásból vagon, Esa. 40. 13.*

E 3

és nem

és nem a' Bölcsész 9. 13. Így Rom. 12. 19. vagy a' Törv. 32. 35. Nem Sirac. 28. 2. verseből.

5. Ell. v. A' szent írás, lám elég véteket ír-meg?

Más együgyűven elő-számlálni, más jóvállással azokat le-írni. A' szent írás elő-számlállya Dávidnak, Péternek, sőt a' gonoszoknak-is sok véteket, de ostan-kárhoztattya-is azokat: Ime' könyvek pedig, úgy számlállyák-elő a' véteket, hogy egy-zer s' mind dicsérik-is, mint fellyeb meg-mutattam, melyet a' szent Lélek soha nem cselekedett.

6. Ell. v. Hát azoknak íratatásában nem munkálodott a' szent Lélek?

A' sz. Léleknek némelly munkálkodása volt még az Aristoteles, és több pogány bölcsék könyv-írásiban-is: Külömben volt ama' sok írásokat tro Paterek és Doctorok írásiban, De abból ez nem következik, hogy azokat Canonicus könyveknek tartjuk, avagy hogy azért a' szent írást hátra hadgyuk.

7. Ell. v. Avagy csak ezért-is, mert azok be-vételre: Mert sok jeles dolgok, sőt mint a' szent írásban, úgy ezekben-is, sok szép mondások vannak?

Ugy vagy, mint a' Majmok, ezeknek Iroi, látván a' dolgokat, melyeket Isten a' sz. írásban le-iratott, ők-is addig agyaskodtak, hogy azoknak, mint egy feltett képét, irták-le írásokban; De hiszem annál inkább, avagy csak azért-is illeendő, hogy meg-vevűk azokat: Miért hogy ők így meg-mérészték a' mi bölcs Istenünket csufolni? Azt akarták ők ez aránt, hogy ők bölcsebben le-írhattyák, a' bölcs Isten mindenható Lelkénél, a' lőtt dolgokat: A' mi a' szép mondásokat illeti-is, hijába: Mert ha a' Prophetákból minden olly szép mondasokat őszve-toldozgattak-is, sőt ha a' szép Soltároknak ama' lelkes szavaiból őszve-szóvetett könyvek volna-is, mi Canonicusokká nem tehetjük, ha Isten azokká nem tőtte. A' mi a' szent írásból vagy, pedig benne, nem

őket, hanem a' szent írást böcsüllyük azokért.

Mindazáltal, meg kell vallani, hogy némellyekben közzülők, olvasásra gyönyörűséges, sőt hasznos dolgok volnának; Olvashatná-is ember némellyiket, ha imez, és több károktul-is nem félne, ha a' csipkén mulatozó meggéllés miatt, ki nem maradnánk, az Isten királyi vendégségéből, melyet az ő igéjében előnkben terített. De mivel az ő titkainak gazdag tárházát méltoztatott az Isten nekünk ki-nyitni; Avagy az ő cifrás mi-voltokért kellene-e amazokat olly nagyra böcsülnünk? Avagy nem volna-e boszszuság a' Királynak, ha az ő adta diplomát, keze-írásával meg-erősített függő-peccsértes levelét, csak ollyá böcsülnéd, mint valamely deáktul, vagy szolgátul elődben íratott Cedulát? Boszszuság bizony, a' nagy Istennek-is, ha ezeket, az ő felséges ajakinak csudáit, az ő dicsőséges országának előnkben adott titkait, az áldott szent Léleknek, ez gyönyörű-

ségelem

tégesen fel-ékeséretett rajzatit, hátrahagyuk, valami lézzegő sohonnaiakért. Ha azt téfszűk, hogy még-is ozokra az emberi lelkektől íratott könyvekre áse-tünk; Bezzeg akképpen inkább kedvel-nők mi a' kevély Hágárt, a' tisztá Sáránál, melly nem illik hozzánk. Jákob a' gyenge izemű Leáht nem szereti vala anyéra, mint a' szép Ráchelt. Hát mi hogy kedvelnők inkább azoknak vakofkodását, holott a' szent írás világos szó-vétnekénél járhatunk? Nékem úgy tetszik, hogy csak akkor kezdgyük-el azokat olvasni, minekutánna a' Canonicus könyveket pontrul pontra meg-tanultuk.

En ezeket értvén, bizonyoson el-hiszem immár, hogy mind azok a' Canonicus könyvek, és csak azok, az Isten meg-csalhatatlan beszédi; De mit cselekedgyem én azok körül?

1. Még-is jobban ezt meg kell tanulnod, hogy mind azok az Isten könyvei, és hogy azokat az embereknek, nem t-

E 3

magok-

magoktul, hanem az Isten Lelkétül kell magyarázni, 2 Pet. 1. 20.

2. Olvasnod kell azokat, Már. 21. 42. Már. 12. 10. Col. 4. 16. Ha Főrenden való ember vagy-is, Törv. 17. 19. Ha honnyodon kívül vagy-is, Aét. 8. 28. Ha közrenden vagy-is, Eph. 3. 4.

3. Halgassd azt, mindenalkalmatossággal, Nehem. 8. 3.

4. Visgálnod kell azokat, idvességedre, Ján. 5. 39. Aét. 17. 12.

5. Tudnod kell azokat, hogy ne tévelyegj, Már. 21. 29. hanem bölcs lehess az idvességre, 2 Tim. 3. 15.

6. Hídd azoknak, hogy örök életed legyen, Ján. 2. 22. és 20. 31.

7. Meg őrizd azokat, hogy az igazságnak fényes hajnal csillaga derüljön-fel szivedben, 2 Pet. 1. 19.

8. Bétöltsd azokat, valamire tanét meg-cselekedgyed, Már. 14. 49. Aét. 1. 16. Már. 26. 54. Luc. 4. 21. 2 Pet. 1. 19.

Mind ezeket meg kell cselekedned; De ez a második itt, melyre leg szívesebben

ben kérlek, ez iránt: Mert ha ez egyetskét, tudni-illik a' szent könyveknek Olvasását, meg-nyerhetem tőled, boldognak tartom dolgunkat, a' többit is mind meg-igérem azontul. Mivel oly hathatósága vagyon e' szent munkának, hogy a' mely Isten kedvesi ehez szívelen kezdenek, nem állanak-meg csak a' tornáztban, hanem bellyeb igyekeznek menni valamig a' Sanctuariumba nem érnek, a' hol annál fényesebben láthatásák az Ur dicsőségét; Ugy te-is, ha ezt olvasod, ízeretteti ez magát, és ottan (reménlem) Visgálsd-ú, és az halál sem ijeszthet veszélyre, azontul úgy hiszsz ennek, meg-őrized ezt, és nem hágy ez magadnak, hanem vezérel azoknak cselekedésére-is.

Ha pedig ez nem kell, ha ezt nem akarod tenni: Oh mely nagy boldogtalanság a' mi dolgunk! Nyavalyás vagy te, nyomoruságos a' te állapotod: A' nagy lelki kór betegségben ugyan meg-fenyvedsz te: Noha jó orvosságok, és flastromok ezek, Jer. 30. 13. Ehen maradsz

te; Noha ez lelkeket éltető gyönyörű-
séges kővér étel, *Esa. 55. 2, 3.* Szomjuvan
maradsz te; Noha ezek életnek Vizei,
Jer. 2. 13. Sőt szívet ujjéto Bor, *Esa. 55. 1.*
Legeltetésre való szép Vizek, *Ezech. 34. 18.*
Bolondságodban meg-öregülsz; No-
ha ez a bölcseségnek uta, *Péld. 4. 11.* Ez
még a' kiáldozásoknak-is bölcseséget ad,
Solt. 19. 8. Tévelygész te; Noha ez az
igasságnak uta, az Istenhez való menetel-
re, *Esa. 58. 2.* Setétségben jársz te; Noha
ez világos Gyertya, *Márc. 4. 21.* Sőt vi-
lágos Szővétnek, *Solt. 119. 105.* Midőn el-
lenségid read rohannak, fegyveretlen-
lélsz te; Noha ez hatható Fegyver,
Sid. 4. 17. Még a' Sátán ellen-is, *Eph. 6. 17.*
Szegény lélsz te; Noha ennek gazda-
gátása, job a' ki-áfott arany jóvedelmé-
né, és az ezüst kereskedésénél, *Péld. 3. 14.*
Sőt a' menyországból-is ki-rekedsz te;
Noha ez kapu az hitre, *Act. 14. 27.* ha u-
gyan semmiképpen nem akarod e' Sz.
könyveket venni. Oh szörnyű boldog-
talanság, melyre a' te igyed jut, ha ettől

ugyan

ugyan el akarod magadat vonni! Nem a'
nagy mennyei Király vendégsége ez tené-
ked, ha meg nem akarod költeni: Nem
atnél Tűkőr ez tenéked, ha életed artzé-
lattyát nem akarod ebből meg-nézni:
Nem bőv termékeny mező ez, ha csak
mígabonát sem akarsz itt lelked táplálá-
sára aratni: Nem lelki orvosságok Pati-
kája, ha szem-gyógyító irtet itt nem a-
karsz keresni: Nem a' meg-találhatott
drága Gyöngy ez, ha meg nem akarod
venni: Kert ez, kiből olly gyönyörű ro-
sák virágzanak, mellyek sokaknak élet-
nek illattjai, az életre; De (félő) hogy
néked halálnak illati ne legyenek, az ha-
lálra! Gondold-meg, kérlek, mitsoda jo
dolgod télsznek azok, kik ezt olvasák:
Es állj egy kereskedésre azokkal, hogy
a' te szegény lelkeidet meg-gazdagíthas-
sád. Mert bizony azok a' Boldogok, kik
ebben gyönyörködnek, *Solt. 1. 1.*

En mind ezeket értevéen, az Ur nevében,
hozzá-fogok a' Biblia olvasásához: Csak ez
egyre még-is kérlek, taníts-meg: Miképpen

olvashatni a Bibliát leg-hasznossabban?

Igen illendő kérdés ez mostan. Mert ha csak mi oly fő emberrel való beszélfre-is neki csinogattyák az emberek magokat, reá kélzétik a' beszéllés előtt, modoson viselik a' beszéllés közben magokat, és az után-is, hasznoson akarnak onnét meg-térni, Menyivel illendőb ez iránt, ezeket tenni: Holott a' ki a' Bibliát olvassa, a' dicsőféges Istennel beszéll. Szükséges-is ezt tenni. Mert külömben haszontalan léfzen dolgoz, mint fokaknak ma, kik Olvasák ugyan a' Bibliát, de hogy *csak olvassák*; kevés láttatya vagyon dolgoznak. En azért im közönségesen adok némelly tanácsokat elődben, mint leheffen arra való készületed jelesb, ott a' felséges mennyei Urral való beszéllésed díszesb, és onnét elmenésed épületesb.

Mit kell azért tennem a' Biblia Olvasása előtt?

1. Meg-küloböztesd ezt. Minden dolgaid felett böcsülvén, ezt választott fő dol-

dolgodnak ismérd: Némely dolgaidat tested szükségére, némellyeket gyönyörűségére tészed; De ez a' te lelkednek kövérítő eledele, mellyért méltó fáradni, *Esa. 55. 2.* Es azért.

2. Rendet tarts ebben. Mind mitsoda időben, s' mind mellyik könyveit Olvasd a' Sz. irásnak. Idődnek job részét a' testire költöd: Szakasz hát, kérlek, a' te szegény lelked jóvára-is valamit, az Istentől néked engedett szép időben! Nem sok az, ha minden-nap, három órát rendelnél-is arra, lám két háromnál-is több jut tested munkáira. A' Biblia könyveit, ha minden-nap rendel olvasnád-is jo volna; De estve, reggel, egyegy Sol-tárt el-olvasnod, jóvallom. A' mely időt penig erre rendelsz, nem fél kedvel, hanem ugyan valoba nagy lelki örömmel kell azt kapnod: El se engedd azt könyen, akarmi dolgozodnak-is prédálni: Mert az az ora, mellyen te veled beszéll az Ur. Hadd hátra hát szamáridat és szolgaidat-is akkor Abrahámmal, *Ter. 22. 5.*

3. Alhatatosan el-hited magaddal, hogy a' szent irás értelmét az emberi elme, magától, fel nem találja, hanem csak a' bölcs Isten adja ezt. Mert ha itt az elmének tulajdonátatik valami, oh melly vesztettül jársz! Csak az életnek Ura nyitotta-fel, még az ő tanétványinak-is szemeket erre, *Luc. 24. 45.* Csak attul vagy on e' drága lelki jo-is, kiül egyéb jok-is vadnak, *Péld. 2. 6. 1 Cor. 12. 3. 2 Cor. 3. 5. Jac. 1. 17. 1 Ján. 2. 27.* Es ezért.

4. Szivednek töredelmességéből könyörögj az Istennek, hogy az olvasando sz. lez-kédet meg-érthessed. Holott csak az Isten tartja a' szent irás kultsát magánál, mint fellyeb-is mondók azt. Bizony szükség hát, hogy őtet ezért idején meg-keressed. Ezt pedig, avagy a' te lelked meg-buzdulásából formált szokkal, óntsd a' könyörülő Isten eleiben, avagy a' mint az ő szenteitül tanulod, *Solt. 119. 26. 68.* Uram, tanits-meg a' te törvényedre! De ezen kívül, akarnám, ha ugyan formátsádba vennéd, azon *119. Soltárból, a' 17. 18.*

19. és 20. verseket. Igen szép másut-is, *Solt. 25. 4. 5. és 43. 3.*

5. Az Istenhez meg-terj szívesen: Ugyan reá kötelezd magadat, hogy te ez után kegyelen élsz, őtet féled. Mert a' mint hogy az Ur félelme a' bölcsesség feje, úgy ez mennyei drága világosság, nem megyen-bé a' sok gonofságokkal meg-tö-mött lélekben, *Péld. 1. 7.*

6. Nem szívesen, hanem ugyan szívesen szeressed azt. Mert az a' mennyei igaságnak beszéde, kihez méltó, hogy teszeretben légy, és soha ne kívány attul távol lenni, *Solt. 119. 40. 43. 47. 48.*

7. Elmédet szoktassd az olvasando dolognak könnyen meg-fogására, és meg-tartására. Mert ez még csak a' külsőkben-is meg-kivántatik, mennyivel inkább a' mennyei tudományokban.

8. Akaratodat szegjed az Ur ki-jelentendő akaratjának meg-fogadására. Ugyan el-tökéllyed magadban, hogy valamit az Ur ott előbben ad, örömmel veszed, és el-követed, *Ján. 7. 17.*

9. Tudnod kell a' hitnek és vallásnak fejeit. Ezt szépen elődben adgya a' mi nyelvünkön a' Siderius Catechesise; De inkább akarnám, sőt kérlek, tanuld meg ezeket a' Palatinatusi Catechésisből, mely már vagy 70 elztendeje, mióta a' Magyar nyelven is vagy. Külömben az Apostol féddése te reád is háromlik, *Sid. 5. 11. 12. 13. 14.* Avagy magad csinály az idvesség dolgai szerént magadnak Laitromot melyre mindé olvasando dolgozat le-jegyezz. Ha ezekkel kiváltképpen, és a' miket oda fellyeb közönségesen le-írek, el-készültél, kezdgy hozzá az Ur nevében a' Biblia olvasásához.

Mit tegyek hát a' Biblia olvasása közben?

1. Előben is, hogy Isten az ő áldott Bibliáját kezdedbe adta, és hogy alkalmatosságot is adott annak olvasására, ezt meg-köszönvén, örömmel tegyed a' sz. dolgot. A' melly időt te arra rendeltél volt, hogy Isten azt adta békével érned, és hogy abban, olyan dicsőséges Isteni felleget lévén, méltoztatik teveled beszélni, méltó bi-

zony

zony ezért hálát adni, és az olyan drága arany időben, nem vidámon kellene a' te idvességedet munkálodnod? Gondold-meg, kérlek, menyi fok ezer lelkeknel, e' kerek föld színén, sőt fok egész nemzetségeknél-is, nincsen egy olyan Biblia, mint a' ki a' te kezdedben vagy, és az hol a' Biblia volna is, nem érték ezt a' te idődet sokan. Ha ezt meg-gondolod, azt mondhatod, a' mit David, *Solt. 14. 7. 20.*

2. E' végre olvasd a' Bibliát, hogy a' te lelked épüljön. Sokan, még a' Tudosok között is, csak ezért olvasák azt, hogy ebből bizonyithassanak; Sokan magok mulatságáért; Sokan, hogy másokon fogdoshassanak. Innét kelnek amaz épület nélkül való kérdések: Kitsoda volt ennek s' ennek az Artya? Mit használ ez a' te lelkednek? Nem mesezésre, hanem lélek éltetésére való ez, *Es. 55. 3.*

3. Olvasd ezt nem habahurdgyán, mint ha szakvánt vágnál, vagy mint a' Pápák-fok-is résznek, kik azt tartják jobbnak, a'

ki

ki melynél hamarab el-hadar. 50. Ave Mária, és t. Hanem te ezt szép halkal olvasd. Job őt szót szólni értelemmel, hogy sem tiz ezeret annélkül. Ugy, job őt verset épülettel el-olvasni, hogy sem 50. részeket annélkül, 1 Cor. 14. 19.

4. Elmédet erre tehetteképpen reá törjed.

Mert úgy lehet ennek értelmét venni, Péld. 2. 15. 1 Tim. 4. 13. Ján. 5. 39.

5. Fontold meg ennek minden szavát. Csak egy kis érsben-is gyakorta vajki mélytitkot rejtett-el a' bölcs Isten! Talám szintén az, az ő szentséges ujj, mellyel a' te szegény lelked sebéta'karja illetni, avagy fel-pöffedett szíved dagasztatát azzal akarja meg-lohasztani. Meg-hánták vetették ezt, az Isten szent régenten, mint ám a' Berrea városbéli hívek, Aét. 17. 11.

6. A' Sz. Lélek Czélját ki ne hágyad. A' Christusra, és ő á'talaa' te idvességedre arányoz ő Felsege mindenütt; S' te azt úgy tekernéd, a' mint a' te kantsalगतá-fod arányozza? Nem esik így ez egy lábra.

1. Veszedelemes ez, 2 Pet. 3. 16.

7. Meg-jegyezd az hol nem érted. Világos ő magában a' Sz. írás, de mi gyarlók, még-is találunk olly helyekre, mellyeket nem értünk. Magának tartott Isten né-melly szokat ezek közzül, és meg-jelen-ti, csak a' kinek akarja. Az oly szót laistromba ird, vagy ha egyéb jegyződ nincs, a' kőmóddal-is meg-vond, és vidd-el Tanétodhoz, vagy más Tudof-hoz: Kérd Istent, és el küldi a' Philepet, ki azt meg-magyarázza tenéked, Aét. 8. 35.

Mit tegyek még-is a' Biblia olvasása után?

1. Azontul hálát adgy az Istennek, hogy a' te elmédet idvességedre meg-világos sötötra. Solt. 118. 27. Sz. Pál az idegen nyelv tudásáért-is hálát adott az Istennek: Daniel egy álom meg-tudásáért; Bizony tartozol te-is az Isten nyelve értéseért hálát adni, és a' te idvességed felvirradásáért őtet magasztalni, 1 Cor. 14. 18. Dan. 2. 23. Midőn kíváltképpen azt mondhatod, a' mit David, Solt. 119. 98. 99. 100, 102, 104.

2. *Elő's meg-elő számláld, a' mikre tané-
tattál az Urul, és mind azokat meg-
hányd-vesd, mint egy meg-kérőzd. Mert
ugy lehet az lelkedet hizlalo nedvelség
benned. Még a' barmok közzül-is, azt
hadta az Ur tisztának, Levit. 11. 3. a' ki ké-
rőzik. Ha azért Sz. Pál ugyan azon-
dolgot megént nem restellette meg-irni
a' Philippibélieknek: Mit tulajdonétsz
teténnen magadnak? Avagy elméféb
vagyé te annál a' Sz. Lélek bölcs Tanit-
ványánál? Phil. 3. 1.*

3. *Közzöld azt másokkal, valamit ott az
Ur néked meg-jelentett. Ugyan kapd az al-
kalmatoságot, mint vetheessed azt a' drá-
ga áldott magot másoknak-is elméjek-
be. Így építheted felebarátodat, és az
Ur lelki házáat. Nem jo a' szofzátyársági;
De bezzeg a' halgatás-is ez aránt vesze-
delmes. Meg-tudd ezt, hogy valamenyi-
szer a' Bibliát értelmesen olvasod, mind
annyiszor meg-jelenik tenéked a' fel-tá-
madt Christus. Azt tegyed azért, a' mit
Mária, örömmel hirdesd az Ur meg-je-
lentését, Ján. 20. 18.*

4. Koré

4. *Fordíts ottan élésedre, a' mit olvastál.*
Mely nagy kár volna, olyan drága a-
ranynak ha csak meg-rodátodnék rejte-
kedben! Practizált azért ezt, mihelt a'
kohból ki-költ, azontul szánts vesd véle:
Tenyésző és igen hathato az Ur magva.
Azért a' tévelygések rontására, kegyefé-
szítésére, és egyéb jók oktatására,
homlétsd ezt. Erre jo út pedig ez, hogy
most ijesztő, majd vigasztalo, ottan igaz-
gato, oktato, intő leveleket formály sze-
relmesidhez, drága kedves emberidhez,
sőt a' szükölködőkhoz-is: Es a' szerént
légyen beszéded, könyörgésed-is. Meg
nem mondhatom, mely boldog léfeszsz,
rövid időn, csak kérlek, kezd-elez Iste-
nes munkát! Itt leszfz ám az, hogy a'
kinek vagyon adatik, úgy tenéked-is, ha
ezt térsz; De külömben, a' mid va-
gyon-is, el-vonfszák tőled. Itt tetzik-meg
a' nagy Ur Girájával jól kereskedő szol-
gaságod, Luc. 19. 18, 19. Mát. 13. 12.

E' közönséges le-irt Segédeken kívül,
volnának még itt, mint a' 3. rendbē, kö-
zelebb

zeleb valok-is, mellyeket kellene elődbe
írnom; De a' másod rendbē valokad igen
szépen taníttya a' Praxis pietatis (*a' Va-
radinyomtatás szerént, 1643. Eszt. 270. lev.
ést.*) onnét ugyan kérlek-is, tanuld-meg:
Nemeltyekben, a' mi Nemzetünkert,
hogy igazgathassuk, minémű a' Sido
nyelvnek; az O T. a' Görögnek, az Uj Te-
stamentomhoz szűkséges tudása? Mert
nem hogy azokat, a' köz nép közzül so-
kan tudnák, kikért főképpen vagyonez
íráska; De majd mi Tanétók és Tanu-
lók-is, alig fogjuk tudni. (*Oh siratásra
méltó csonkaság!*) A' többire penig nem
lőnelég ez hátra valo papirosunk. Má-
sutt, reménlem, ád az Ur helyet azokra.
Mindazonáltal, bár csak ezeket csele-
kednéd, a' Bibliát e' szerént minden nap
olvafván, én igérnék azontul minden jó
boldogságot.

Hát midőn én ekképpen olvasom a' Bibliát,
de még is talállok oly nehéz mondására a' Sz.
írásnak, melly a' másikkal ellenkezik, és a'
melyben mások sem igazéthattak-el, mit te-
gyek olyankor?

Csak

Csak láttatik az ellenkezni; De volta-
képpen csak egy bető-is a' másikkal nem
ellenkezik a' szent írásban. Mindazál-
tal, midőn te affelére találsz, ha sem a'
Tanétó, sem mások, kikhez azt vitted,
tégedet abban el nem igazéthattak, még
a' szent írást magyarázó könyvekből-is;
Mit tégy? Buzgósággal még-is kérjed
az Istent, hogy az ő világosságának ajta-
ját, mellyet a' mi bűneinkért láttatott bé-
zárlani egy kevéssé, méltózsásék neked
meg-nyitni, ki azon szívesen ohajtozva.
Zörgetz: Es ugy kezdgy ujjonnan hoz-
zá, s' a' mely mondálon meg-akadtál, an-
nak mind az előtte s' mind az utánna va-
lo írásokat olvasd-meg mély elmélke-
déssel: vagy ha ott még sem találod-fel
értelmét, olvasd a' Bibliának más azon-
dologrulatáló könyvét, és onnét vé-
szed eszedbe, mit tanétott az Ur amott.
Az Elsőre vegyünk példát: 2 Sam. 24. 13.
Hét esztendőig valo Ehéget hirdet-
Gád Prophéta Dávidnak, mellyek csak
hármak, 1 Chron. 21. 12. Im már ezeket,

F

hogy

Az Istenes Cselékednek
LELKI PREBENDA JOK,

melyben

Az igaz Vallás fejei ugy adattat-
nak előnkbe, hogy ebből az Isten felő
Urak, Gazdák, Atyák, Anyák, az Istenből
reájok biztatott, minden cselédgyeket, a'
szent Atyák példája szerént, oktassák az U-
parancsolatra, nevellyék az igaz Vallásban,
és szent életben.

Fordétatott

MIKOLAI HEGEDÚS JÁNOS által.

Törvény 6. 7.

*Az Isten parancsolatit gyakorollyad a' tegyer-
mekid előtt, és szolgy ézekről, mikor házában
álsz, vagy úton jársz, vagy le-fekszel,
vagy mikor fel-kelsz.*

Ter. 18. 19.

*Tudom hogy ő (mint hiv házi Gazda) meg-
parancsolja fiainak, és házanépének, ő utánna,
hogy meg-őrizzék az Urnak útát, és cse-
lekedgyenek igazságot és íté-
letet.*

☪☪):(☪):(☪☪

S Z E B E N B E N,

Nyomtatta SZENCI K. ABRAHAM.
c10 Ioc Lxv.

gyák, melly igen dicséri a' Jehova Isten Abrahámot, sőt ugyan felel felőle, hogy ő igen hív, ki meg-tanéttya az ő fiuit s' háza-népét az Ur parancsolatira; ő k mindazáltal ez ő tiszteket ugy el-mulattýák mint ha nem-is ő reájok tartoznék cselédgyeket így tanétani.

En azért ezt a' végre bocsátottam ujjobbán ki, a' mely házi Gazdák fel-indétatnak Isten-től tisztekre, tanérhásák-meg ebből Cselédgyeket, a' Religio fejeire. Es noha azon végre valoban jo s' szép a' Siderius Catechesise, ugy a' Palatinatusi-is; De azokkal ügyélhet az okos Gazda, hogy a' gyengébbeknek könnyebbet adgyon, az elmésbeket éléb-is kell vinni.

Vegye azért kegyelmetek, Istennek engedelmeskedni igyekező Gazdák. Gazda-aszszonyok, ez oktatásokat, javallya, fogadgya, másoknak commendállya, maga házanépének pedig osztozassa, hogy így Istennek az Abraham-hoz való kedvét, kegyelmetek-is magán megtapasztalhassa. Méltoztasék a' mindeneknek Ura, kegyelmeteknek minden mennyei javai-ból bőven gazdálkodni. Amen!

Sz. K. A.

Az Istenes Cselédeknek

LELKI PREBENDAJOK,

mellyel

Az erős Istent, Abrahám félelmével tisztelő Atyák, Urak, és Gazdák, az ő reájok bízottatott cselégyeket, az igaz tudományban és keresztyéni vallásban, győnyörűven fel-nevelhetik.

Idvezülendők dolgai.

K E R D E S.

Mire kell leg főbképpen és szüntelenül igyekezni minden embernek ez életben?

F E L E L E T.

Az Isten dicsőítésére, és az ő lelke id-velségére, 1 Cor. 10. 31. Aét. 16. 30, 31. Már. 16. 26.

Honnét kell igazgatást vennünk, hogy arra jutassunk?

Egyedül az Isten Igéjéből, Ján. 20. 31.

Mit hisz te Isten Igéjének?

Az egyáltalában sugartott szent-írást, mely bé-foglaltatik az O és Uj Testamentom könyveiben, 2 Tim. 3. 16.

F 5

Mitso-

Mitsodák az O Testamentom könyvei?

A' Moles és a' Prophéták, Luc. 24. 27.

Mellyek az Uj Testamentom könyvei?

Máté, Márk, Lukás és a' többi, mint a' mi Bibliánkban vadnak, és én-is a' Biblia Tanuiból le-irtam, le-jegyzéssel.

Miképpen mutathatni és bizonyéthatni meg, hogy azok a' könyvek Isten igéje, és a' szent Lélek egyátallába sugarlotta a' Profétáknak és Apostoloknak?

Avagy csak az Anyaszentegyház biznyság-töteletéből-is, a' szentek álhatóságából, az igazság meg-erősítésére tölt csudákból, és annak régiségéből, 2 Pet. 1. 19. Jel. 6. 19. 1 Kir. 17. 24. Ján. 3. 2. Jer. 6. 16. Sid. 13. 8.

Hát még-ü honnét bizonyéthatni azt meg?

Annak irattatott szavaiból, hathatóságából, édes eggyezőségéből és eggyetértéséből, csudálatos tudományából, felséges végéből, és ő magának a' szent írásnak tanubiznyság-töteleiből, Terem. 17. 1. Solt. 50. 2. Esa. 44. 24. Ter. 2. 17. Kijöv. 10. 1, 2. Joel. 1. 2. 1 Cor. 11. 23. Ján. 3. 36. 1 Cor. 1.

23. 24. Solt. 19. 8. Rom. 15. 4. Act. 5. 38, 39. Rom. 7. 7. Zach. 13. 2. Saph. 2. 11. Act. 9. 5. 20, 21. Phil. 2. 12, 13. Rom. 15. 19. 2 Cor. 4. 8, 9, 10. Ter. 3. 15. és 49. 10. Esa. 9. 6. Dan. 9. 24. Mát. 1. 18. Act. 10. 43. Solt. 119. 129, 138, 172. Tórv. 4. 6. Ján. 20. 31. 2 Tim. 3. 16. 2 Pet. 1. 19.

Ez okok, úgy meg-győzhetnek némelly embereket, hogy ők akarmely meg-átalkodottak legyenek-ü, de ezek elégségesek, az ő szíveknek arrul való el-hitetésekre?

Nem; Sőt a' Léleknek bizonytálla-szükséges és ugyan csak az-is elég-tehető, e' végre, és minden elégségű, 1 Cor. 2. 14. 1 Ján. 2. 20, 27.

Mitsodák a' szent írásnak tulajdonsági?

Isteni méltóságu az, hitnek regulája, módgya és sinor mértéke, szükséges, tisztá, tökéletes és világos, 2 Tim. 3. 16. Préd. 12. 12. Gal. 6. 16. Rom. 10. 14. Solt. 12. 7. és 19. 8. Peld. 8. 9.

Mi végre irattatott volt a' szent írás?

Hogy minket tanétson, oktasson, meg-győzzön, meg-jobbétson és vigasztaljon,

tallyon, 2 Timoth. 3. 16, 17. Roman. 15. 4.

Tartoziké minden emberekre a' szent írásnak tudása?

Igen-is: Mert ez nem csak megengedtetett minden embereknek, hanem ugyan parancsoltatik-is, hogy olvassák, halgassák és értelmét vegyék, vizsgálják, Ján. 5. 39. Törv. 17, 18, 19. Jel. 1. 3. Act. 8. 30.

Holott a' szent írások, Sido és Görög nyelven irattattak volt, miképpen olvashatták és érthetik tehát azt minden emberek?

Meg kell fordétaniok, az önnön tudott nyelvekre, és magyarázniok, 1 Cor. 14. 18, 19. Neh. 8. 8. Act. 8. 35.

Az Istennek ísméretli

A' szent írás mire tanér kíváltképpen minket?

Az Istennek és a' Jesus Christusnak ísméretire, Ján. 17. 3. Col. 2. 1, 2.

Honnét bizonyérthatni-meg, hogy vagyom Isten?

Az ő munkáiból és csuda tételeiből, a' mellyek láttatnak: A' lelki-ísméret-bizonság-tételeiből, a' léleknek tehetségéből,

geiből, és a' sátánnak incselkedéséből, Solt. 19. 1, 2. Esa. 41. 23. Rom. 1. 20. Act. 14. 17. Job. 12. 7, 8, 9. Kijöv. 8. 19. és 9. 16. Rom. 2. 15. Esa. 33. 14. Solt. 14. 4. és 53. 3, 5. Zach. 12. 1. Solt. 94. 8, 9, 10. Jel. 12. 7, 10.

Honnét még-ü?

Minden népeknek azon meg-egyezéséből, az Anyaszentegyház oltalmaztatásából, az isteneseknek megtartatásokból, és vigasztaltatásokból; De kíváltképpen a' szent írás által, Solt. 9. 16. és 58. 10, 11. Jer. 33. 9. Esa. 42. 8.

Mitsoda az Isten?

Az Isten Lélek, kinek valósága ő maga magatul vagyom, Ján. 4. 24. Kijöv. 3. 14.

Hány Istenek vadnak?

Az Isten csak egy állattýában; Szmélyében pedig három: Atya, Fiu, és szent Lélek, Törv. 6. 4. 1 Cor. 8. 4, 6. Mát. 28. 19. 1 Ján. 5. 7.

Mitsoda az Atyának tulajdonsága?

Hogy önnön magátul legyen, és szülye a' Fiat, Ján. 1. 18. és 3. 16.

Mitsoda tulajdonsága vagyom a' Fiúnak?

Hog' ő születtesék az Atyától, Ján. 3. 18.

Hát a' szent Léleknek mitsoda tulajdonsága *vagy*on?

Hogy ő az Atyától és Fiutól származ-
zék, Ján. 15. 26. Rom. 8. 9. Gal. 4. 6.

Az Isten természete véghetetlen és meg-
foghatatlan; Hát miképpen foghattuk őtet
elménkben?

Az ő tulajdonsági és munkái által,

Kijöv. 34. 6, 7. Solt. 19. 1. és 8. 1.

Mitsoda tulajdonsági *vad*nak az Istennek?

Ő igen bölcs, erős, jó, kegyelmes, i-
gaz, irgalmas, tökéletes, igen boldog és
igen dicsőséges,

Rom. 16. 27. Job. 12. 23. Mát. 19. 17. Kijöv.
33. 19. Rom. 5. 8. Solt. 145. 17. és 103. 11. és
145. 8. 9. Mát. 5. 48. Job. 35. 7, 8. Mátc. 14. 61.
Rom. 9. 5. 1 Cor. 2. 8.

A' bölcs Istennek munkái.

Mitsodák az Isten munkái?

Azok hármak, névezet szerént: A'
Decretom, a' Teremtés, és Gondviselés.

Mitsoda az Isten decretoma?

Istennek az a' rendelése, mely által ő
öröktől fogva el-intézte, valami valaha-
lenné, Eph. 1. 11.

Mitsoda

Mitsoda a' Teremtés?

Istennek az a' munkája, melly által ő
mindeneket semmiből teremtett hat na-
pokon, Sid. 11. 3. Kijöv. 20. 11.

Mitsoda formán *avagy* modon teremtettek
mindenek?

Felséges rendben, és igen nagy joság-
ban, Jer. 10. 12. Ter. 1. 31.

Mi végre teremtett az Isten mindeneket?

Az ő hatalmának, joságának, bölcsé-
ségének, tökéletességének és szabado(sá-
gának dicséretire, Péld. 16. 4. Jel. 4. 11.

Mitsoda az Isten Gondviselése?

Az a' munkája Istennek, melly által ő
meg-tart és igazgat mindenket, minden
ő cselekedetekkel egygyütt, Solt. 36. 6.
1 Tim. 4. 10. Péld. 15. 3. Mát. 10. 29, 30, 31.

Mitsodák a' kéváltképpen való teremtett-
állatok, mellyek az Ur által meg-tartatnak
és igazgattatnak?

Az Angyalok és az emberek, Sid. 2. 7.
Col. 1. 16.

Mitsoda állapottya volt az embernek a' te-
remtésben?

Cini

Csudálatos szent és boldog, *Préd. 7. 29.*
Miért mondd hogy az ember szent volt?
 Mert ő teremtetett vala az Isten képére bölcsességben, tudóságban, igazságban és valóságos szentségben, *Ter. 1. 26. Col. 3. 10. Eph. 4. 23, 24.*

Miben állott az ember boldogsága?

A' gyönyörű békelességekben való élésben, és az Istennel való közönségben, *Ter. 1. 26, 29.*

Még-is mitsoda több privilegiumi voltak embernek, az ártatlanságnak állapotában?

Helyhezfűzetett volt a' paradicsomban, szabadsága volt arra, hogy a' kertnek minden fáirul egyék; ama' jó és gonosz tudásnak fáján kívül: Es bírása volt minden földi állatoknak, *Ter. 2. 15, 16, 17, 19. Solt. 8. 6.*

Ugy adattak volté ezek az embernek, hogy ő úgy élhesse, mint néki tetszik?

Nem úgy; Hanem úgy, hogy ő szolgálhasson az ő teremtményének, a' dicső nagy Urnak, a' ki ezokáért törvényt is adott az ember eleibe, mellyel őtet kö-

telezi

telezi örökre a' tökéletes engedelemre, és kiváltképpen való parancsolatot-is arra, hogy őtet meg-probálja, *Jel. 4. 11. Solt. 95. 6. Rom. 2. 14.*

Mitsoda kiváltképpen való parancsolat volt az?

A' jó és gonosz tudás fájának gyümölcséből ne egyél; Mert azon napon, mellyen abból észel, halálnak halálával halsz-meg, *Ter. 2. 17.*

Halállal fenyegettetett, a' mint haláuk, az ember, ha nem engedne; Hát mitsoda igérettel biztattatott, az ő tisztinek cselekedésére?

Mind magának s' mind maradékinak megtartatásával, abban a' boldog jó állapotban, *Ter. 2. 9.*

El-esett ember bűnei.

Az ember meg-maradté abban a' jó állapotban?

Nem maradt; Hanem ő el-esett, és elszakadt az Istentől, a' sátán intselkedése által, *Tim. 2. 14.*

Miképpen esett ő el?

Sza-

Szabad akarat szerént vétkezvén az Isten ellen, által-hágván az ő törvényét, *Préd. 7. 29. Rom. 5. 12. 1 Ján. 3. 4.*

Mitsoda bűn volt az, a' melyet ő tölt?

A' meg-tiltott gyümölcsnek meg-étele, *Ter. 3. 6.*

Az egész emberi nemzet vétkezetté az Adámban?

Igen-is: Mert mi mind az ő ágyékiban voltunk, *Rom. 5. 12. 1 Cor. 15. 22. Sid. 7. 9. 10.*

Mitsoda állapottyok vagyon, minden embereknek, az Adám eseti miatt?

Mind meg-holtak a' bűnben, és ők a Sáránnak köteles szolgálai, *Eph. 2. 1, 2.*

Honnét tettzik ez meg?

Innét, hogy ők mindnyájan igen alkalmatlanok a' jora, s' a' gonoszra pedig igen hajlandók örökké, *2 Cor. 3. 5. Terem. 8. 21.*

Mitsoda gyümölcsök származnak ebből az eredet szerént való romlottságból és vesztettségéből?

A' gonosz gondolatok, szolások és csele-

cselekedetek, *Teremt. 6. 5. Galat. 5. 19.*
A' természetbéli embernek cselekedeti mindenkor csak gonoszoké?

Igen-is: Mert ők vétkeznek és megfogyatkoznak fok dolgokban. Es ez okáért, valamint azok lélnének ő tőlök, ugyan az Istenelőtt-is azok gyűlölségek, *Mát. 12. 30. Péld. 28. 9.*

Mitsoda büntetések vettettek az emberre azért a' bűnért?

Minden jajok és nyavalyák, testiék, lelkiek, idő szerént, és örökké valók, *Siral. 3. 39. és 5. 16. Rom. 6. 23. Gal. 3. 10.*

Mellyek az idő szerént való nyavalyáskok?

Az Isten átka, a' teremtettség-állatokon, az ember testén, érzékenségin, híren-néven, barátin, és valamit ő kezében véssen; Sőt végre, ő maga a' halál-is rajta vagyon, *Roman. 8. 20. Tóru. 28. 15, 16. és t. Rom. 6. 21.*

Mellyek a' lelki nyavalyák?

Az ember elméjének vaksága, lelkének álma és tunyasága, lelkiefméretinek

rettegése, szíve keménysége, érzékenységeinek meg-vettetettsége és elméjének el-fordultsága, és a' Sátánnak ama' szörnyű já-zottatási és el-csábétási, *Esa. 6. 9. Róm. 11. 8. Mát. 27. 3. 4. 5. Kijöv. 7. 3. Róm. 1. 28. 2. Thes. 2. 11.*

Mitsoda az örökké való nyavalyáság?

Amaz örök kárhozat, *Róm. 6. 23.*

Minek utánna ember így tanult arrul az ő nyavalyáságáru, miről kell ő neki tanulni ottan, a' következő helyen?

Azokat a' valóságos eszközöket, mellyek által ő ki-szabadulhasson, a' helyeb meg-mondott nyavalyáságból és helyre állhasson az elvesztett boldogságba, *Act. 2. 37. és 16. 30.*

A' Meg-váltásnak munkái.

Mitsoda eszközök által menekedhetünk mi ki, ez nyavalyáságunkból, és helyére állathatjuk boldogságunkat?

Csak egyedül a' Jésus Christus által, *Act. 4. 12.*

Mitsoda a' Jésus Christus?

Az Istennek örökkévaló Fia, ki az idő-

időnek tellyes voltában emberré lőtt, az ő választottiért, *Gal. 4. 4. 5.*

Hány dolgokat kell meg-gondolnunk a' Christusban?

Az ő személyét és tiszteit, *Coloss. 2. 9. Sid. 2. 16. 17.*

Mitsoda a' Christus személye?

Ő Isten és ember, őszve szerkeztetvén, egy személyben, *Ján. 1. 14. Róm. 9. 5. Esa. 7. 14. 1. Cor. 8. 6.*

Holott ő Isten volt örök időknek előtte-ü, miképpen lehetett ő még-is emberré?

Ugy hogy, ő fogantatott szent Lélektül, született szűz Máriátul, a' Profeta-mondása szerént, *Luc. 1. 35. Ter. 3. 15. Esa. 7. 14. és 11. 1.*

Miért fogantatott a' szent Lélek által?

Hogy ő minden büntül tiszta lehetne, mellyel mindenek meg-motskoltattak, valakik rend szerént való módon születetnek, *Luc. 1. 35. Ján. 3. 6.*

Miért volt ő Isten?

Hogy ő el-viselhetné az Isten haragjának terhét, az alatt való el-metülés nélkül.

kül, meg-győzhetné az halált, feje lehetne az Anyaizenregyháznak, helyére állathatná az ő kepet mi bennünk, meg-győzhetné a' mi idvességünknek ellenségit, és azok ellen védelmezhetne minket.

Miért volt a' Christus ember-is?

Hogy ő az halált mi érettségünk el-szenvedhetné, és a' mi természetünket megszentelné; Es hogy mi bátorsággal járulhatnánk a' kegyelemnek székihez, *Sid. 2. 11, 14. és 4. 15, 16.*

Mitsoda a' Christushnak tisztí?

Hogy ő legyen közben járó, Istennek és az embereknek őszve-békéltetésére, *1 Tim. 2. 5.*

Miképpen cselekedte ő azt?

A' Törvénynek bé-töltése, és az ő szenvedései által, *Mát. 3. 15. Sid. 9. 15. Rom. 5. 10, 12, 13.*

Mit értesz te az ő szenvedésein?

Az ő szabad-akaratbéli alázatos állapattyát mind testében s' mind lelkében: az ő meg-feszítetetését, halálát, el-temetetését, és ideig az halál birtoka alatt tar-

tattatását, *Phil. 2. 5, 6, 7, 8. Esa. 53. 10. Mat. 26. 38. Sid. 9. 14. Luc. 23. 33. 1 Cor. 15. 3. 4. Aét. 2. 27.*

Nem maradté a' Christus mind örökké az halál birtokán?

Nem. Mert az halál erejét el-rontván, harmad nap ő fel-támadott, fel-ment a' mennyekbe, és ült az Atyának jobbjára, *Aét. 2. 24. 1 Cor. 15. 34. Márk. 16. 19.*

Mellyek a' Christus Meg-váltoi tisztinek kíváltképpen való részei?

Ő Propheta, Pap, és Király, *Aét. 3. 22. Sid. 2. 27. Solt. 110. 1.*

Miért volt a' Christus Proféta?

Hogy meg-jelentsé minékünk az örök életre való utat, *Luc. 4. 18, 19.*

Miért volt ő Fő Pap?

Hogy minékünk nyerjen igaságot és örök életet, *Sid. 5. 9.*

Mitsoda munkái voltak az ő Fő-Papi tisztinek?

Hogy ő magát egyszer áldozatra vigye mindenekért, és esedezék mi érettségünk, *Sid. 5. 1. és 7. 25. és 9. 26.*

Miért volt a' Christus Király?

Hogy meg-zabolázza és meg-hódol-
tassa minden ő ellenségir; De a' maga-
választott kedvesit őszve-gyűjtse és igaz-
gassa, Coloss. 2. 15. Solt. 113. 1, 2. 1 Cor. 15. 28.
Ján. 10. 18. Hag. 2. 7. Ezech. 34. 23, 24.

*A' Christus halálának és fel-támadásának
mitsoda hasznait vészszük mi?*

Ezeket, hogy mi az által meg-szaba-
dultunk a' bűnnek kárhozattátul, bün-
tetésétül és hatalmatul: Egyszers' mind
ezt-is, hogy mi fel-támasztatunk az utol-
so napon, Galat. 3. 13. Col. 1. 14. Luc. 1. 74.
Tit. 2. 14. 1 Cor. 15. 13.

*Miképpen szabadéttunk mi meg a' bün-
nek kárhozattátul és büntetésétül?*

Az Atya Isten kedvelvén és annyiba-
vévén a' Christus halálát,ugymint a' meg-
váltattaknak egész díját, és az ő igazsága-
nak lótt elégtételt, ingyen meg-oldoz és
meg-ment, sőt mint egy quietál minket
minden bűneinktül, Rom. 3. 24, 25. Coloss.
1. 14.

*Miképpen váltattunk mi meg, a' bűnnek ha-
talmátul és kegyetlenségétül?*

A' Chri-

A' Christus az ő halála által meg-ölte
a' bűnt mi bennünk, és az ő fel-támadása
által meg-elevenített minket az életnek
ujjágára, Rom. 6. 3, 4.

*Mitsoda hasznai vadnak, a' Christus meny-
be menésének, és az Atya jobján ülésének?*

A' mi fogságunknak fogva-vitetteré-
se, ajándékok otthagatatala az embere-
nek, az ő Lelkének ki-öntése az ő népére,
és ő nekik való hely készítés, Ephes. 4. 8.
Aét. 2. 16, 17. Ján. 14. 3.

*Mitsoda hasznai vadnak az ő esedezése-
nek?*

Az hiveknek személyek örökké meg-
maradnak az ő igaz voltokban ez által,
és az ő cselekedetek kedves az Isten te-
kinteti előtt; Sőt ez által ók meg-oltal-
maztatnak, minden ő ellenségeknek vá-
dolások ellen, 1 Pet. 2. 5. Teremt. 4. 4. Kijöv.
28. 38.

*Miképpen munkálodik ezeknek tudása,
annak szívében, a' kit az Isten idvezíteni a-
kar?*

Igy, hogy ez vízi őtet az ő tulajdon-
állá-

állapattjának elmés meg-gondolására, az ő bűneiért való sirásra, és az Isten haragjátul és kedvetlenségétül való félelemre, melly által az ő szíve igen megtörődik, meg-hunynyázkodik és aláztosodik, *Jer. 8. 6. 7. Luc. 15. 17. Aét. 2. 37. és 9. 6.*

Még-is tovább mit cselekszik ezeknek tudása?

Viszi még-is az embert az ő bűneinek meg-vallására, a' Christusnak igen nagyra és drágára bocsúlására, az ő utánna-
való éhezésre, vágyodásra, valamig az ő kívánságát meg nem nyerheti, *Luc. 15. 19. Mát. 13. 44. Esa. 55. 1. Ján. 7. 37.*

A' meg-igazultak Hiti.

Miképpen lehetünk mi részei a' Christusnak, minden ő jótéteményivel?

Csak egyedül hit által, *Ján. 3. 16. és 12. Aét. 13. 39.*

Mitsoda az hit?

Egyedül a' Christuson való meg-nyugvás az idvességért, *Solt. 2. 12. Aét. 16. 31.*

Mitsoda a' Hitnek fundamentuma?

Isten.

Istennek a' Christusban tölt szabadossá-
gígéreti, a' bűnnek bocsánattya és az örök
igazság felől, *Rom. 4. 20. Sid. 11. 11.*

*Miképpen szereztetik és munkálódtatik az
Hit mi bennünk?*

Belsőképpen a' Lélek által, ugymint
annak authora, fő szerzője által; Kül-
sőképpen pedig, az Igének prédicáltatá-
sa és a' catechizálás, ugymint annak esz-
köze által, *Aét. 16. 14. Rom. 10. 14. Sid. 5. 11,
12. és 6. 1.*

*Miképpen munkálodgya az Ige mi bennünk
az Hitet?*

Meg-mutatván nekünk a' mi nyava-
lyátságunkat, és a' mi helyre-állattatá-
sunknak igaz eszközeit, kiíztetvén min-
ket, hogy meg-aláztatván, vegyük az
Evangeliomnak ígéretét, *Rom. 7. 7. Gal 3.
22. és 4. 4, 5. Mát. 11. 28. Esa. 61. 1, 2, 3. Jel.
22. 17.*

*A' Lélek miképpen munkálodik az Ige ál-
tal?*

Az minket tanít bölcseségre, hogy a'
közönségesen mondott dolgokat, szab-
hassuk

hassuk kíváltképpen minnen magunkra; Titkosképpen és mint egy alattomban gyámolgat a' kétségbe esés ellen, támaszt és élelztget mi bennünk jo kívánságokat, meg-lágyéttya szívünket, és arra vonszon minket, hogy a' Christushoz bizzunk az idvességért, minek előtte bennünk volna a' vigasztalásnak érzése, *Exet. 36. 27. 31. és 11. 19. és 36. 26. Solt. 51. 12. Phil. 2. 13. Ján. 6. 4. Mát. 11. 28. 29.*

Mitsoda eszközök által neveltetik a' hit?

Azon prédicáltatott és catechizáltatott Igének halgatása által: Es hasonlóképpen a' buzgo könyörgés által, *1. Pet. 2. 2. Luc. 17. 5.*

Miképpen kell halgatnunk az Igét, hogy ezt a' hasznát vehessük?

Tisztelettel, becsülettel, szelidséggel, örömmel, arra áhétózo kívánsággal, hogy azt meg-tanulhassuk és hitelt adhassunk az igazságnak, *Esa 66. 4. 5. Jac. 1. 11. Mát 13. 44. 1. Pet. 22. Sid. 4. 1, 2.*

Még is miképpen?

Elmélkednünk kell arrul, a' mit hallunk,

lunk, és azt magunkra kell (zabnunk, össze vetnünk eggyiket a' másikkal, és szorgalmatossággal meg-cselekednünk, a' mit az kíván, *Solt. 1. 2. és 119. 14. 15. Ján. 4. 53. Esa. 2. 3. Luc. 2. 15.*

Buzgo Lélek Imátsági.

Mitsoda az Imátság?

Az Istennek segítségül hívása, a' Christus nevében, mellyet tészünk szível, és néha szóval-is, az ő akarattya szerént, mi magunkért, és másokért-is, *Kijöv. 14. 15. 1. Sam. 1. 13. 1. Ján. 5. 14.*

Kinek kell Imádkoznunk?

Az Istennek egyedül a' Christus nevében, *Ján. 16. 23.*

Nem kellé Imádságunkban a' mi bűneinknek kíváltképpen való meg-vallását tennünk?

Igen-is: Még pedig mindaddig, valámig annak egész ismeretire és meg-vallására juthatunk: Es ezt-is mi tegyük bánkodással, gyűlöléssel és szégyenléssel, Izabad akaratból vádolván és kárhoztatván mi magunkat, az Isten előtt, megtörődött és töreelmes szível, *1. Sam. 12. 19. Sol. 19. 13. Neh. 8. 9. és 9. 33. Zach. 12. 10.*

Az Imádságnak hányrészei vannak?

Kettő: A' Könyörgés vagy Kérés, és a' Hála-adás.

Mitsoda a' Kérés?

Olyan könyörgés, melyben mi kívánunk az ártalmas dolgoknak meg-elő-zését avagy el-hárítását, el-vétettetését, és a' szükséges dolgoknak meg.nyerését, mellyek tartoznak vagy ez életre, vagy a' következendőre. *Esa. 37. 20. Mát. 6. 13. Solt. 6. 1, 2, 3, 4.*

Miképpen kell tennünk könyörgésünket, hogy az meg-balgattartsék?

Ertelemmel, szükségünk érzésével, buzgosággal, becsülettel, annak el-vétele felől való reménységgel, és szeretettel, *1 Cor. 14. 15. Mát. 11. 28. Jac. 5. 16, 17. Préd. 5. 2. 1 Tim. 1. 8. Mát. 6. 14. és 11. 25.*

Mitsoda a' hála-adás?

Olyan imádság az, melyben mi hála-adunk Istennek, az ő közönséges jósa-gáért, és kiváltképpen való kedvéért s' kegyelméért, *1 Sam. 2. 1. Solt. 136. 1. és 1. és 103. 1. 2, 3, 4, 5.*

Mitsoda kívántatnak a' hála-adásban?

Az

Az Istenhez való szeretet, az ő irgal-ma-ságában való öröm, arra való kíván-ság, hogy mások is engedjenek az I-stennek, és olyan igyekezet, hogy mi magunk eléb' mehessünk az isteniség-ben, *Solt. 18. 1, 2. és 126. 1, 2. és 34. 11. Törv. 8. 10, 11, 12, 13.*

Mitsoda igazgatásnak regulája az, mely szerént kell a' mi Imádságunkat formálnunk?

Közönséges igazgató regulánk az I-stennek ígéje; Kiváltképpen való pedig, az Urunk Imádsága, melyre ő tanított, a' Mi-Atyánk, mint mi nevezzük Magya-rul.

Hány dolgokat kell meg-gondolnunk az U-runk Imádságában?

Hármat: Annak Előljáto-beszédét: Magát az Imádságot, és annak Bé-rekés-zését.

Mitsoda annak előljáto-beszéde?

Mi Atyánk, ki vagy a' mennyekben.

Ez Előljáto-beszédből mit tanulsz te?

Ezt, hogy az Isten mi nekünk Atyánk a' kegyelem és fiuvá-fogadás által a' Jესus

G 4

Chri-

Christusért : A' ki igen dicsősféges felségében, véghetetlen hatalmában, és ki mint megígérte, úgy meg is foghatja minket.

Az Imátságban magában mit kell meggondolnod ?

Hat kéréseket és a' hálaadást,

Mellyik az első kérés ?

Szenteltetésekk a' te neved.

Istentől, ez kérésben, mit kívánsz te ?

Hogy az Isten véghetetlen felsége magasztaltsáék mi általunk e' földön, szívünk gondolatiban, beszédinkben, és cselekedetinkben.

Mellyik a' második Kérés ?

Jöjjön-ei a' te országod.

Mit kívánsz te Istentől ez kérésben ?

Hogy a' Christus térítse-meg, kik a' Sátán hatalma alatt vadnak, uralkodgyék az ő választottinak szivekben, az ő Lelke által itt mostan, és végezze-ei az ő idvességeket az egekben, ez után.

Mellyik az harmadik Kérés ?

Legyen-meg a' te akaratod, itt a' földön mint képpen vagyon az, a' mennyekben.

Mit

Mit kívánsz te Istentől ez kérésben ?

Hogy valamit Isten akar az ő igéjében, annak engedgyének vidámon, kézen, sietve, hiven és álhatatosan, az emberek e' földön, mint az Angyalok engednek az égben ma.

Mellyik a' negyedik Kérés ?

A' mi mindennapi kenyerünket adgyad minkünk.

Ez kérésben mit kívánsz Istentől ?

Hogy az Isten szálltson mi reánk minden ez életre való szükséges dolgokat, úgy-mint raplaltatásunkra és tartatásunkra valokat és t.

Mellyik az ötödik Kérés ?

Bocsásd-meg a' mi vétkeinket, miképpen mi is meg-bocsátunk ellenünk vétkezteknak.

Mit kívánsz Istentől ez kérésben ?

Hogy az Isten, az ő ingyen kegyelméből, a' Jesus Christus által, bocsássa-meg egészlen minden bűneinket, mint mi-is meg-bocsáttyuk a' bocsfzu-tételeket, mellyeket másoktól szenvedünk.

Mellyik a' hatodik Kérés ?

Ne vigy minket a' kísértetbe, de szabadíts meg a' gonosztul,

G s

Ez

Ez kérdésben mit kívánsz Istenül?

Hogy meg-szabaduljünk a' késértetektől mind addig, míg az meg-álhat a' mi Istenünk jó tettezésével, és mindenkor ki-menekedgyünk annak gonosz voltából, hogy mi el ne fáradgyunk s' el ne csüggedgyünk, vagy le ne dőllyünk azok alatt.

Mellyik az hálá-adás az Ur Imádságában?

Mert mind az ország, a' hatalom, a' dicsőség, mind ördökké.

Ez igék nem foglallyáké-bé annak okát-is miért kérjük mi az eléb tört kéréseket, az Isten kezéből?

Igen-is: Mert holott az ország, a' hatalom, a' dicsőség az Uré, mi ezokáért bizvást hihattuk ötöt segítségre szűkségünknek idején.

Mitsoda az Ur Imádságának bé-reklesztése?

Az Amen, mely bizonyosága a' mi hitünknek, és a' kért dolgokra való ohajtásunknak.

Mit jegyez az Amen?

Az ugy vagyon, avagy: Ugy legyē az.

Mit

Mit kell nekünk cselekednünk minekutána Imádkoztunk?

Eszünkbe-vegyük, mint vittuk azt véghez, és mitsoda feleletet veszünk mi, Solt. 3. 5. és 85. 9.

Mitsoda jótéteményeket nyerünk mi ez által?

Fel-izgattya és ősztönőzi az, a' mi sziveinket a' háládatosságra, el-űzi a' reftséget és tunyaságot ebben a' szolgálatban, meg-erősíti hitünket, és fel-gerjeszti sziveinket buzgosággal, örömmel és szeretettel, Solt. 31. 21. 22. és 18. 13. és 40. 2, 3. és 4. 3. és 116. 1, 2. és 28. 6, 7.

Mit kell nekünk cselekednünk, ha az Isten először, vagy másodsor-is meg nem felel minékünk?

Igen meg-hánnyuk-veszük, miképpen könyörgöttünk volt mi, és meg-ma-radgyunk buzgosággal abban, várván az Urat valamig jó válaszfal nem bocsát, Jac. 4. 3. Luc. 18. 1. Hab. 2. 3. Solt. 5. 3. 4.

Mitsodáknak kell Imádkozniok?

Noha az Isten meg-kivánnya azt

G 6

min-

A' Christusban valo bé-oltatásunknak Sacramentuma, bélyege, közösségünknek ő véle, és az Ecclesiába valo béménételünk, Mát. 28. 19. Act. 8. 38.

Mitsoda itt a' külső jegy?

A' viz, mellyel a' meg-kereszteltetett személy meg-mosattatik, belé-meréttvén avagy meg-hintetvén, Atyának, Fiúnak, és szent Léleknek nevében, Act. 10. 47. és 16. 15. Mát. 3. 11, 13, 16. és 28, 19.

Mitsoda a' belső kegyelem, avagy a' jegyzetett dolog?

A' bűnnek bocsánattya, és a' megszenteltetés, Márc. 1. 4. Act. 2. 38. Tit. 3. 5.

Mitsoda állapattal és fogadással közelezi a' meg-kereszteltetett személy önnön magát?

Ezzel, hogy ő hiszen a' Christusban, és az ő bűneit el-hadgya, Act. 8. 37. Mát. 3. 8.

Menyiszor kell az embert meg-keresztelni?

Elég egyszer: Mert a' Kereszttség pecsétí és záloga a' mi ujjá-szültetésünknek, Act. 7. 8. Tit. 3. 5.

Kiket kell meg-keresztelni?

A' hitre

A' hitre meg-tért hit kívül valokat, és az egyik, vagy mind két keresztyén-szüléknek csecsemő magzatit, Act. 8. 12. és 2. 39. 1 Cor. 7.

Mitsoda az Ur Vacsorája?

A' mi Christusban valo meg-maradásunknak és nevékedésünknek Sacramentuma avagy pecsétí, 1 Cor. 10. 16.

Mitsoda ennek a' Sacramentumnak Anthora?

Az Ur Jესus Christus szerzette ezt, azon érzaka, mellyen el-átultatott, 1 Cor. 11. 23, 24.

Mitsoda a' külső jegy?

A' Kenyér és Bor, ahoz tartozó cselekedetekkel, ugymint meg-törtetésével, adásával, vevésével, ételével és italával, Mát. 26. 26, 27, 28.

Itt a' belső kegyelem mitsoda?

A' Christus, az ő halálának és szenvedésének minden jötteményivel és hasznaival, 1 Cor. 11. 24.

Mitsoda a' Tanéronak tisztí, ennek a' Sacramentumnak ki-szolgáltatásában?

Hogy

Hogy meg-szentelje azt, meg-jelent-
vén annak szereztesét, és hálá-adással
könyörögven: Egyszer s' mind a' ke-
nyeret meg-törje, és az után osztogassa
a' kenyeret és a' bort a' népnek, *1 Cor. 11.
23, 24. Már. 26. 26, 27, 28. Márc. 14. 22. Luc.
22. 19.*

Mitsoda jelentetik ez cselekedet által?

Az Atya Istennek cselekedeti, mely-
ben a' Christussal ő meg-kinál mindene-
ket, és ugyan hathatóképpen oda-is ad-
gya őtet, a' méltó Vendégeknek, *1 Cor.
10. 16.*

Mitsoda a' Vévőknek tisztelik?

Hogy el-vegyék a' kenyeret és bort,
mely ő nekik adatott, és azt meg-egyék
és igyák, *Már. 26. 26, 27. 1 Cor. 11. 23, 24.*

Mi jelentetik ez által?

A' mi Christust el-fogásunk, és ő ben-
ne hit által való éltetetésünk és hizako-
dálunk, *1 Cor. 10. 16.*

*Elég egyszer el-fogni azt a' Sacramentu-
mot?*

Nem elég; Hanem azzal gyakorra-
kell élnünk, *1 Cor. 2. 42. és 20. 7.*

Mi

*Mi végre kell ezzel a' Sacramentummal
élnünk?*

A' mi hitünknek meg-erősítésére,
Christussal való közösségünkre, és
minden idvezető kegyelmeknek ben-
nünk nevedekedésekre: A' Christus halá-
lának emlekezetire, miglen ő el-jövend,
és a' mi egymáshoz való szeretetünknek
bizonyítására, *1 Cor. 10. 16. és 11. 26, 27. és
12. 13.*

*A' kik méltatlan élnek ezzel, mitsoda ve-
szedelmek vagon?*

Azok vétkesek az Ur teste és vére el-
len, és ő magoknak kárhozatot észnek
és isznak, *1 Cor. 11. 27, 29.*

*Kiknek kell elniek ezzel a' Sacramentu-
mal?*

Az olyyaknak, kik az ő nyavalyásá-
gokat a' bűn által, és annak orvosságát-is
a' Christus által, tudgyák és isméri, ezek-
kel eg-gyút, a' Sacramentumról való tu-
dománt-is, egyszer s' mind a' kik buzgo-
van ahétoznak meg-elégétetni az életnek
kenyerével.

Mát. 11.

Mát. 11. 28. Kijöv. 12. 26, 27. Jel. 22. 17.

Mitsoda kívántatik még-is azokban, kik
ez asztalhoz járulnak?

A' bűnnek meg-ujjéztatott gyűlölése,
szívbeli igyekezet, hogy meg-győzzön
minden természetbeli indulatokat, és
végképpen, s' jo moddal valo el-hagyála
ama' nagy undok vétkeknek, szánt szán-
dék az hitben valo gyarapodásra, és ahé-
tozo kívánság felebarátink jóvára.

Luc. 3. 12, 13. Mát. 18. 3. Luk. 14. 28, 29 s. ét.
Mát. 5. 6, 23, 24. Márc. 11. 25.

Hát mint lesz a' dolog, ha ember magát
a' hitben gyengének isméri, és kételke-
déssel telyesnek?

Szükség, hogy az olyan meg-sírassa
az ő hihetlenségét, könyörögjön az
hitért, keresse az ő kételkedésének meg-
fejtését, és úgy törekedgyék azon, mint
erősítésük jobban meg. Márc. 9. 24.

Bir. 6. 36, 37. Kijöv. 12. 1, 2, 3, 4.

Miképpen kell meg-indulni és illettetni az
ember szívének, e' Sacramentomnak vé-
telében?

Nagy

Nagy bőséletsé, örömmel és vigasz-
talással elmélkedvén a' külső jegyekről,
és a' mit azok jegyeznek: Annak kelle-
metes gyönyörűségeiről és szerelméről,
a' ki azokat készitette: A' mi Christussal
és az ő kegyelmeivel valo közösségünk-
ről, és az ő hiveséges népéről. Ez által a'
szív él-készítetik a' háláadásra. Kijöv.
3. 5. Ter. 28. 17. Száml. 16. 15. 1 Cor. 11. 25. 1 Kir. 8. 66.

Mit kell cselekednünk minekutánna él-
tünk az Ur Vacsorájával?

Azon legyünk még-is, hogy találhaf-
suk nevedésé a' hitnek, szeretetnek és
minden idvességes ajándékoknak, in-
kább inkább bővölködvén minden jó tete-
ményekben. Péld. 4. 18. Eze. 47. 12.

Mitsoda rendet hagyott az Ur az ő Eccle-
siájában, hogy meg-öriztesse az ő ren-
delési, azoknak meg-utáltatásokról?

A' magaviseletleneket s' rendetlenek-
ket meg kell inteni, a' meg-átalkodotta-
kat ki kell rekeszteni, és az ő esetek után
meg-térőket helyekre kell állatni, és vi-
gasztalni. 1 Thef. 5. 14. 1 Cor. 5. 5. 2 Cor. 2. 6, 7.

Még-is

Még-is az hit Neveléfi.
Ez elő számlált eszközön kívül vadna-
ké még mások-is, melyek az hit neve-
lésére hasznosok?

Vadnak: A' közönségesen és kivált-
képpen olvasztatott sz. Írásnak olvasása és
halgatása: A' sz. elmélkedések és beszé-
getések. *Jel. 13. Ált. 13. 15. és 8. 30. Luc. 2. 51.
Sid. 3. 13. Ján. 4. 52.*

Eddig a' rend szerént való eszközökül,
melyek által a' hit nőv: Nincsenek né-
mely rend kívül valók-is?

Vadnak: És azok, a' sz. böjt, inneplés,
és a' religios szabad fogadás tételek.

Luc. 5. 39. Esth. 9. 17. Solt. 50. 14.

Mitsoda a' sz. Böjt?

Religios magunk meg-tartóztatása a'
mi hivaralunknak minden munkáirul, és
ez életnek vigasztalásit, valamig illen-
dő, és a' szükség meg-engedi, hogy mi
inkább meg-alázassuk magunkat, az Isté
előtt, és szívefebben könyöröghessünk.

Esth. 4. 16. Levit. 23. 27.

Mikor kell böjtolnünk?

A' mikor

A' mikor valami nehez nyomoruság-
ul felünk, avagy azt ugyan erezzük-is
magunkon, avagy fejünk felett függeni,
hűkölködünk valamely kiváltképpen va-
ló áldás nélkül, el-nyomattatunk némely
kiváltképpen való bűnöktől, avagy vala-
mi nehéz dologhoz akarunk fogni.

Esth. 4. 16. Esdr. 8. 21. Ált. 13. 2.

Mitsoda a' sz. Inneplés?

Rend kívül való hálá-adás, némely
emlekezetes meg-szabadításért valamely
reméttelen veszedelemből, melyet Isté
előtt meg-mutatunk vig inneplésünkkel,
ajándékozván barátinkat, és legtevén a'
szükölködőket. *1 Chron. 16. 8. és 29. 10. 11.*

Neh. 8. 10. Est. 9. 22.

Mitsoda a' keresztyéni Fogadás tétele?

Kellemetes ígéret az Istennek, melyet
tészten valamely alkalmas személy, va-
lami szabados dologrul, mely az ő vá-
lasztásában vagyon, hogy meg-bizonyi-
tsa szeretetét és háládatolságát.

Törv. 23. 21. 22. Solt. 116. 13.

Leheté a' bennünk szerzett és meg-e-
rőssítet

rőssitetett hit haszontalan és gyümölystelen?

Nem. Mert az munkálodik a' szeretet által. Gal. 5. 6.

Mitsoda a' hitnek fő munkája?

Az meg-tiszteíttya a' Izzivet. Act. 15. 9.

Mi követi ezt?

Kűzkódás és harczolás a' bűn és megveszeltség ellen. Gal. 5. 17.

Még-is mi követi?

Minden gonosznak indulatinkban, és nagy bűnöknek életünkben s' magunk vizsgálésében, ellene mondása.

Act. 2. 38. és 19. 18.

Mitsoda követi harmadszor ezt?

A' jobban való szeretet és gyönyörűség, mely őszve-köztetett a' meg-jobbulásra való szives ohajozással s' igyekezettel, az ő fogyatkozásából, és az Isten törvénye szerént való élettél.

Solt. 119. 6. 97. Phil. 3. 13. 14. Act. 11. 23.

Isten tíz Parancsolati.

Miben foglaltatik-bé a' törvénnek summája?

A' tíz Parancsolatokban. Törv. 10. 4.

Hány

Hányfelé osztatnak azok?

Két Tablára. Törv. 5. 2. 2. és 10. 1. 2.

Mellyek az első Tabla Parancsolati?

A' négy első, és azokra a' tiszteinkre tanétanak, mellyekkel minden közbevetés nélkül tartozunk Istennek.

Mellyek a' második Tábla Parancsolati?

A' hat utolsók, mellyek tanétanak febarátinkhoz való tiszteinkre.

Mellyik az Első Parancsolat?

En vagyok a' te Urad Istened, és t. Ne legyenek tenéked, és t.

Mit kíván közönségesen ez a' Parancsolat?

Hogy elménkben, akaratunkban, indulatinkban, és ezeknek cselekedetiben, úgy vegyük Isten a' Christusban, hogy legyen mi Istenünk.

Mitsoda közönséges bűn tiltatik itt meg?

Minden vétkek s' fogyatkozások, az Isten tiszteletének megadásában, mellyel ő néki tartozunk; Vagy pedig azt egészen, akár rész szerént másnak adásban.

Mellyik a' Második Parancsolat?

Ne csinálj magadnak faragot képet, és t. Mitsoda közönséges tisztet kíván ez Parancsolat.

Hogy

Hogy tiszteled az egy igaz Istent, tiszán, az
ő akarattya szerén.

Mitsoda közönséges bűn találtatik itt?

Az Isten igaz tiszteletnek minden el-hagyása, holott töltünk az kívántatik; Es minden hamis tisztelet, melyeket avagy mások költöttek, avagy a' magunk fejétől koholtunk.

Mellyik a' Harmadik Parancsolat?

A' te Urad Istened nevét ne vedd, és t.

Mit kíván ez közönségesen?

Hogy mi az Ur titulussal, neveivel, tulajdonságival, munkáival, és rendelésével éllyünk, ismerettel, hittel, tiszteléssel, örömmel, és tisztasággal, gondolatinkban, szólásunkban és magunk viselésében.

Hát mitsoda közönséges bűn tiltatik?

El-hagyása az itt kívántott tiszteletnek, felvén az Ur nevét keblelen, avagy nem úgy mint kellene.

Mikor vétetik fel az Isten neve máskeppen mint kellene?

Mig azzal élnek tudatlanul, babonásul, hit nélkül, vakmerőségből, nem igaz végre. Binesképpen, hamissan, lelki ismeret ellen, és midőn keresztyéneknek uvezik az emberek magokat, s' azonban istentelenül botránkoztatóképpen élnek.

Mellyik a' Negyedik Parancsolat?

Meg-

Meg-emlekezzél a' Szombatrul, és t.

Mitsoda közönséges tisztelet parancsoltatik itt?

Hogy az egész Szombat, avagy Ur napja, kiválasztások minden köz dolgoktól, ugyanint az Urnak szentelendő nap mind közönségesen s' mind kiválképpen, a' szükség, szentség és könyörületesség munkáiban.

Hát mi vétek tiltatik?

Az akkori szent foglalatoknak minden elmulatása, avagy annak a' napnak hasonlalan munkák, beszédék és gondolatok által való megfeszítése, a' mi hivatalunk avagy magunk ujjelése körül.

Mitsoda napot kell kiválasztani, mely az

Urnak úgy szenteltesék?

Erköltsi és örökké való törvény ex, hogy egy meg-szenteltesék az hét napok között: Teremtéstől fogva, a' Christust fel-támadásáig, az hetedik nap; Christust fel-támadásától fogva pedig, a' hének első napja rendeltetett, és ennek kell meg-is tartatni mind örökké

Mellyik az ötödik Parancsolat?

Tiszteljed Atyádat és Anyádat, és t.

Ki értetik Atyánkon és Anyánkon?

Nem csak természeti szülünk, hanem minden Felső, tisztelken, idejekben és ajándékokban.

Mi értetik a' tisztelést?

H

Meg-

Meg-ismérni és vallani a' felsőséget, mely az emberekben vagyon, a' jóságos cselekedet által, az ő rendekről, és illendőképpen viselni ő hozzájuk magunkat.

Csak az Alsobbak tisztjei érteneké itt?

Nem; Sőt a' Felsőké és egyenlőké is.

Hát mitsoda fő tisztet parancsoltatik itt?

Hogy szorgalmasan vigyázzunk arra a' rendre, melyet Isten állatot az emberek közt, és cselekedgyük-meg tisztjeinket, mellyekkel nélkül tartozunk, az ő helyek, állapattok és gráditsok szerint.

Mitsoda az Alsobbaknak tisztjek?

Alája-vettetéssel, tisztelettel és háládatossággal kell lenniök a' Felsőbbekhez, el-viselvén foggyatkozásokat, és el-fedezvén bűnösöket azokat.

A' Felsőbbeknek tisztjek mitsoda?

Hogy magokat viseljük méltóságosan, szelédén, és illendő moddal, az ő Alattok valokhoz.

Hát az Egyenlőknek tisztjek mitsoda?

Hogy becsüllyék egymás méltóságát, modolon visellyék egymáshoz magokat, és tisztelgetést révén mennyen elől egyik a' másiknak.

Mellyik a' Hatodik Parancsolat?

Ne ölly.

Mit parancsol ez közönségesen?

Hogy minden szabados elzűközők által, kívánjuk és igyekezzünk meg-tartani a' minnen személyes

személyeinket, és felebarátunk személyét.

Hát mitsoda Közönséges bűnt tilt?

A' magunk és felebarátunk meg-tartásának el-mulátását, avagy szívünkbe gondolt magunk vagy az ő ártalmainak kivánását, avagy ugyan hi-jelentését is, szonkban vagy cselekedettükben.

Mellyik a' Hetedik Parancsolat?

Ne paráználkodgyál.

Mitsoda közönséges tisztet parancsol ez?

Hogy tisztán tartjuk magunkat lelkünkben, testünkben, mind magunkhoz s' mind másokhoz.

Mitsoda közönséges bűn tiltatik itt?

A' szívnek, beszédnek és cselekedetnek minden tisztátalansága, annak minden okaival, alkalmasatossággal és jegyeivel

Mellyik a' nyolczadik Parancsolat?

Ne lopj.

Mitsoda közönséges tisztet parancsol ez?

Hogy minden szabados elzűköző által, elzűködésünk mind magunk s' mind felebarátunk közös állapattját.

Hát mitsoda bűnt tilt?

A' magunk, és felebarátunk jóva elzűködésének minden el-mulátását, annak meg-bántását, és hamis uton nevelését.

Mellyik a' kilenczedik Parancsolat?

H 2

Ne

Ne szolly hamis tanubizonságot, és t.
Mi parancsoltatik itt közönségesen?

Hogy mindenképpen igyekezzünk meg-tartani, a' magunk és felebarátunk jó hírét-nevét az igazság és jó lelki-isméretünk szerént.

Hát mi tiltatik?

Minden fogyatkozás, meg-szerezni, oltalmazni és eléb mozdítani a' magunk és felebarátunk becsületit, minden hamis véde, család gyanúsága és vádlása magunknak vagy másoknak-is.

Mellyik a' Tizedik Parancsolat?

Ne kívánnnyad a' te feleb. és t.

Mitsoda köz tisztet parancsol ez?

Hogy a' mi külső állapotunkal valóba megelégedgyünk, és szívesen kívánnjuk a' mi felebarátink javát minden ő hozzájuk tartozó nagy és kicsiny dolgokban.

Hát mitsoda közönséges bünt tilt?

Az elmének minden gondolatit, a' szívnek kívánságait, és a' gonoltnak gyönyörködteő emlékezetit, a' forrásal meg-elégedés ellen. *Vagyőé valaki, ki e' Törvényt meg-tarthatná?*

Senki nem tőkéltetesen. Mert az Istenek-is ottan ottanel-esnek, a' leg szentebbek-is örökké vétkeznek a' leg jobboldalattyokban-is; De mindazáltal az

Isten

Isten fainak kell járnio, járhatnak, és néminémüképpen ugyan tiszta szível-is járnak a' Törvény szerént. Jac. 3. 2. Kijöv.

28. 36. 37. 38. Ján. 2. 14. Ján. 15. 15. 21. 1 Kir. 15. 5.

Nem kellé el-hadni a' keresztyéneknek a' jó cselekedetet, látván hogy ők azt úgy nem tehetik, mint Isten kívánnya?

Nem; Sőt annál szorgalmatosabban és szívelebben kell hartzolniok a' romlóság ellen, várván az Isten lelkének segítségét, és igyekezniek nővnia a' kegyelemben. 2 Cor. 7. 1. 2 Chron. 16. 9. Phil. 4. 13.

1 Pet. 2. 2. 2 Pet. 3. 18.

Szentek Privilegiomi.

Mitsoda eszközökkel élyen ember, hogy a' kegyelemben nevedebfésék?

Egészlen meg-kell az ő utait vizsgálni, ő magát meg-itélni, szívére vigyázni mindenkor, minden alkalmatossággal és allapattal, árren-is meg-vévén az időt, szívének a' jokkal való meg-töltésére, és hitit meg-kell tartani, Hag. 2. 5. 7. 1 Cor. 11. 31. 2 Tim. 4. 5. Eph. 5. 16. Sid. 10. 35. 36. 38.

Mit tegyen még-is tovább?

H 3

Fel

Fel kell venni az Istennek egész fegyvereit, és úgy szorgalmazatoson, szívesen, és áthatatoson élljen a' kegyelemnek eszközeivel, mint eg'gyik állapottyában, szintén úgy a' másikkban-is, Ephes. 6. 13. Péld. 2. 3. 4. 5. Col. 4. 2. Job. 27. 10.

Mitsoda Privilegiumokat ad Isten az ő fiainak, ez életben, kik az ő akarattya szerént nőni igyekeznek a' kegyelemben?

Azok bizonyosodhatnak az ő atyai gondgyárul ő felőlők, az ő Lelkének igazgatásáról, kegyelemben való növelékrül, és végig meg-maradásokrul, 1 Ján. 3. 1. 16. Ján. 1. 12. 1 Tim. 4. 10. Mát. 10. 30. Solt. 143. 10. 1 Cor. 6. 10.

Mitsoda egyéb Privilegiumokat szolgáltatt Isten még-is azoknak?

Azok meg-tartatnak sok nyavalyáktul, vigasztaltatnak azokban, és ki-szabadítatnak azokból, tanéztatnak igazán élni minden állapottyokkal, meg-oltalmaztatnak rettenetes botránkozásoktul, alkalmazósztatnak ismeg fel-kelni, ha el-esnek, oktatnak istenesen élni, és

az

az igét örökségül vészik, Solt. 32. 10. Act. 16. 25. Péld. 11. 8. Siral. 3. 24. 25. 27. Phil. 4. 12. Luc. 1. 6. Solt. 37. 23. 24. Ephes. 2. 10. Luc. 8. 15.

Minden istenek, avagy csak némellyek mindenkor elhetnek-ez Privilegiumokkal?

Nem. Mert némellyek ő közzülők tudatlanok, hitelenek, avagy végre igen el-fáradtak, úgy hogy némellyek vadnak illyenek; Némellyek igen tunyák, kik ezeket nem becsülik, és úgy nem fáradoznak ezekért mint kellene.

Mitsoda más akadályok fosztják-meg a' Keresztényt, ez Privilegiumokkal való éleستül?

Ama' rendetlen indulatok; úgy-mint félelem, harag, maga-szeretés, kevélység, gyönyörűségekre fietés, világi fok gondok, a' földiekhez ragaszkodás, a' jó tisztekbéli áthatatlanság, kételkedésre való késértetek és t. sokakat megtartoztatnak attul, Jac. 4. 1. 2.

Miképpen zabolázza és jobbétta-meg ember ez rendetlen indulatokat?

H 4

Ige

Igen nagyra becsüllye a' keresztyéni életet, szívesen könyöröggjön, azoka' vesztettségek ellenállyon leg inkább, melyek leg erősebbek ő benne, el-kerüllye a' bűn alkalmatosságait, rejtse szívébe a' parancsolatokat, és szabja magára a' Christus halálát, vesztettségének meg-ölésére, *Solt. 119. 11. 1 Ján. 5. 4.*

Mint győzhesse meg ember az hihetlenségre való késértetet?

Nehidgyen a' Sátán fugarlásinak, az Isten igalsága ellen, hanem gondollyamag az Isten hatalmát, joságát, változhatatlanságát, elébbi irgalmasságát, ingyen kegyelmér az ő Fiát nekünk adásában. Így az ő erőtlensége, méltatlansága, vigasztalást nem érzése, ötet le nem birhattyák, *Mát. 4. 3. 4. és 8. 2. Esa. 40. 27. 28. Jer. 31. 3. Solt. 51. 2. és 77. 11, 12. Rom. 5. 8. 9.*

Mit kell még-is cselekedni?

Azt meg kell gondolni, mitsoda igéreteket tött Isten hogy ötet meg-tartya: mitsoda biztatásokat adott, hogy ő hidgyen, és mely kedves az Isten előtt, ha ő

ugy

ugy cselekedzik, *Mát. 16. 18. és 8. 10. és 15. 28. Luk. 22. 32. 1 Ján. 3. 23. Rom. 4. 20.*

Ez késérteteknek meg-győzésére, mit kell még-is meg-tanulnunk?

Itélnünk kell magunk felől, nem a' minnen akkori érzésünkből, avagy a' bennünk való kegyelemnek, saját külvölmböző gyümölcsseiből; Hanem a' mit az előtt erzettünk, és a' mely kegyelemnek gyümölcsseit mások-is látták, *Solt. 116. 11, 12. és 13. 1. és 51. 10. és 77. 11. 2 Cor. 2. 10, 11.*

Mi lehet még-is erre segédünk?

Sziveinket erre igen jo meg-vísgálnunk, élnünk mások tanátsával; De valóba tudnunk kell, hogy a' nyégés, ohajtozás, törekedés, a' mi meg-faradott lelkünknek a' kegyelem igéretein megnyugotására (mellyet addig soha meg nem elégethetünk, mig a' fok kételkedsek belőlünk ki nem vétetnek) hozza-el a' kívánt jo véget, *Solt. 4. 4. 5. 1. Ihes. 5. 14. Mat. 11. 28.*

A' léleknek gyümölcsei mindenkor megtettzenek az hivekben? H; Nem;

Nem, Sőt azok igen meg-ferétültek a mi első meg-térésünkben, bátorságunk napjaiban, midőn el-hadgyuk az első szeretetünket, a' késértetnek idején, és valami nagy bűnbe viszont-esés miatt, *Luc. 5. 37, 38. 1 Cor. 3. 3. Jel. 2. 4. Solt. 6. 8, 2, 3. és 51. 10, 11.*

Mint állathattya ember helyére az ő viszont bűnbe esését?

Hirtelen meg-gondolván, mit cselekedett ő, meg-ujjéván penitenciáját, bánkodással, és szegyenléssel, meg-firátván bűneit Isten előtt, meg-jobbétván életét, és a' meg-kegyelmezésnek ígértit magához kapcsolván, *Jel. 2. 5. Jer. 38. 18, 19.*

Vegső dolgok el-jövési.

Mitsoda privilegiumokkal élnek az hűvek, mihelt ez életek el-veződik?

Ottan el-kezdetik az ő dicsőségek. Mert az ő testek a' koporsóban marad, mint nyugalomnak ágyában, vagy drága kelet szekrényében, lelkek tökéletesen meg-szabadulván a' bűntől, be-

fogad-

fogadtatik a' mennyei társaságba, a' hol nézi az Istent s' a' Christust közbe-ve-tés nélkül, *1 Thess. 4. 15. Jel. 14. 13. Mát. 5. 8. 1 Cor. 13. 12.*

Ha ez az Isteneseknek állapattyok, mi lesz hát az hitetleneknek?

Az ő testek is meg-rothad a' kopor-sóban, de lelkek ítéltetik, és mihelt ki-mulnak, vitetik az örökke valo jaira, *Ter. 3. 19. Luc. 16. 22.*

A' választottak boldogsága mikor jut e-gész tökéletességre?

Az ítélet rettenetes napján, és a' kö-zönséges fel-támadásban, *Solt. 17. 15.*

Ki lesz a' Biro azon a' napon?

Az Ecclesiának Ura és királya, a' Christus, ki el-jó igen nagy dicső és lát-hato módon; le-szálván az egekből nagy kiálrással, az Archangyal szavával és az Isten trombitájával, az hatalmas Angyaloknak tömény ezer sokaságok szolgálván neki, felséges királyságában, *Act. 10. 42. és 17. 31. 1 Thess. 4. 16. 2 Thess. 1. 17.*

Mikor jó ő el?

Bizonys dolog, hogy ő el-jő; De idejér nem tudhatni, hogy így mi örökké vigyázhassunk, és készítsük az ő el-jövetelre magunkat, Mát. 24. 36. 42.

Rőket itél ő meg?

Az ő el-választottit, és minden ellenségét, mind a' gonosz angyalokat s' mind a' gonosz embereket, 2 Cor. 5. 10. 2 Pet. 2. 4. Jud. 6.

Holott sokak, mind a' választottak, s' mind a' gonoszok között meg-rothadnak a' földben; mint ítéletnek tehát meg?

Ugyan ezen testek, ezen állattokban, melyben valamikor meg-holtak, az Iste hatalma által fel-támadnak, és lelkek azokkal eg'gyesülnek, hogy el-válthatlanul örökké eg'gyüt maradjanak, 1 Cor. 15. 42. 43.

Mit hidegyünk azokról kik elevenen találtnak a' Christus el-jöveletekor?

Egy szempillatásbá el-változtatnak azok, és úgy állattatnak a' Christus itélő széki eleibe, 1 Cor. 15. 51, 52.

Mi módon itél a' Christus?

Igen

Igen szorossan, mind a' meg-ítélendő személyekre, s' mind a' dolgokra nézve, mellyekért itél: mindazáltal ő igen igaz ítélettel itél, 2 Cor. 5. 10. Act. 17. 31.

Mi lesz ki-menetele ez ítéletnek, az hiteleneknek?

Örökké-valo el-veszélék, az Ur tekén-teti elől, mind azoknak, kik szántszándékból, vagy tudatlanságból is meg-utálták az Evangeliumot, 2 Thes. 1. 7, 8, 9.

Hát az isteneseken mi lesz annak ki-menetele?

Istennek és a' Christusnak világoslátása, vélek közösülése vég nélkül, és örökké-valo békeségek és dicsőségek, mind lelkekben, mind testekben, telyleseben mértékkel, hogy sem azt az ember szíve most meg-foghatná, vagy valamely szent az előtt azzal élhetne, 1 Ján. 3. 2. Ján. 17. 24. Phil. 1. 23. Mát. 25. 34.

Az istenes házi Gazdákhoz való Jo Szo.

NEM kitsény oka (istenes gazdák) hazánkban, a' sok törvéntelenségnek, az Isten

H 7

nem

nemzetünk elpusztítására onszoló véteknek ez, hogy a' gyermekek és ház-népek nem tané-
tának, sem a' külső, sem a' belső dolgokban. Sok házi Gazdák ez jó tisztekből majd tellyes-
ségesen ki-mosdottak. Ez az oka ugyan-is, hogy oly sűrűn hazánkban, mineműiek az A-
tyák, olyak a' fiak: Ravaszok az Atyák, csalár-
dok a' Fiak: Részegesek az Atyák, tobzodók
a' Fiak: Orvok az Atyák, s' lopok a' Fiak: Sőt
ez-is meg vagyon, (se bányák az Istenfélők,
holott a' gonoszoktól igazat írok) hogy Prádá-
lok, kuzókvonók az Atyák; Tolvajok, nyu-
zók fosztók a' Fiak. Boldog Isten! Honnét-
vagyon ez rettenetesség? Innét kétség nélkül,
hogy Abrahám nem tanította meg, az ő házok
népét az Urutaira. En meg-vailom az Istennek
fok kegyelmeit Nemzetünkben; De bizony
ohajtanám, ha ott az Új Testamentumbéli ke-
gyelmek killyeb terjednének még a' szolgákra
és szolgálókra-is, az Ur ígérete szerint, mely-
nek bőv ki-lövellése volt az Új Pünköst nap-
ján. Mert a' mint én ismértem, nem tudom, ha az
O vagy az Új Testamentumban lenni állásunké
fok szegény lelkeket hazánkban, kik a' Chri-
stus hitének csak A B Cjét sem tudgyák. Főkép-
pen a' szolgák és szolgálók, akar mint éllye-
nek, nem gondolnak a' Gazdák azzal, csak ő nékik
szolgállanak; maga azokra-is tartozik az Ur
ígéreti, Joel 2. 29.

Titeket azért minden Gazdák, Urak, Atyák,
Anyák,

Anyák, nem én, hanem az Isten kényszerét, em-
lekezzetek meg-tisztetekről, és építsétek a'
Jesús Christus hitiben a' tiéteket. Jo a' MI A-
tyankot, Credet és t. tudni, de azokat énteni, és
ugy tovább menni-is kellene. Istenesen rendelték
az Ur szolgálai hazánkban a' Catechizáló prédi-
cator, szívesen el-híszem, sokan catechizálnak-
is közösségesen, a' Mesterek-is tanétyák, a'
kik a' Scholákban járnak: De bizony, mind e-
zek felett, erős számat vélsen a' nagy Ur titőle-
tek, a' leg kistebbik cselédetekről-is. Vadnak
(mint oda elő írtam) mely szerént tanéthatná-
tok; De im ez ugyan arra adott kezetekbe,
hogy ha azok alátok vettetek, nevellyétek fel
őket a' lelkiekben, hogy sem ez életben gyalá-
zatot, keserűséget, sem ama' rettenetes ítéletkor
örök píróságot fejetekre ne hozzon Gazdasági
tok, cselédetekkel egy-gyütt, az hol bizony
minden házi Gazdától számat vélsen a' nagy
házi Gazda a' dicső Christus.

Ezt én csak tizenkét szeletekre osztottam;
mint odabé meg-ismértem amaz apro írásokkal
tölt választékból. Testi koftyát mindennap ki-
 kell adnod Cselédednek; Ez Prebendából bá-
 csak egy egy szeletet adgy jól minden holnap-
ban, szegényeknek lelkek eleibe, esztendő a-
latt, ugy meg-bizlalhatod, én rá felelek, hogy
az után mind Istennek s' mind tenéked, sok
szerte job cseléded lélsen, és ugy mind ez élet-
ben s' mind a' következőben, egész ház né-
pűről való boldogságtok. A M E N!

S Z E N T E K
N A P I - S Z A M A ,

melyben

A' meg-ujjult szent és kegyes
léleknek minden-napi tisztei
ugy irattatnak-le, csak tiz Reguláts-
kákban, hogy a' mely istenes életre-
vagyóldók ezeket, ilyen rövid mint
pásztiákbéli munkájokat, mindennap
véghez viszik, szaporán előmehet-
nek a' szentségben, kívánt boldog-
ságokra.

Fordétatott

M I K O L A I H E G E D Ű S J A N O S által,

Teremt. 17. 1. Járj én előstem szűntelen, és légy
álhatatos.

Solt. 90. 12. Taníts-meg Uram minket a' mi
Napink számaira.

35(0)88

S Z E B E N B E N ,

Nyomtatta SZENCI K. ABRAHAM.
c10 10c Lxv.

A' dicséretes hírű tudos férfiaknak,
 V A C I A N D R A S és
 K O M A R O M I I S T V A N
 uraimnak,

ennek a' Váradi { Schola mesterének,
 s'amannak a' Pataki {
 Az Urban kedves Atyámfiai, kegyelem,
 és minden jó áldások, a' Jehováatul.

Istenes szeretetbéli Atyámfiai,

A Lig adatik külső jó munka-is, a'
 melynek ellenzője nem találkoznék,
 Menyivel inkább, az Isten Ecclesiá-
 ja építésére való jó cselekedetek ellen, ugyan
 bokrossával tódulnak minden feől az akadá-
 lyok. Mert az Ur kedvesinek ama' fő patva-
 rosa, a' Sátán, az ő gonosz cimboráival, e'
 világgal és a' testtel össze-erkütt ennek épü-
 leti ellen, és mihelt ennek építésére való jó
 dolgot saját valahol, ottan ha külső szélve-
 szet nem támaszthat-is ellene, csak az indu-
 latokban-is, addig sürgölődik hogy néha rest-
 séget,

réget, kényeséget, néha félénkséget, néha nagyra-vágyást, néha az éperő eszközöknek alatonétását, az ugyan jó dolgoknak is ocsárolását, és egyéb rossz képzéseket férkesztet. Az előtt-is ugyan, de kíváltképpen miolta ez együgyű Fordétásoknak nyomtatásokhoz fogtam, sujtolt engem is ottan ottan, eféle képzésekből, hitván maga-szeretéből (mellyel tudom meg is győzött némelyeket) és egyéb vétkekből font korbácsával; minémű volt ez tudniillik, hogy efféle apro munkák mellett, se magamat ne fárasztanám, se állapotomat ne fogyatnám. Holott ezekkel igen kevés hasznot tennék, sőt magamat, csak az emberek szájába adnám csufiágul, az ilyen együgyű dolgokért; De meg-győzte a Lélek minden szer, áldott a diadalmaskodo Ur érte, ez ő ostromokat, és vissza-verte, a testet ezzel, a többi között, hogy ha most ötet kényesgetem, az ő kívánsága szerént nyugotom, és az Ur munkájára fel nem verem, lelkemnek hoz nyughatatlanságot ez tunyaságó, szintén bálálom oraján is, melynek csendes léteré mindennap készülök: E világot is soképpen: Az

ő dicsőség adására, vagy azt el-vonására keveset hajtok, mivel az inkább dühőség a' szegény léleknek, hogy sem dicsőség, főképpen ha annak, vagy el-nyeréseért, vagy el-vesztéseért, az Ur dicsőítésében harra-állunk. El-vesztését a' nincsennek nem feltem, s' a' mi vagyon, ám kitényülljön, csak az én dicsőségem Uram tiszteleti általam az ő aprodiban nőjjen. Nagybóttani azt nem is keresem itt. Mert hiszem csak egy oly Disputatio irásfal is, jól elő rugaszkodhattam volna abban, mind itt, s' mind nemzetünk között: Avagy másképpen is, ennyi bajjal, nagyobb is tehettem volna; De én bizony amazt mint nem keresem, ugy itt is nem igyekezem annyéra a' nagyokat, a' tudosokat nevelni, mint az együgyű gyengéknek, az aproknak, lelki növéseket ohajtozom. Es ez a' vég, melyért a' töb apro, s' e' leg kisebb fordétásban is, örömeft fáradtam, s' kész szívvel költöttem. Ezt penig Kegyelemeteknek dedicalom, az Urban szerelmes Aryámsiai, a' kik közzül egyik meg-batározatlanul illyent, másik nevezet szerént ezt is, énnékem commendálta, néhai

budosáfunkban, hogy tudniillik csak ez-is hasznos volna megfordítani, ha ki cselekedné. En az Ur segédelméből, meg-emlekeztem jóvállastokrul, és ugyan csak úgy, mint egy tíz pásztárban, az Ur Napi-számosi eleibe adtam, kiket ő Felsége, mindennap hív a szentség munkáira. Vegyének azért olyan szível, mint én adom, és ha mások meg-vetnék is, kedvellye Kegyelmetek, és adgyátok az Ur kedvesi eleibe ezeket is, azokkal az Istenül vótt ajándékokkal mellyekkel az Ur bőv mértékkel boldogította kegyelmeteket. Noha csehély vízben nem foghatni nagy halat; kísény ez is és csekély, mindazáltal, ha Kegyelmetek szívesen meg-olvassa, másokkal is olvasztatja s commendálja véghez vinni, én oly hiszemben vagyok róla, hogy még a nagygyai közzül is meg-foghat Kegyelmetek, a mi dicső nagy Urunknak. Erre, és minden jó dolgaira, adgyon az Ur mennyei erőt Kegyelmeteknek. Írtam Pünköszt harmad napján, Belgiomi bujdosásomban, 1648.

M. J.

SZENTEK NAPI-SZAMA.

melynek

Véghez-vitelében, minden Ujjá-született hiveknek munkálodniok kell minden napon.

K E R D E S.

Itsoda Regulákat adhat sz énnekem, mellyekhez szabván magamat életem idvesítes, s az én Istenem előtt kedves lehessen, és a szentségben naponként eled mehessek?

F E L E L E T.

Az Isten Lelke bőven elődbe adta a' szent Írásban, azt olvadd, tanuld: szép rövideden meg-találod a' Praxis pietatisban is (a' 313, 314, és 106 leveleken, a' Váradai nyomtatás szerént, mely volt 1643. észendőben.) De im aonál is rövidebben elődbe írom én, azokat az ujjá-születteknek Reguláit, mellyeket te, mint egy Nap-számot, ha mindennap törekedel véghezvinni; Istennel járhat sz, és úgy meg-tudharod

nap-

napjaidnak számaid, hogy bölcs szívet vévén, el-
éred kívánt boldogságodat.

I. T I S Z T E D.

A' te eredetbeli romlottságodnak erője légy örök-
ké. Gondold-meg, az a' természetű veszett-
ség, melly igen hajt és kizsír tegedet szüntel-
len, minden gonoszra, és alkalmatlanít tégedet
csak mi jora-ra. Nyegj azért és busongj az a-
latt, sőt ugyan írásd-meg azt a' te nyavalyásá-
godat, mint szent Pál cselekedett, Rom. 7. 24.

A' te cselekedetiből bűneidnek is tudását vegyed,
ugy-mint a' te gondolatid, szójáid és cselekedet-
tidben lőtt foyratkozásidnak. Es azon igye-
kezzél, hogy, a' mint minden reggel, magadat
fel-fegyverkeztetted, és egész nap estig ellene-
strásáltál a' bűnnek, ugy még-is, mivel annak
motskálul nem ohattad magadat, soha addig á-
gyadba ne menny, mig Istennel meg nem
békéllel.

Ez meg-békélést kell tenned négy utakon:

I. Meg-bánván, és meg-valván bűnei-
det az Istennek, ezt szerezvén, hogy a' te
szíved törődhesék és szomorkodhasék
azokért, némelly efféle szíved kemény-
ségét meg-olvaszto elmélnedések által,
ugymint:

1. Az Istennek hozzád valo meg-becsúlhe-
tetlen jóságáru gondolkodván, 2. A'

2. A' bűnnek minden uton valo haszon-
talanságáru és oktalanságáru.

3. Arrul a' szörnyű kárhozatrul és bünte-
té sekrul, mellyek a' bűn miatt, a' szegény lé-
lekre következnek, és t. Ján. 3. 19.

II. Hívén és bizván te magadat, e-
gészlen a' Christusnak igazságára, a' bűn
bocsánattyaért, és az Istennel valo meg-
békélésért, Rom. 3. 22, 24, 25.

III. Az Isten ígéretihez ragaszkod-
ván a' meg-engedésért és a' békeségért,
Esa. 43. 25. Rom. 5. 1.

IV. El-várván, mig az Ur tenéked
szollyon és meg-felcillyen, Solt. 85. 9.

II. T I S Z T E D.

Azon légy, hogy a' Christussal eggyesülhes,
és hogy az ő hozzád valo közöd s' jussod, napon-
ként inkább inkább meg-erősítellesk, és meg-mu-
tattasék, hogy te az ő szőlőjében, egy kelleme-
tes szőlő veszfő vagy, és egy jelestag, az ő te-
stében, 2 Cor. 13. 5.

Ez is lehet három utakon:

I. A' Christusban valo hitednek min-
dennapi meg-ujjítása által, a' hitnek ki-
válté

váltképpen abból a' munkájából, melly által a' lélek őszve-köti és csatollya magát a' Christushoz, reá támasztya, sőt ugyan ősztonózi, önnön magát a' Christusra az idveiségeért. Cselekedgyed hogy a' te szived ugyan kíváltképpen valo kellemetes modon munkálodgya ezt az ő tisztit, vagy mutassa ki ezt a' hitnek első fő munkáját, cselekedetit, az egész lélek tekinteti előtt. Ennek mindennapi gyakorlása neveli és csudálatosképpen erősséti lelkedben, a' hitnek Isteni magvát, és meg-éreztetit lelkeddel annak saját munkáját: Gyakorolván a' hívél, meg-érzed, a' tennen szivedben hogy te hiszelsz. Es ugy magadban léfzen tanubizonságod, hogy te a' Christusban vagy. 1. Ján. 5. 10.

II. Szivednek ebben valo meg-vísgálása által, tudniillik mitsoda fundamentumon vötte ő el a' Christust, hogy tiéd legyen.

Őt fundamentomok vadnak ez aránt:

1. a' te bűneidnek látása, és azoknak érdeme.

deme, hatalma és büntetéfinék, s' azok miatt való nyavalyáságnak érzése, Mát. 9. 13.

2. A' Christusra valo szükségednek látása és érzése a' tennen szivedben, hogy ő meg-váltson, meg-igazérson, meg-szenteljen és idvezérson tégedet; ugy hogy különbben te végképpen el-veszett, és örökké elnyomorodott volnál, Luc. 19. 10.

3. A' Christusnak szabados és közönséges eleikbe adattatása Istentől, mind azoknak a' kik őtet hittel veszik, Ján. 3. 16. Itt ez aránt sok féle ígéretek vadnak, e' végre; De az Isten minden kénálásának, és a' Christust, a' szegény bűnös léleknek, ajándékozásának fundamentuma, mind csak az ő szabados kegyelme, gazdag könyörületessége, és érdemletlen szerelme, Ephes. 2. 4, 5, 7. Tit. 3. 4, 5, 6.

4. A' Christusnak édes és kegyes hívogatása, hogy mennyenek ő hozzá mind azok, kik el-fáradtak bűnök alatt, Mát. 11. 28. Vegyenek ő tőle bort és olajt, a' kiknek nincsen pénzek, semmi méltóságok avagy érdemek, ő magokban, Ela. 55. 1.

5. Sokolyan hitván bűnösök, nyavalyások, mint te is vagy, kereszterének a' Christustul, és ugyan fel is találtattanak a' Christusban. Mint erre lásd, 1 Cor. 6. 9, 10, 11. 1 Tim. 1. 13. Szent Pál káromkodo, Christust üldözö vala: Manasses bálványozo; s' még is irgalmáságot nyertek, úgy többek is; Hát te miért nem nyerhetnél? Így melynél világosabban meg-szemléled te azt, mitsoda fundamentumon fogtad el a' Christust, annál világosabban meg-láthatod a' Christushoz való részes voltodat, titulusedat is, mely a' te lelkednek meg-bizonyosítatot.

II. Meg-cirkálván ezt is, és jól eszedbe vévén, mitsoda módon vészted te napontként a' Christust. Melly ez:

1. Hogy ha te egészen le-tészedé, a' magad igazsága felől való minden hittségedet és vélekedésedet. Ugy hogy a' Christushoz mégy te, magadnak meg-űresztésével, igen szegényen, sőt mint egy semminek láttatván a' tennen szemeid előtt, és méltatlannak, ki őtet el-vegyed, Márc. 8. 34. Phil. 3. 7, 8, 9.

2. Hogy ha te csak egyedül a' Christust fog-

tadé-

tadé-meg, a' te hitednek üres kezeivel, semmit a' Christussal öszve nem köt vén, az idvesség dolgában. Mint a' szent Márttyrok, még az oszlophoz kötöztetvén is ezt kiáltottak:

Egyedül csak a' Christust! Egyedül csak a' Christust!

3. Avagy veszedé eszedbe, hogy az Atya, a' te szivedet vonzza a' Christus után. Ján. 6. 44. Melly ama' nagy éhezés és ohajtozo kívánság, mellyet soha a' Christus nélkül meg-nem élégéthet sz. Ugy hogy mind a' te ítéletednek, s' mind indulatidnak folyamattya, egyedül csak ő reá folynak, Phil. 3. 7, 8. 1 Cor. 2. 2. Gal. 6. 14.

4. Hogy ha te úgy veszedé a' Christust, mint Uradat, Királyodat, ki tégedet igazgasson; mint Jესusodat, ki tégedet idvezétsen, Col. 2. 6. Ugy mint azt, a' ki tenéked mindenekben minden, bölcseséged, igazságod, megszenteltetésed, váltságod, lelki ételed, öltöztetésed, erősséged, sőt életed, 1 Cor. 1. 30. Ján. 6. 48. Roman. 13. 14. Phil. 4. 13. Gal. 2. 20. Col. 3. 3.

5. Hogy ha te a' Christust keresed, es reá

I 3

ohajto-

ohajtozol (a' tennen lelki szükségidnek és fogatkozásidnak érzése kívúl) az Isten minden közönséges és kiváltképpen való rendelésiben, ugymint az Igének, Sacramentumoknak, könyörgéseknek, szent Elmelkedésnek szolgálattyaiban, s' nem csak úgy, mint a' megszenteltetésbéli tulajdon munkáidban, hanem ugyan úgy, mint az Istennek arra való Rendelésiben, hogy a' lelkednek Christussal való közösülésére, és annak bizonyosodására légyen.

Ezekről való gyakor elmélkedésed és isméréted, meg-mutatnya néked, a' Christust el-vétednek modgyát, és bizonyosá tévzi néked a' Christushoz való jussodat és közödet.

III. T I S Z T E D.

Igyekezzi azón, hogy vonhas és mint egy folyamrathas a' Christustul (a' hitnek hatalmasson szivo és hozzád-vonó ereje által) elégséges lelkitehetséget, mindennapon arra:

1. Hogy véghez vihed minden tiszteidet és szolgálatodat, Phil. 4. 13.

2. Hogy gyakorolhassad a' beléd oltatott kegyelmeket és ajándékokat, 2 Cor. 3. 5.

3. El-

3. Ellenek álhas minden késértetidnek s' meg-veszetségidnek, és őket erőssen meg-győzhessed, Rom. 8. 37.

4. Hogy fel-vehess és el-szenvedhess minden próbákat és nyavalyákat, Ján. 1. 16.

Minden reggel vífely gondot arra, hogy annyéra való mennyei ajándékokat nyerhess a' Christustul, a' mennyire szükséged leszen az egész napon, sőt minden alkalmatossággal, ha mi esik rajtad azon a' napon. Meny a' Christushoz örökké, a' bölcseségért, a' melynek igazgatni keil tégedet: A' szentségért, melynek el kell bélyegezni tégedet: Az erős vállakért, melyeken el-hordozhassad a' te keresztedet: Az erőért, mellyel ellenek álhas a' te késértetidnek, és a' tehetségért, mellyel véghez vihed minden szolgálatodat, ugymint tennen szolgálataidat és tiszteidet.

E' végre munkálodtasd naponként, hitedet, a' kegyelemnek és az erőnek ígéreteiben, mellyek vadnak, Ján. 1. 16. Ezech. 36. 26, 27. Esa. 44. 3. Zachar. 10. 12. Ezek, és a' több ezekhez hasonló ígéretek bizonyosétanak tégedet, Isten által, hogy te elégséges kegyelmeket és ajándékokat véhetisz, az Ur Rendelésével va-

lo életre, melyek mint egy csatornái és csővei, avagy eszközei azoknak, a Christustul, magadhoz vonására.

Ez az út és eszköz, mely mindeneket a' Christus erejébe vitzen, és a' te lelkedbe is a' Christusból oly nagy részt vészen, hogy nem te, hanem a' Christus éllyen te benned, Gal. 2. 20.

IV. T I S Z T E D.

Véghez vigyed mindennap a' te tisztetted, és szent szolgálatodat, mind közönségesen s' mind kiváltképpen magadban, (kiváltképpen ez bármakar, úgy mint az Imátságot, Elmélkedést és szent Olvasást) és tégyed ezeket tiszta igyekezettel, indulatid hévségével, szorgalmatossággal és gyönyörködéssel, Jerem. 48. 10. Mát. 1. 14. 1 Chron. 21. 24.

E' végre azért.

1. Vigyazz ez tisztettedre, szivedet tartás jó moddal és jó formában ezekre, a' büntül meg ne ferteztessek, és e' világtul el ne vonattassék s' meg ne mentskoltassék, Ephes. 6. v. 18.

2. Igen alkalmas időt rendely mind ezeknek végbe vitelekre, midőn te nem vagy rests és tunya. Kezd el a' napot mindenkor,

az

az Istenről való gondolatodon, Solt. 57. 7. 8. 9.

3. Légy ugyan voltaképpen szívesen és valóságosan azokban Istened előtt: úgy igyekezzél, mind azokat a' tisztetted, megérzeni szívedben; hogy azok meg-elevenétték és felgerjeszszék a' te indulatodat.

Ez izent tisztetted és szolgálatid igen építések, és jövőendő nagy hasznára s' vigasztalására szolgálnak a' te szegény lelkednek. Mert ezek tulajdonképpen arra céloznak, és oda-nyujtyák a' léleknek ama' jó és áldott mennyei boldogságot, sőt ugyan fel-nevelik s' biztallják a' menyekre, a' szegény bűnös lelket, Tórv. 4. 29.

V. T I S Z T E D.

Minden reggel erősíts-meg te magadat a' rut kívánságok ellen, melyekre természeted szerint igen bajlando vagy, avagy félsz, hogy azoktól meg-késértettel: akar boldoszkodás, hirtelen harag, bujálkodás, kevélység, akar fősvénység, és akarmi véték légyen-is az.

Ennek kell lenni fokképpen.

1. Azok az Argumentumok erősségéket te magadban való szent okoskodások által, melyek vétettek ezeknek szomorú munkájoktól

15

és gyű-

és gyűmölcsöktől, ugymint haszontalanságok, rettegetések, becstelenétektől, és t. Ezek fel fedezik, és ki-mutatják a te bűneidnek oktalanságát, és ezt részik, hogy meg-szégyenlyed azokat. Mint p. o. így elméledgyél: En kevélykedgyem? Ha azt részem, bizonyos dolog, hogy el kell vesznem. Mert a kevélység után, romlás, veszedelem következik, és a fennyen láto lélek előtte jár az eszereknek, Péld. 16. 18. Az Isten engem ellenségének tart. Mivelő a kevélyeknek ellenek áll, és szembe hartzol vélek, Jac. 4. 6. Megharagudgyamé? avagy hirtelen fel-gerjedgyeké? Ne: Mert ha én szabadságot adok belől a mérges indulatoknak, kívül a Sátánt vizsgálza nem verhetem, és meg nem tartoztathatom: Avagy én meg-szomorézanámé haragommal a szent Lelket? Ephes. 4. 26, 27, 30, 31. Fősvény legyeké? Így én rettetes: vétkes lennék. Holott a pénznek szereteti minden gonosznak gyökere, 1 Tim. 6. 10.

2 Meg-fontolván elmédben, azok a bűnök ellen való parancsolatit Istennek, Péld. 6. 23, 24. és büntetesis. Ugymint, a kevélységére

ségért Herodest, A&. 12. 23. A' Tobzodásért, ama' buja Gazdagot, Luc. 16. 23. A' Fősvénységért amaz embértelen Nábált, 1 Sam. 25. 38. mint büntette volt Isten meg.

3. A' bűn öldöklés ígéretinek szivedre szoross alkalmaztatása által, mint meg annyi flastromoknak sebeidre, a' te álnokságidnak meg-bírasára és el-temetésére, Mic. 7. 19. Rom. 6. 14.

4. Vonván és mint egy erőt szíjván lelkednek a' Christus halálából, melyben a' bünt meg-ölo hatalmas tehetség vagyok, Rom. 6. 4, 5; 6. Phil. 3. 10.

VI. T I S Z T E D.

Igyekezzél szivedet erőssen függesztetni az Istenre, bizván ő beane és alája vetvén ő neki magadat, minden félelmek, gondok, kételkedések, próbák, és annak a' napnak minden nyomoruságiban, Mivel hogy elég a' napnak az ő nyomorusága, Solt. 112. 7. 2 Sam. 1. 15. 26. 1 Sam. 3. 18. Mát. 6. 34.

E' végre azért:

I. Eszes légy a' te személyedbeli próbáidnak és háboruságidnak eleve-meg-látá-

lárására, akar mellyek legyenek-is azok,
Péld. 22. 3.

II. Okoson járuly az Urhoz, fiels és fúls az ő nevehéz. Mert Isten a' bátorságos lakásnak erős kő-sziklája, kihez a' ízegény lélek örökké bizvást folyamodhatik, sőt azt fogadgya, hogy valakik úgy mennek ő hozzá, mind idvezéti azokat, *Solt. 71. 3. 1 Pet. 4. 19.*

III. Kiváltképpen ajánlyad Istennek azt a' te dolgodat, és bizd az ő erős kezébe, mellyet te leg inkább kívánsz megtartatni, avagy a' melynek el-vesztésétől félsz, *2 Tim. 1. 12.* Akara te életed legyen is, akar szabadságod, hied-neved, barátid, eledeled, és t. Ha sonloképpen, a' mi ből te ki-fejtdődni akarnál ha az kételkedés, *Solt. 37. 6.* Avagy Annak bé-töltését kívánnád-is, ha mi szűkölködéted vagy, *Péld. 1. 6, 7.* Avagy el-vétetni o-hajtanád, ha az valami kereszt, *Solt. 50. 15.* Es egyszer s' mind azokkal a' dolgokkal egygyütt, vessed minden gondodat, félté-fedet, bánatodat, és elmédnek minden
azok

azok körül valo búsongásit, egészen az Urra, *Mát. 6. 31. 1 Pet. 5. 7. Solt. 55. 22.*

IV. Ujjetsd-meg hitedet, az olyan igéretetek által, mindennap, mellyek leg inkább tartoznak ez te jelen valo állapodra; ugymint:

1. *Annak bé-töltése felől, ha mi szükségben vagy,* *Solt. 34. 8, 9, 14. és 37. 3. és 84. 12. Mát. 6. 30.*

2. *A' védelmezés felől, ha mi veszedelemben vagy,* *Solt. 34. 7, 8.*

3. *A' ki-szabadítás felől, ha nyomorúságban vagy,* *Job. 5. 19.*

4. *Az igazgatás felől, ha kételkedésben vagy,* *Jac. 1. 5.*

5. *Mindeneknek jó és meg-szenteltetett hasznai, és azokkal idveséges élés felől,* *Tórv. 8. 16. Jac. 5. 11. Rom. 8. 26. Sid. 12. 10.*

V. Igyekezzél meg-látni az Isten kezét, hinni az ő szerelmét, és minden szelédséggel s' békeséges-tűréssel egészen alája-adni magadat, az ő akarattyának, minden nyavalyáidban, *Solt. 39. 9.*

Sid. 1. 2. 6. Jelen. 3. 19. Mát. 26. 39.

VII. T I S Z T E D.

Szerezd-meg, és szüntelen tartsd gyönyörű édes izit a' te keresztyeni privilégiumidnak, mellyekkel te fel-ékesítettél, a' menyiben új teremtet állat vagy, a' Christusban, ugymint:

1. A' te méltóságodnak iartis-megizit, hogy tudniillik te az Istennek Fia vagy, 1 Ján.

3. 1. 2. A' Christusnak Attyafia, Sid. 2. 11. A' fényes egeknék örököse, Jac. 2. 5. Es ama' felséges mennyei hivatalnak részese, Sid. 3. 1.

2. A' te szabadságodnak, hogy te az Urnak Szabadosa vagy, 1 Cor. 7. 22. Es ki-szabadéttartott vagy minden ellenségeidnek kezéből, 1 Sam. 12. 11. 2 Kir. 17. 39.

3. A' te győzedelmednek, hogy te a' Christus által győzedelmesb vagy, ez egész világ minden teremtetett-állatinak meg-győzőjénél, 1 Ján. 5. 4. Mint ki meg-győződ ama' gonoszokat, a' kísérteteket és üldözéseket, Rom. 8. 35, 37.

4. A' te bátorságos állapotodnak izit, hogy tenéked a' felséges Isten oltalombástyád, Solt. 48. 2. Az ő gondviselése, erős gyepűd, Job.

Job. 1. 10. Az ő Angyali, Strásáld, Solt. 91. 11. és 34. 8. Irgalmassága, környékező rekeszed, Solt. 32. 10. Mert az Isten igéretti Salvus conductusod, avagy oltalom leveled, egész életednek védelmezésére, Sid. 13. 5, 6.

5. A' te gazdagságodnak, minémű a' te mennyégben örökké tartó jószágod, Sid. 10. 34. Meg-veszhetetlen örökséged, 1 Pet. 1. 4. A' dicsőfölgnek országa, az életnek coronája. Holott te vagy az Istennek örököse, s' a' Christusnak örökös társa, Rom. 8. 17.

6. A' te örömednek és kedvednek izi-ü örökké benned legyen, a' mely nemében és becsiben igen drágalatos, mértékében igen bőv és telyes, Solt. 16. 11. Meg-gondolhatatlan békeség az, Philip. 4. 7. s' ki-beszélhetetlen vigasság, 1 Pet. 1. 8. melly a' te Uradnak és nagy gazdádnek öröme.

Szerezd-meg a' te szivednek meg-illetetését és öröme indétatását mind ezekkel, ugymint: sajátiddal: Szivogassd, és mint egy bopjad s' rá-gitsályad azokat rólok való szíves elmélkedésed által: Tegyed és meleggesd azokat szivedben, szorols magadhoz kapcsolatások által, ki-szélesítvén azokat indulatidra-is. Vessd-e-lelkedbe

lenekbe ez teleki privilegiomdat minden ideig-
 valo szorongattatásidnak, eggyiker másikkal
 ellenbe sőt ugyan szembe-állatván, nem kü-
 lömben, mint megannyi menyeyi barátodat, földi
 ellenségednek ellenekbe: A' te Christusban-
 valo felséges méltóságodnak: Bgekbéli kéntse-
 det e' földi szükségidnek: Jövendő örömedet
 s' nyugalmaidat, mostani bánatidnak s' nyughat-
 talanságidnak. Ez nem csak békeségessé télen-
 tégedet, ez élet nyomorúsági alatt, *Rom. 12. 12.*
 hanem ugyan örvendeztet is azokban, *Rom. 5. 3.*
 és győzedelmesét azokon, *1 Cor. 15. 55.* Így tölt
 az Apostol, *Rom. 8. 18. 2 Cor. 4. 17. és 6. 8, 9, 10.*

Ezek ösztönöznek a' te szent szolgálá-
 tidra és tisztetdre, *1 Pet. 2. 9, 11, 12.* és meg-
 oltalmaznak az el-lankadástól azokban,
2 Cor. 4. 16, 17. és szived háborgásátul,
Ján. 14. 1, 2.

VIII. TISZTE D.

Szenteltyed az Istent mindennapon szivedbē,
1 Pet. 1. 15. Tegyed őtet félelmeddē, *Esa. 8. 14.*
 Szerelmeddē és gyönyörűségeddē, *Solt. 54. 6.*
 E' végre:

I. Gyakorta legyenek mély és tiszte-
 lő gondolkodásid Istenről, szives el-
 mélkedésid az ő dicsőséges tulajdonsá-
 girol, úgy mint bölcseségről, hatalmá-
 rol.

rol, igaságáról, irgalmaságáról, és t. Es
 úgy munkálodgyál azok körül szivedbē,
 hogy az eggyezőven hangicsálhasson, és
 mint egy Echozhasson azokra, tisztá-
 engedelmes és meg-olvadott indulatok-
 kal. Ez te benned élteti és ugyan fel-ne-
 veli az Istent természetet, *2 Pet. 1. 4.*

II. Igyekezzél fel-indéatni az Istent
 nek minden munkaitul, egymint:

1. Szemlélni és csudálni az Istent bölcsesé-
 gét a' teremtett-állatokban, *Solt. 136. 5.*

2. Nézni és kóstolni az ő jövoltát irgal-
 maságában, *Solt. 34. 8.*

3. Meg-ismérni és félni haragját minden
 ítéletiben, *Solt. 119. 120. Hab. 3. 16.*

4. Meg-felelni az Istengondviselése ké-
 szolgáltatásának illendő készséggel: Viseltye
 szived az Istent minden cselekedetinek indu-
 latidbéli pecsétit és ki-rajszolásit, *Esa. 26. 8.*

III. Kűzködjél Istennel, a' könyör-
 gés, és a' hívés által, a' hus szivért, *Ezec.*
36. 26. mely az elmében fogontatik ki-
 váltkeppen az Istentől való gondolatok
 által.

IV. Szabá

IV. Szabjad a' kiváltképpen való indulatoknak ígérteit magadra, ugymint:

1. Az ő szeretetiről *valot*, Törv. 30. 6.
2. Az ő Felelméről *valot*, Jer. 32. 40.
3. Az ő benne Gyönyörködésről *valot*, és többeket. Efa. 58. 14.

Ez ígéretekben annyi melegség és élet vagyon, a' menyi elég a' te hideg, sőt ugyan meg-holt indulatidnak meg-melégatására és elevenítésére. Azért fízüsen kapcsold magadhoz ezeket.

IX. T I S Z T E D.

Szerezsz oly köszönséges lelket, melly által, nem csak magadnak élni igyekezzel; Hanem a' mellyel:

1. Esőben-is meg-emlekezzél a' Jesus Christus dolgairul, még pedig oly természeti hajlandóságodbol, mint ha azok saját magadéi volnának, Phil. 2. 20, 21.

2. Nezz a' mások dolgára-is, de főképpen tedd eleibe a' Jerusalemboldogságát, a' te kiváltképpen való örömednek-is, Solt. 137. 5, 6. Es az Evangelium szabadságát, a' tennen szabadságodnak-is, mint Sz. Pál cselekedett.

3. Sirj a' te időbeli vétkeken és gonofságokon, mint a' Jerusalembéli szentek cselekedtek, Ezec. 9. 4.

De

De kiváltképpen esék-meg szívéd:

I. Az Anyaszentegyház nyomorúságán, és azon, midőn az Isten rendelési, a' lánőnek, a' tévelygések és tudatlanságok ellenbe nevednek: Midőn az Isten üggye el-nyomatik, tisztéleti félre tétetik és gonofsra fordítatik: Midőn oly dollog esik, melly a' Religiót sujtollya, sértegeti, és az Evangeliomnak akadályokat szolgáltat. Ha a' frigy láda el-ragadtatott, még vigasztalásod-at is lkabodnak nevezzed, 1 Sam. 4. 21, 22.

II. A' Joseph nyomorúságán, Amos 6. 6. Az Isten szolgainak szenvedésen, akar a' Tanétók, akar a' Népek legyenek-is azok. Ohajts ő vélek, szánakozzál rajtok, Sid. 13. 3. Nehem. 1. 4. Erezzed te-is a' tennen szívédben, az ő keferúségeket, és buzgovan könyörögj érettek. Mint az Ecclesia cselekedett Péterért, Akt. 12. 5.

III. Az időknék jegyein, Mát. 16. 3. Mellyeket a' hypocriták meg nem különböztethetnek (noha ők e' világiakbā igen eszelek) a' minéművek ama' kefer-

ves

ves fájalmaknak kezdeti, és az Ítélet elközelítésének jelenségei, ugyanint:

1. A' bűnnek igen nagy közönséges volta, tudniillik minden féle verkeknek, a' nagy Cégéres verkeknek is, minden nemeiben, felémelt kézzel, a' természet világa és a' kegyelemnek eszközei ellen, Ezech. 12. 23.

2. Az Isten Rendeléseinek megutálása, és az ő szolgálival való gonosz vétel, 2Chr. 36. 16.

3. Az Isten dicsőségének el-távoztása az ő házából, Ezech. 9. 3.

4. Meg nem jobbulás sem az előbbi, sem a' jelen való ítéletből Istennek, Levit. 26. 14. a' rész végeig.

5. Sok Istenes igazaknak el-halások, Efa. 57. 1. Es egyebeknek a' titkos helyekre való vitettetéseik.

6. Az Isten haragjapohárának kiöntetése a' tenger mellyéki népekre, Jer. 17. 12, 14.

7. Lelki ítéletnek víz-özöne, ugyanint a' tévelygés lelkének, babonáságoknak, Istenről el-szakadásoknak, és t. mely közönségesen véget ér, az ideig való csapásokban, Efa. 6. 10.

Immár

Immár azért, holott a' szent Lélek oly közönséges lélek, ki lélegzik és munkálodik a' Christus titkos testének, minden tagaiban; Ezokáért te is elsőben könyörögj azért, Luc. 11. 13. és egyszer s mind hídgy ő érette, Gal. 3. 14. Ezech. 36. 37.

X. T I S Z T E D.

Igyekezéssel naponként el-vonni szivedet e' világtól, sőt mind azoktól, és azokban tettő vigasztalásodtól, mellyek teneked legdrágábbak, gyönyörűbbek, és édesebbek. Mineműek gyermekid, feleséged, barátid, jóvaid, szabadságod, házad, sőt életed is. Mert Urunk ezt kívánja azoktól, kik őtet követik, Luc. 14. 26. 27. Marc. 10. 29, 30. Ez el-készítettégedet mind a' szenvedésre s' mind a' halálra, midőn Isten arra hív tégedet.

E' végre, noh ugyan szívesen gondold-meg:

1. Hogy azok a' te szívedet meg nem elégíthetik, ha magadat azokkal megtöltöd is, Préd. 4. 8. és 5. 10. Hamar meg-unod azokat és meg-teled vélek, úgy hogy ottan kívánsz viszont újgyönyörűségeket, vagy inkább régiségeket, avagy valamit ezek felett.

2. Nem hogy azok meg-elégíthetnének tégedet, de inkább gyakorta adnak, visznek

visznek tégedet sok hitvanságokra, *1 Tim. 6. 9. 10.* késértetekre és sok gondokra, sőt világi lelkűségre-is, és ezek megakadályoztatnak a' Christus követésétül, *Mát. 19. 22.*

3. Sem az Isten haragjátul, a' halálátul, avagy az ítélettül azok meg nem tarthatnak, *Péld. 11. 4. Solt. 49. 8. 9.*

4. A' hitetlenek, kiknek örökkös javok e' világon vagyon, gyakorta nagyobb részét birják azoknak, *Solt. 17. 14. Job. 21. 7. 8. és t.*

5. Azok csak ez életre szolgálnak, míg mi a' koporsonak az innetső szélén vagyunk: Csak leg kisebb orvolságok sem lehetnek penig a' mi mennyei boldogságunkban. Midőn mi meg-boldogtatunk az egekben, semmit nem szűkölködünk eledel nélkül, öltöztet, orvosság, házasság nélkül és t. *Mát. 22. 30.* Mert mi olyak léfzünk, mint az Isten Angyali az egekben: Nem éhezünk tovább, sem meg-nem szomjuhozunk soha, *Jel. 7. 16.* Mert élünk ott az Isten Lelkének minden

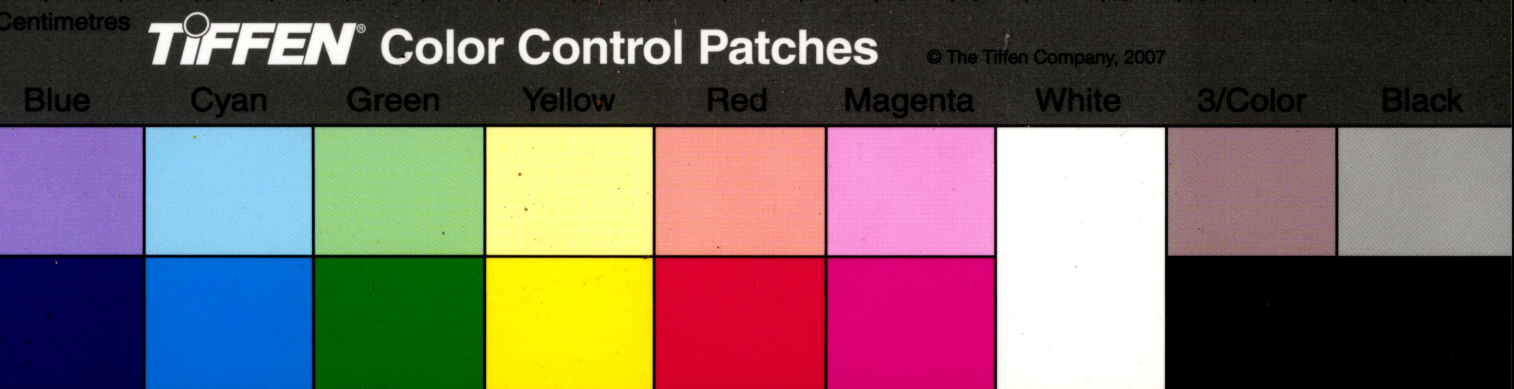
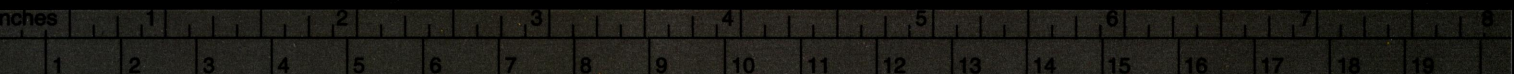
den elégsége által, mellyet soha nem szűkség ujjetani: Fel-öltöztetünk a' halhatatlanságnak ama' drága fehér köntöfebe, *Jelen. 7. 9.* Egy szoval midőn mi jutunk az egekbe, az Isten kiváltképpen való lakásának drágalátos helyébe, ott mi élünk az igen dicsőfséges Jehovának színével, és gyönyörű jelenlétével, magasztallyuk őtet örökké, mint annak céllját és kutsfejét, kiből a' milélkeinknek minden tehetségi meg-elégednek, kibeszélhetetlen gyönyörködéssel. Az Isten legyen minékünk örökké mindenekben minden, *1 Cor. 15. 28.*

E' tíz jeles tiszteidnek Summája.

1. Erezd vesztettséged jaagsd bűneidet,
  2. Christussal eggyesülly, s' erődsérsd hitedet,
  3. Ő tőle vonny jókra lelki tehetséget,
  4. Többekkeltedd ama' nagy fő tiszteidet,
  5. Bűnre hajlo váltod jókor meg-előzzed,
  6. Gonosz ellen szíved az Urra legezged,
  7. Lelki mi-voltodnak jó izit érezged,
  8. Szenteld Istent, s' Ő lefő félelmed, ferelmed,
  9. Benned élő lélek közönséges legyen,
  10. Vond-el szíved az el-mulandoktól éppen,
- Hogy meg-boldogullyunk a' fényesegekben.

A M E N.

214   S Z E N T E K
visznek tégedet fokhitvanságokra, *1 Tim. 6. 9. 10.* késértetekre és fok gondokra, sőt világilelkűségre-is, és ezek megakadályoztatnak a' Christus követésétül, *Mát. 19. 22.*

3. Sem az Isten haragjátul, a' halálul, avagy az ítéllettül azok meg nem tarthatnak, *Péld. 11. 4. Solt. 49. 8. 9.*

4. A' hitetlenek, kiknek örökkös javok e' világon vagyon, gyakorta nagyobb részét birják azoknak, *Solt. 17. 14. Job. 21. 7. 8. és t.*

5. Azok csak ez életre szolgálnak, mig mi a' koporsonak az innetső szélén vagyunk : Csak legkiseb orvolságok sem lehetnek penig a' mi mennyei boldogságunkban. Midőn mi megboldogtatunk az egekben, semmit nem szükkölködünk eledel nélkül, öltözet, orvosság, házasság nélkül és t. *Mát. 22. 30.* Mert mi olyak leszünk, mint az Isten Angyali az egekben : Nem éhezünk tovább, sem meg nem szomjuhozunk soha, *Jel. 7. 16.* Mert élünk ott az Isten Lelkének minden

N A P I S Z A M A.   215
den elégsége által, mellyet soha nem szükség ujjetani : Felöltöztetünk a' hatalmaságnak ama' drága fehér köntöfebe, *Jelen. 7. 9.* Egy szóval midőn mi jutunk az egekbe, az Isten kiváltképpen való lakásának drágalátos helyébe, ott mi élünk az igen dicsőséges Jehovának színével, és gyönyörű jelenlétével, magasztallyuk őtet örökké, mint annak céllját és kutfejét, kibem a' milelkeinknek minden tehetségi megelégednek, kibeszélhetetlen gyönyörködéssel. Az Isten legyen minékünk örökké mindekben minden, *1 Cor. 15. 28.*

E' tíz jeles tiszteidnek Summája.

1. Erezd vezettséged jajgató bűneidet,
2. Christussal egyesülly, s' erősiséted hitedet,
3. Ő tőle vonny jokra lelki tehetséget,
4. Többekeltted ama' nagy fő tiszteidet,
5. Bűnre hajlo völd jókor meg-előzzed,
6. Gonosz ellen szived az Urra izegezzed,
7. Lelki mi-voltodnak jo izit érezzed,
8. Szenteld Istent, s' ő lelkő félelmed, ferelmed,
9. Benned élő lélek közönséges légyen,
(Ha ez volna, több jót látnánk nemzetünkben,)
10. Vond-el szived az el-mulandokul éppen,
Hogy meg-boldogullyunk a' fényes egekben.

A M E N.

